

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**MUSTAFA KUTLU’NUN “MAVİ KUŞ” İSİMLİ
HİKÂYESİNDE FİİLİMSİLERİN TESPİTİ VE TÜRKÇE
ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Hazırlayan
Okan AKGÜL**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Erhan AYDIN**

**Şubat 2013
KAYSERİ**

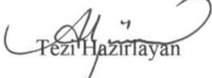
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Okan AKGÜL

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

Mustafa Kutlu'nun *Mavi Kuş* isimli Hikâyesinde Filimsilerin Tespiti ve Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Okan AKGÜL

Danışman
Doç. Dr. Erhan AYDIN

Türkçe Eğitimi ABD Başkanı
Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

Doç. Dr. Erhan AYDIN danışmanlığında Okan AKGÜL tarafından hazırlanan “Mustafa Kutlu'nun *Mavi Kuş* İsimli Hikâyesinde Fiilimsilerin Tespiti ve Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

22/04/2013

JÜRİ:

Danışman : Doç. Dr. Erhan AYDIN

Üye : Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

Üye : Doç. Dr. Ali GÖÇER

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 28/02/2013 tarih ve 56 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

22/04/2013

Prof. Dr. Ahmet ŞAHİN
Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında Mustafa Kutlu'nun Mavi Kuş isimli hikayesi incelenerek hikayede yer alan fiilimsi grupları tespit edilmeye çalışılmış ve Türkçe Öğretimi açısından değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi ve sınırlıkları hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise Mustafa Kutlu'nun hayatı, hikayeleri ve hikayeciliği hakkında kısa bilgi verilerek ilgili yayın ve araştırmalara değinilmiştir.

Üçüncü bölümde araştırmanın modeli ortaya konmuş ve bilgi toplama kaynakları belirtilmiştir. Tezin gövdesini oluşturan bulgular ve yorumlar bölümünde ilk olarak fiilimsi gruplarının nasıl tanımlandıkları ve sınıflandırıldıkları ortaya konmuş ardından bu tanımlar ve sınıflandırmalar çerçevesinde hikayede yer alan fiilimsiler tahlil edilmiştir.

Araştırmanın sonuç bölümünde ise hikayede yer alan fiilimsi gruplarının sayısı verilmiş ve belirlenen araştırma sorularına cevap vermeye çalışmıştır. Ardından da fiilimsilerin Türkçe Öğretimi ve dilbilgisi öğretimi açısından önemine değinilmiştir.

Bu çalışmayı yaparken bana rehberlik edip beni yönlendiren değerli danışman hocam Doç. Dr. Erhan AYDIN'a, kendilerinden ders alma imkanı bulduğum için kendimi daima şanslı hissettiğim sayın hocalarım Doç. Dr. Adnan KARADÜZ ve Doç. Dr. Ali GÖÇER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Okan AKGÜL

Kayseri 2013

MUSTAFA KUTLU'NUN *MAVİ KUŞ* İSİMLİ HİKÂYESİNDE FİİLİMSİLERİN TESPİTİ VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Okan AKGÜL

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2013

Danışman: Doç Dr. Erhan AYDIN

ÖZET

Bu çalışma Mustafa Kutlu'nun *Mavi Kuş* adlı eserindeki fiilimsi gruplarının tahlilini içermektedir. Çalışmada öncelikle her bir fiilimsi grubu ile ilgili olarak araştırmacıların görüşlerine yer verilmiştir. Daha sonra eserde yer alan fiilimsi grupları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında ise incelemeye esas olan fiilimsi gruplarının dağılımı verilerek çalışmanın Türkçe Öğretimi açısından önemine değinilmiştir.

Dil öğreniminde ve dili kusursuz kullanmada dil bilgisi öğretimi hep tartışma konusu olmuştur. Kimilerine göre Türkçe Öğretimi içerisinde önemli bir yer teşkil eden dil bilgisi öğretimi, kimileri için aynı önemi arz etmemiştir. Bu düşünceden hareketle bu çalışmada dil bilgisi konuları içerisinde önemli bir yer oluşturan fiilimsi gruplarını inceleyerek dil bilgisi öğretiminin önemine değinilmiştir.

Bu çalışma hazırlanırken öncelikle Türkiye Türkçesinde bu konu hakkında araştırma yapan araştırmacıların eserleri incelenmiş fiilimsi gruplarının adlandırılmasında en çok kullanılan terimler esas alınmıştır. Ardından eserde yer alan cümleler tek tek incelenerek tahlilleri yapılmış ve bu cümlelerdeki fiilimsi grupları tespit edilmiştir. Son olarak eserde yer alan fiilimsi gruplarının sayısı ortaya konarak bir çıkarıma varılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fiilimsiler, Fiilimsi Grupları, Mustafa Kutlu, *Mavi Kuş*.

**THE DETERMINATION OF THE GERUNDIALS IN THE STORY OF
MUSTAFA KUTLU NAMED *MAVI KUŞ* AND REVIEWING THEM FOR THE
TURKISH TEACHING**

Okan AKGÜL

Erciyes University, Pedagogics Institute

Master's Thesis, February 2013

Thesis Consultant: Assoc. Prof. Erhan AYDIN

ABSTRACT

This project includes the analysis of the gerundial groups of Mustafa Kutlu's work of literature named "Mavi Kuş". In this project, firstly, it has been referred to the opinions of the researchers about each gerundial groups. Then, it's been tried to be identified the gerundial groups in the work of literature. In the conclusion part of the project, it's been given the distribution of the gerundial groups which have been analyzed and referred to the importance of the project in terms of Turkish Teaching.

In language teaching and using the language perfectly, teaching grammar has always been a contention. While some thinks that the grammar is very important for Turkish Teaching, it hasn't the same importance for others. So, in this project, the gerundial groups, which have an important place among the grammar topics, have been analyzed and referred to the importance of them.

While preparing this project, firstly, the works of literature, whose researchers had studied on this topic in Turkey Turkish before, have been analyzed and it's been based on the terms which are commonly used to name the gerundial groups. Then, the sentences in the work of literature have been analyzed one by one and the gerundial groups in these sentences have been identified. And, finally, it's been tried to have a conclusion by presenting the number of the gerundial groups.

Keywords: Gerundials, Gerundial Groups, Mustafa Kutlu, Mavi Kuş.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	ix
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3. Araştırmanın Kapsamı	3
1.4. Araştırma Soruları	3
1.5. Sınırlılıklar	3
II. BÖLÜM	4
GENEL BİLGİLER	4
2.1. MUSTAFA KUTLU	4
2.1.1. Mustafa Kutlu'nun Hayatı	4
2.1.2. Mustafa Kutlu'nun Hikâyeleri ve Hikâyeciliği	5
2.1.3. Mavi Kuş	7
III. BÖLÜM	11
YÖNTEM	11
3.1. Araştırmanın Modeli	11
3.2. Verilerin Toplanması	11
3.3. Verilerin Analiz Edilmesi	11
IV. BÖLÜM	12
BULGULAR	12
4.1. FİİLİMSİLER	12
4.1.1. Tanımlar	12
4.2. İSİM – FİLLER	13

4.2.1. İsim-fiil Ekleri	14
4.2.1.1. -mAk Eki	14
4.2.1.2. -mA Eki	19
4.2.1.3. -(y)Iş Eki.....	30
4.3. SIFAT - FİİLLER	31
4.3.1. Sıfat-fiil Ekleri.....	31
4.3.1.1. Geçmiş Zaman İfadesi Taşıyan Sıfat-fiil Ekleri.....	31
4.3.1.1.1. -DUk Eki	32
4.3.1.1.2. -mIş Eki.....	43
4.3.1.2. Geniş Zaman İfadesi Taşıyan Sıfat-fiil Ekleri.....	48
4.3.1.2.1. -An Eki	48
4.3.1.2.2. -r, -Ar, -Ir / -Ur Ekleri.....	70
4.3.1.2.3. -mAz Eki.....	71
4.3.1.2.4. -IcI, -UcU Eki.....	72
4.3.1.3. Gelecek Zaman İfadesi Taşıyan Sıfat-fiil Ekleri.....	72
4.3.1.3.1. -AcAk Eki	72
4.3.1.3.2. -AsI Eki	74
4.4. ZARF - FİİLLER	74
4.4.1. Zarf-fiil Ekleri	75
4.4.1.1.1. -(y)A, -(y)I / -(y)U Eki.....	75
4.4.1.1.2. -ArAk Eki	77
4.4.1.1.3. -Ip / -Up Eki	89
4.4.1.1.4. -IncA / -UncA Eki.....	114
4.4.1.1.5. -All Eki.....	119
4.4.1.1.6. -mAdAn Eki	119
4.4.1.1.7. -ken Eki	121
V. BÖLÜM.....	125
TARTIŞMA - SONUÇ VE ÖNERİLER.....	125
5.1. Sonuç.....	127
5.2. Öneriler	127
KAYNAKÇA	129
ÖZ GEÇMİŞ.....	132

KISALTMALAR

BTS : Büyük Türkçe Sözlük

KT D : Köl Tigin Yazıtı Doğu Yüzü

s. : Sayfa

str. : Satır

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın yapılmasına duyulan ihtiyacın anlatıldığı ‘Problem Durumu’ araştırmada ulaşılmak istenen başlıca ‘Amaçlar’ araştırmanın ‘Önemi’, ‘Araştırmanın Kapsamı’, ‘Araştırma Soruları’ ve ‘Sınırlılıklar’a yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Türkçe eğitimi ülkemizde eğitimin her kademesinde verilmektedir. Bu eğitim esnasında üzerinde önemle durulan noktalardan birisi de dil bilgisi eğitimidir. İlkokul sıralarından itibaren verilmeye başlayan bu eğitime rağmen öğrenciler bir türlü dil bilgisi konusunda istenilen seviyeye ulaşmamaktadır. Bu durumun çeşitli sebepleri vardır. Özbay (2006:153) dil bilgisi öğretiminde tespit edilen ortak sorunları şöyle sıralamıştır:

1. Öğretmenler bugün dil bilgisi öğretiminde geleneksel anlayışa bağlı, yani çağdaş kuramlardan habersiz, dil bilgisini kendilerine öğretildiği ya da kitaplarda gösterildiği biçimde öğretmektedirler.

2. Ezbere dayalı bir dil bilgisi öğretimi yapılmaktadır.

3. Öğretmenler ve dil bilgisi kitapları yazarları arasındaki gerek tanım, terim gerek sınıflandırma bakımından görüş farkları öğrencilerin kafasında karışıklık yaratmakta, ana dili öğrenimi öğrencilerin gözünde zorlaşmaktadır.

4. Dilin iyi öğrenilmemesi, konuşmada ve yazmada eksikliklere neden olmaktadır.

5. Dil biliminin ortaya koyduğu yaklaşımlar, dil öğretimine ve Türkçe dil bilgisi kitaplarına yansıtılmamaktadır.

6. Dil bilgisi kitaplarında konulara ya şekil ya da anlam bakımından yaklaşılmakta bu durum da çelişkilere sebep olmaktadır.

Dil bilgisi konuları arasında fiilimsiler önemli bir yer teşkil etmektedir. Fiilimsiler, dile anlatım gücü zenginliği ve kıvraklık sağlamanın yanında anlatılmak isteneni kısa yoldan anlatmak olanağı sağlar, yan cümle kurabilir ve bağlaçların yerine kullanılabilirler. (Bayraktar, 2004: 3). Çalışmada da bu durum göz önünde bulundurularak fiilimsilerin dil edinimine ve Türkçe eğitime katkısı araştırılmak istenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkçe öğretiminin amaçlarından birisi temel dilbilgisi kurallarının kavratılmasıdır. Dilbilgisi kurallarının kavranışı, öğrencilerin doğru konuşma, okuma ve yazma becerileri ve alışkanlığı kazanmalarında önemli ölçüde yardımcı olur. (Kavcar vd. 2004:8)

Dil bilgisi öğretiminin amaçlarını ise Demirel (2002:114) üç madde halinde belirtmiştir. Dil bilgisi öğretimi;

1. Öğrencilerin bilinç altı yapılarını bilinç seviyesine çıkarmayı ve bunları kullanım alanına getirmeyi,
2. Dilin işleyiş düzenini öğrencilere kavratmayı,
3. Öğrencilerin bir iletişim aracı olarak dili doğru ve etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamayı amaçlar.

Dil bilgisi öğretiminin amaçları dilin kurallarını öğretmek değil, sahip olunan dili dil becerilerinin geliştirilmesinde dayanak olmasını sağlamaktır. Dil becerilerinden bağımsız dil bilgisi öğretimi, öğrencileri ezbere yönlendireceğinden istenilen sonuca ulaşamayacaktır. (Erdem ve Çelik, 2011:1033).

Bu düşüncelerden hareketle bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun Mavi Kuş isimli hikâyesinde, fiilimsilere cümle içerisinde nasıl ve ne sıklıkta yer verdiğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Ele alınan çalışmada değerli eserler vermiş olan Mustafa Kutlu'nun Mavi Kuş isimli eserinde yer alan fiilimsiler değerlendirilmiş ve bu eserden yola çıkarak fiilimsi ve dil bilgisi öğretiminin Türk dilinin eğitimi ve öğretimi konusundaki önemi belirtilmiştir.

1.3. Araştırmanın Kapsamı

Mustafa Kutlu'nun Mavi Kuş isimli hikâyesinde geçen fiilimsilerin tespiti ve Türkçe Öğretimi açısından değerlendirilmesi.

1.4. Araştırma Soruları

Yapılan bu araştırmayla birlikte şu sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

1. Kaç tane fiilimsi tespit edilmiş?
2. Hangi fiilimsi gruplarıyla daha çok karşılaşılmış?
3. Yazarın anlatımında fiilimsilerin etkisi nedir?
4. Fiilimsilerin Türkçe öğretimindeki yeri ve önemi nedir?

1.5. Sınırlılıklar

Türkçedeki bütün fiilimsileri incelemek mümkün değildir. Bu yüzden bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun Mavi Kuş isimli hikâyesi seçilerek bu eserdeki fiilimsiler incelenmiştir.

II. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2.1. MUSTAFA KUTLU

2.1.1. Mustafa Kutlu'nun Hayatı

Mustafa Kutlu 6 Mart 1947 de Erzincan'ın Iliç ilçesine bağlı Kuruçay nahiyesinde dünyaya gelir. Babası nahiye müdürü Nurettin Bey annesi Sulhiye Hanımdır. Çocukluğu babasının emekli olup Erzincan'a yerleşmesine kadar Türkiye'nin değişik yerlerinde dolaşmakla geçer. Edebiyata ilgisi (futbola, resme ve sinemaya olduğu gibi) çocukluk günlerinde başlar. Arkadaşlarıyla birlikte kütüphane kurar, Karagöz oynatır, tiyatro oyunları oynarlar. (Arslanbenzer, 2004:40).

Mustafa Kutlu orta ikinci sınıftayken babasını kaybeder. Ailesine katkıda bulunmak için sebze halinde çalışmaya başlar. Sinemaya olan ilgisi de bu yıllarda başlamıştır. Sebze halindeki işi bitince soluğu Bezirci Sinemasında almaktadır. (Toprak, 2010:3).

Kutlu, Erzincan Lisesi'nin ardından Güzel Sanatlar Akademisinde okumak ister. Kayıt için İstanbul'a kadar gittiyse de bu kararından vazgeçer ve Atatürk Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi'ne kayıt olur. Buradaki yaşamı onun hayatı ve yazarlığı üzerinde büyük etkiler bırakacaktır.

Edebiyat Fakültesi'ndeki öğrenciliği sırasında Erzurumlu entelektüellerin uğrak yeri olan Hemşin Pastahanesi'nde Ezel Erverdi ile tanışır. Ezel Erverdi'ye Hareket dergisi eleştirisi yapar. Dergiyi desensiz bulduğundan pek beğenmemiştir. Erverdi Kutlu'dan dergiye desen göndermesini ister ve gönderdiği ilk deseni de kapakta kullanır. Dolayısıyla Kutlu dergiye yazı yazarak değil desen yaparak girer. (Küçükyılmaz, 2005: 36) Mustafa Kutlu'nun ilk hikâyesi 'O' Hareket Dergisi'nde 29

Mayıs 1968’de yayımlanır. Bu tarihten sonra da dergiye hikâye ve desen vermeye devam eder.

1968’de üniversiteyi bitiren Kutlu, ertesi yıl Sevgi hanımla evlenir. Evlilikle beraber öğretmenliğe başlar. Tunceli ve İstanbul’da edebiyat öğretmenliği yapar. Ancak öğretmenliği 1974 yılında bırakarak Hareket Yayınları’nda çalışmaya başlar. 1976’dan itibaren Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi’nin yayın kurulunda yer alır.

Hareket Dergisi’nin kapanmasından sonra kendi ifadesiyle *sudan çıkmış balığa dönmüşlerdir*. 1990 yılında Derviş çay bahçesinde arkadaşlarıyla otururken Dergâh’ı çıkarmayı kararlaştırırlar. (Toprak, 2010:4).

Mustafa Kutlu dergiciliğinin yanı sıra çeşitli gazetelerde de yazılar kaleme almış, görsel anlatıma yatkın bir yazar olmasından dolayı da sinemayla ilgilenmiş ve pek çok senaryoya imza atmıştır. Mustafa Kutlu Türkiye Yazarlar Birliğince 1981 ve 1983’te Yılın Hikâyecisi; 1997’de En İyi Dergi Yönetimi; 2000 yılında ise Dil ödüllerine layık görülmüştür. Ayrıca 2005 yılında TDK, Karaman Valiliği, TBMM ve Kültür Bakanlığınının 43. Türk Dil Bayramı Kapsamında, Türkçeyi Toplumla Örnek Olacak Şekilde İyi ve Doğru Kullanan Yazar Ödülünü almış; Müzedeki Şiir senaryosu ile de Türkiye Milli Kültür Vakfı’nın Televizyonda Milli Kültüre Hizmet Armağanını kazanmıştır. (Toprak, 2010:5).

2.1.2. Mustafa Kutlu’nun Hikâyeleri ve Hikâyeciliği

Türk edebiyatının önemli hikâyecilerinden biri olan Mustafa Kutlu bugüne kadar toplam on dokuz hikâye kitabı yayımlamıştır. Kutlu’nun yazmış olduğu bu hikâyeleri Necati Tonga üç dönem halinde incelemektedir: Kutlu hikâyesine giriş: 1970-79, Kendini bulan Kutlu hikâyesi: 1979-95, Devam eden uzun hikâye: 2000 -. (Tonga, 2010: 6)

Kutlu’nun ilk dönem hikâyeleri içerisinde *Ortadaki Adam* (1970) ve *Gönül İşi* (1974) yer almaktadır. *Ortadaki Adam*’da ve *Gönül İşi*’nde Anadolu’daki köy kasaba insanların gündelik hayatları anlatılır, köy kasaba tasvirleri çizilir. Mekânlar ve görüntüler tanıdiktir: kahveler, cami derneği, bekçi düdüklüleri, kuş sesleri, çiçek kokuları. (Tosun, 2004:12). Mustafa Kutlu bu ilk iki hikâye kitabını kendi hikâyesini

ararken geçtiği duraklar olarak belirtir. Nitekim yazar bu iki hikâye kitabını tekrar yayımlamamıştır.(Andaç, 2010:27).

1979 yılında *Yokuşa Akan Sular* adlı hikâye kitabının yayımlanmasıyla Kutlu hikâyesi artık kendi sesini bulmaya başlamıştır. Bu süreç 1995 yılına kadar sürecek ve Kutlu, bu döneme beş hikâye kitabı sığdıracaktır.

Yokuşa Akan Sular'da yazar köyden kente göç olgusunu işler. Eserin kaleme alındığı tarihe dikkat edildiğinde Türkiye'de iç göçün çok hızlı yaşandığı, her gün onlarca ailenin Anadolu'dan İstanbul'a göç ettiği görülmektedir. Bu yönüyle eser konunun güncel olduğu bir dönemde kaleme alınmıştır. Ayrıca eserin isminin de sembolik bir anlam içerdiğini söyleyebiliriz. Kutlu köylü insanını, saflığı ve varlığının özüne yakınlığı sebebiyle su olarak, kenti ise yokuş olarak görür ve köylü insanının kentte var olma mücadelesini suyun yokuş yukarı akması şeklinde değerlendirir. Suyun yukarı akması, kentin köylünün fitratına ters olması gibi terstir. (Coşkun, 2010: 388).

Yoksulluk İçimizde (1981) genel hatlarıyla aynı sosyal sınıfa mensup Süheyla ve Engin'in aşkları çerçevesinde buldukları konumdan daha farklı ve bir üst düzeye sıçramaya çalışan insanları anlatır. Eser ekonomik refah, kısa yoldan zengin olma temalarıyla örülmüştür. Ayrıca eser klasik anlatım biçimlerinden farklı özellikler gösterir. Sık sık geriye dönüşler kullanılmış, okuyucuya olup biteni direkt anlatmaktan ziyade çağrışım ve sezdirme yolu ile okuyucunun çıkarımlarda bulunmasına olanak sağlanmıştır. (Yıldırım, 2007: 41).

Ya Tahammül Ya Sefer (1983)'de bundan önceki hikâye kitaplarında olduğu gibi dünyalarını değiştiren insanları anlatır Kutlu. Ancak *Ya Tahammül Ya Sefer*'de değişim daha siyasal ve felsefi yöndedir. (Yıldırım, 2007: 52). Eserde Prof. Asım, Dava Delisi Kerim ve Murat örnekleriyle cemaatlerden ayrılan insanlar ve onların hayatlarını konu edinerek o dönemin fikir hareketlerinin muhasebesini yapar.

Bu Böyledir (1987) de lunaparkta dolaşan bir ailenin başından geçen olaylar ve onların hikâyeleri anlatılır. Eser sembolik anlatımın yoğunluğu ile dikkat çeker. Hikâyede Mustafa Kutlu dünyayı lunapark metaforuyla anlatmaya çalışır. Hikâyenin kahramanı Süleyman Koç'un özelinde bireyin hayatla / dünyayla mücadelesi irdelenir. (Yıldırım, 2007: 93-94).

Kutlu hikâyesinin ikinci döneminin son hikâyesi *Sır* (1990)'da Kutlu, yaşadığımız toplumun ve dar anlamda dindar / Müslüman sosyal muhitlerin, yaşama ve algılama biçimlerinin ne denli değişip değişmediğini gösterir. (Namlı, 2012: 58). İlk olarak *Yoksulluk İçimizde* ve *Bu Böyledir* hikâyelerinde karşımıza çıkan tasavvufi dil *Sır*'da ele alınan konuya paralel olarak zirveye ulaşır. (Tonga, 2010: 8).

Mustafa Kutlu bu süreçten sonra iki hikâye kitabı yayımlar: *Arka Kapak Yazıları* (1995) ve *Hüzün ve Tesadüf* (1999). Pek çoğu Dergâh dergisinde yayımlanan kısa hikâyelerin toplandığı bu iki eseri Tonga bir çeşit ara dönem hikâyeleri olarak görür. Bu iki eser daha önceki dönemde yayımlanan beş hikâye kitabından farklıdır. (Tonga, 2010: 8).

Bir ara hikâye ile deneme arasında gidip gelerek yeni arayışlar yapan Kutlu *Uzun Hikâye* (2000) ile yine Anadolu odaklı olmak kaydıyla uzun hikâyeler yazmaya başlar. (Karaca, 2012: 46). Bu dönemde Kutlu bir önceki dönemde yoğun olarak görülen sosyal değişme ve tasavvuf yerine çocukluk, aşk, çevre, köy-kasaba-varoş hayatı gibi konuları daha çok nostaljik bir tarzda kaleme alır. (Tonga, 2010: 9)

Uzun Hikâye'nin ardından yazar bu dönemin hikâyeleri olarak *Beyhude Ömrüm* (2001), *Mavi Kuş* (2002), *Tufandan Önce* (2003), *Rüzgârlı Pazar* (2004), *Chef* (2005), *Menekşeli Mektup* (2006), *Kapıları Açmak* (2007), *Huzursuz Bacak* (2008), *Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı* (2009), *Zafer yahut Hiç* (2010) ve son olarak *Anadolu Yakası* (2012)'ni yayımlamıştır.

2.1.3. Mavi Kuş

2000 yılında yayımlanan *Uzun Hikâye* adlı hikâye kitabının ardından Kutlu hikâyeciliği farklı bir döneme girer. Bu dönemle birlikte Kutlu'nun eserlerinde şekil ve muhtevada değişiklikler göze çarpar. Bu dönemdeki eserler gibi *Mavi Kuş* (2002) da hikâye ile roman arasındadır. Bunu Kutlu eserinde şöyle dile getirmektedir:

Bu hikâye ile roman arasında bir kitap. Kayda-kuyda bağlı. Girişi-gelişmesi-sonucu var. Altyapısı-üstü yapısı, çatısı, bacası var. Göstereni, gösterileni, imi, timi var. (s.17).

Hikâyede şoförlüğünü Deli Kenan'ın yaptığı kasabanın tek yolcu otobüsü olan Mavi Kuş'un istasyona kadar geçen süreçteki maceraları anlatılır. Mavi Kuş, mavi renkte ve üzerinde beyaz kuş resmi olan hurda sayılabilecek eski bir otobüstür.

Şoför Deli Kenan, çocuk kalmış muavin Seyfi, babasının malını mülkünü yiyip bitiren ve 'Züğürt Ağa' konumuna gelen Beşir Ağa ve Kahyası, antikaya meraklı iki turist ve rehber Gül, hikâyenin sonunda polis olduğuna anladığımız Kemal, bir köylü ve hasta eşi, kuyumcu Nazım Efendi, idealist öğretmen Murat ve eşi Neşe, her fırsatta içki içmeyi kendine iş edinen Doktor Yahya, bir mahkum ve ona nezaret eden iki jandarma, mahkumu takip eden silâhlı iki kişi, köyden kaçan ve arabanın üst bagajına gizlice binen delikanlı Erol, hikâyenin ana kahramanlarıdır. Bunlara ilave olarak Avcı Hasan'ı, Hancı'yı ve eşini hikâyede nadir de olsa görmekteyiz. (Coşkun, 2005)

Yazar ilk olarak esere kasabanın ayrıntılı bir tasvirini yaparak başlar. Ardından kahramanların genel özelliklerinden bahseder. Sonrasında ise yolculuk boyunca yaşanılanlar anlatılır. Hikâyenin sonunda Mavi Kuş'un tren istasyonuna varması ile hikâye son bulur. Ancak okuyucu bir sürprizle karşılaşır. Hikâye aslında bir film sahnesinden ibarettir. Kutlu burada 'yukarıdan bırakma' yöntemiyle okuyucuda şaşkınlık yaratır. Kutlu daha da ilginç bir şey yaparak son bölümde oyun ile gerçek hayatı birleştirir ve otobüsü takip eden silahlı iki adam oyundaki mahkûmu öldürür. (Coşkun, 2005)

2.2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Fiilimsi konusu ile ilgili olarak literatürü taradığımız zaman doğrudan bu başlık altında yapılan çalışmaların daha çok Türkçenin önceki dönemlerindeki fiilimsi ekleri üzerine olduğunu görmekteyiz. Bu çalışmaların dışında fiilimsi ve eğitim kavramlarını bir arada içeren şu çalışmalara rastlanmıştır:

Kıvırcık, Ş. Y. (2004) *Türkçe Bazı Birleşik Yapıların (isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil) Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Kurt, P. (2006) *Zarf Fiillerin Anlam Farklılıklarının Kavratılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kurt bu çalışmada “birbirinin yerine kullanılan zarf-fiil ekleri arasında gerçekte hangi farklılıklar vardır ve dil bilgisi derslerinin zevkli bir biçimde işlenmesinde zarf-fiil eklerinden nasıl yararlanır.” sorusuna cevap aramaktadır.

Hopurcuoğlu, A. (2010) *Okul Öncesi Eğitimine Devam Eden Türk Çocuklarının Dil Gelişimi Açısından Fiilimsi Kullanımlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Bu araştırma, okul öncesi eğitime devam eden, 5-6 yaş grubu çocukların konuşmalarında fiilimsileri kullanıp kullanmadıklarını, kullanıyorlarsa hangi fiilimsi türünü ne oranda kullandıklarını, konuşmalarındaki fiilimsi kullanımlarının ailelerinin sosyoekonomik düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla yapılmış tarama modelinde bir çalışmadır.

Güney, N. (2011) *İlköğretim II. Kademedeki Fiilimsilerin Öğretiminde Aktif Öğrenmenin Başarı Tutum ve Kalıcılığa Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Bu çalışmaların dışında kalan ve Mustafa Kutlu hakkında yapılmış çalışmalar ise daha çok onun hikâyeciliği üzerinedir:

Tane, V. (1993) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Dil ve Üslup*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Demir, Tefik Y. (1995) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyeciliği*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Diñer, Ş. (1999) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyeleri ve Hikâyeciliği*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Yazıcı, İ. H. (2002) *Mustafa Kutlu'nun Hayatı, Hikâyelerinin Tema ve Yapı Bakımından İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Koç, Ö. (2003) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Deyimler*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Özkan, M. A. (2003), *Mustafa Kutlu'nun Bu Böyledir Hikâye Kitabı Üzerine Sözdizimi İncelemesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Gürpınar, E. (2005) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Bolat, B. (2007) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerindeki Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi Unsurlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Akkaya, A. (2008) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerindeki İletiler ve Bu İletilerin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Şahin E. (2008) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Şahıs Kadrosu*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Başkal, M. A. (2010) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Kadın*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde ‘Araştırma Modeli’ araştırmada kullanılan ‘Verilerin Toplanması’ ve ‘Verilerin Analiz Edilmesi’ başlıkları açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada Mustafa Kutlu’nun Mavi Kuş isimli eserinden yararlanılmıştır. Çalışmada ilk olarak Mavi Kuş’taki metinler çözümlenmiştir. Doküman incelemesi yöntemi kullanılarak çalışma nitel araştırma ekseninde şekillendirilmiş ve sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikle fiilimsilerle ilgili alan yazın (literatür) taraması yapılmış ve buna göre incelenecek hikayedeki fiilimsilerin nasıl ve neye göre tespit edileceği belirlenmiştir.

3.3. Verilerin Analiz Edilmesi

Verilerin analizinde ilk olarak fiilimsi kavramının çerçevesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunun sonucunda üç başlık altında verilerin sınıflandırılmasına karar verilmiştir: İsim-fiiller, sıfat-fiiller ve zarf-fiiller. Daha sonra bu başlıklar altında hangi fiilimsi eklerinin inceleneceğine karar verilmiştir.

Mavi Kuş’ta yer alan cümleler belirlenen bu başlıklar ve alt başlıklar altında bilimsel görüşlerle desteklenerek çözümlenmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak fiilimsiler ile ilgili genel bilgiler verilmiş ardından Mustafa Kutlu'ya ait Mavi Kuş isimli hikayenin çözümlenmesinden oluşan bulgular tespit edilerek analiz edilmeye çalışılmıştır.

4.1. FİİLİMSİLER

4.1.1. Tanımlar

Dile anlatım gücü zenginliği ve kıvraklık sağlamanın yanında anlatılmak isteneni kısa yoldan anlatma olanağı sağlayan, yan cümle kurabilen, bağlaçların yerine geçebilen fiilimsiler (Bayraktar, 2004: 3) Türkçe Sözlüğün 'Fiilimsi' maddesinde, fiilden türetilen, olumsuz yapılabilen mastar, sıfat-fiil, zarf-fiil vb. türleri bulunan ad, eylemsi (BTS, 2005: 701) şeklinde tanımlanmıştır.

Fiilimsiler ve fiilimsi türleri birçok gramer kitabında farklı tanımlarla ve farklı başlıklar altında incelenmiştir. İsim-fiiller Türkologların tümü tarafından fiilimsi olarak kabul edilmezken sıfat-fiiller ve zarf-fiiller tüm kitaplarda ayrı olarak yer almaktadır. (Bayraktar, 2004: 4).

Dil bilgisi kitaplarının fiiller bölümünde fiilimsiler için çeşitli tanımlar yapılmıştır:

Banguoğlu (1990: 419) fiilimsilerden 'yatık fiiller' diye bahseder ve fiil isimleşmiş şekilleri sayılan yatık fiiller kişi ekleri almazlar (fakat isim olarak iyelik ekleri alanları vardır) ve ancak tamamlanmamış bir yargıya yüklem olurlar şeklinde tanımlar.

Korkmaz (2007: 863) ise fiilimsileri 'çekimsiz fiiller' olarak adlandırır ve fiil kök ve gövdelerinden belirli eklerle türetilen ancak şahıs ekleri alarak çekime

girmedikleri için yargı bildirmeyen dolayısıyla da bitmemiş fiil niteliğinde olan fiillerdir şeklinde tanımlar.

Özlem Deniz Yılmaz, Türkiye Türkçesinde Eylemsi adlı kitabında fiilimsilerden ‘eylemi adlaştırma ulamı’ olarak bahseder ve dört grupta inceler: 1. Eylemlilik (mastar) 2. Fiilin isimsi-sıfatsı şekilleri. 3. Ortaç. 4. Ulaç. (2009: 49).

İsim-fiiller konusunda kapsamlı olarak çalışan Kemal Eraslan ise birçok gramercinin sıfat-fiil olarak bahsettiği fiilimsi türü için isim-fiil tabirini kullanır. *İsim-fiiller geçici hareket vasıflarıyla nesne karşıladıklarından geniş ölçüde sıfat gibi kullanılabilirler. Bu durumda nesnenin geçici hareket vasfını bildirirler. Halbuki aslı sıfatlar nesnenin kalıcı, yani nesnenin varlığında bulunan vasıfları ifade eder. Fiilin bu hususi şekli için bazı meslektaşlarımızca “sıfat-fiil” teriminin tercih edilmesi, bunların yaygın şekilde sıfat gibi kullanılmalarından ileri gelmektedir.* (Eraslan, 1999: 123).

4.2. İSİM – FİLLER

İsim-fiiller, fiil kök ve gövdelerinin karşıladıkları oluş, kılış ve durumları; şahıs ve zamana bağlı olmadan gösteren fiil adlarıdır. (Korkmaz, 2007:864). Türkiye Türkçesinde *-mAk*, *-mA*, *-Iş* ekleri ile kurulan üç fiilimsi türü vardır. Yılmaz, bu eklerden farklı olarak seyrek (daha çok yazılı söylevde) karşılaşılan *-mEklik* ekinden de bahseder. (2009: 53). Bayraktar ise *-mAk* ekinin *-lık*, *-lik* ekiyle genişlemiş biçimi olduğunu söyler ve anlam açısından farkı çok belirgin olmadığı için ayrı bir ek olarak değerlendirmez. (Bayraktar, 2004: 11).

İsim-fiil eklerinin görevleri ve özellikleri hakkında şunları söyleyebiliriz:

1. İsim-fiiller hareket isimleridir.
2. Zaman kavramı taşımazlar.
3. Çekimli fiiller gibi şahıs eki almazlar.
4. İsim oldukları için iyelik ekleri de dahil, bütün isim çekim eklerini alabilirler.
5. Cümlede özne, nesne, tümleç olabilirler.
6. İsimler gibi ek fiille cümlede yüklem olabilirler.

7. Diğer fiilimsiler gibi yan cümlede yüklem olarak özne, nesne, tümleç alabilirler.

8. Zaman kavramı taşımaksızın bir ismi hareket vasfıyla nitelendirebilirler.

9. Bazen kalıplaşma yoluyla yeni kelimeler oluşturdukları için, yapım ekleriyle benzerlik gösterebilirler. (Üstüner, 2000: 10-11).

4.2.1. İsim-fiil Ekleri

4.2.1.1. -mAk Eki

Bütün fiil kök ve gövdelerine getirilebilen bu ek ilk olarak Eski Uyurca yazılmış metinlerde bugünkü görev ve işleviyle karşımıza çıkar. Köktürkçede ise bir tek *armakçi* (hilekâr) (KT D-6) örneği vardır. Bu ek daha sonraki dönemlerde -mağ / -mek, -mağ / -meh ve kendinden sonra ünlü geliyorsa -mağ / -meg biçimlerinde de karşımıza çıkmaktadır. (Bayraktar, 2004: 10).

Yalın veya grup halindeki -mAk'lı isim-fiil temel cümlede genellikle özne görevi yüklenir. (Korkmaz, 2007: 865).

1. Mihrabını, minberini **anlatmak** uzun sürer. (s.9 str. 20-21).
2. Namusu **kirletmekten** ise bundan geri bize **yaşamak** haramdır... (s. 10 str. 13-16).
3. Hani halkın nabzını **tutmak** diyorlar ya; böyle bir niyeti olan gelsin otursun. (s. 11 str. 23-24).
4. Cumhuriyetten sonra başta Ankara **olmak** üzere yurdun dört bir köşesine yapılmış Alman üslubunda kunt bir bina. (s.13 str. 10-12).
5. Mühim olan vücudun içini **görebilmek**. (s. 15 str. 14).
6. Kalbin aynasında ne var, ona **ulaşabilmek**. (s. 15 str. 14-15).
7. Aynalı Lokanta'nın aynasına dalıp bir iki dakikada dünyası değişen fukara köylülere ilm-i batın dersi **vermek** değil muradımız. (s. 15 str. 17-18).
8. O devirde bir çift Ruzvelt postala sahip **olmak**, Zippo çakmak **taşımak** kadar fosforlu bir şeydi. (s. 22 str. 14-15).

9. Kadın çektiği ıstırabın iniltisini hem kocasına; hem kayınbabasına hem de çocuklarına **duyurmamak** için bastırır. (s. 26 str. 19-20).
10. Zar-zor ortalarda bir koltuğa kadar ilerleyip, kadın cam kenarına **gelmek** üzere otururlar. (s. 26 str. 24-25).
11. Sanki bu ayrılık anında ses **çıkarmak** yasaklanmıştır. (s. 27 str 6).
12. Aslında her biri ötekini ağladığını gösterip üzüntüsüne üzüntü **katmak** istemez. (s. 27 str 8-9).
13. Telaşlandı, hemen tezgâhın etrafını **silmek** için kullandığı bezi alıp çöktü. (s. 37 str.13-14).
14. ...kuyruğuna bir küçük konserve tenekesi **bağlamakla** meşguldü. (s. 39 str. 3-4).
15. Doğaya **dönmek** istemiştim. (s. 40 str. 15).
16. Böyle durumlarda yiğitliğin onda dokuzu **kaçmak**, biri hiç **görünmemek**. (s. 42 str. 5-7).
17. Onun hizmetine **bakmak** da, yanında **çalışmak** da zordur hani. (s.43 str. 17-18).
18. ...bir insanı **tanımak** yıllar alır. (s. 44 str. 9).
19. Yapıştırma işi bitince doktor bavulu **almak** için eğilir... (s. 44 str. 23).
20. Bak o zaman sana gösterirdim İstanbul'a **gitmek** nasıl oluyormuş diye. (s. 48 str. 1-2).
21. ...sanki kâhyaya söylüyormuş gibi, lakin esasen kahvedekiler **duyurmak** kastıyla: (s. 51 str. 5-6).
22. **Demek** ki birini bitirip ötekine başlıyor. (s. 53 str. 8-9).
23. Ağa eliyle iter, geçip otobüse **binmek** ister, bir ayağı kapının basamağında: (s. 53 str. 25).
24. Kuyruğuna teneke bağlanan o sünepe köpek arada bir başını döndürüp peşi sıra tangır-tungur gelen şeyden **kurtulmak** için çırpınır. (s. 55 str. 1-3).

25. Yine de kocasını büsbütün **kırmamak** için alır. (s. 58 str. 16-17).
26. Seyfi elinde marşı basmayan arabaları **çalıştırmak** için kullanılan ilk hareket kolu ile pencere önüne dikilir. (s.62 str. 18-19).
27. **Gecikmek** ne **demek**, battık **demek**. (s. 63 str. 12-13).
28. Otobüsün meydandan çıkıp kasabayı **terk etmek** üzere girdiği yol pek dardır. (s. 68 str. 5-6).
29. Oğlan onu **uğurlamak** için el sallamaktadır. (s.68 str. 17-18).
30. Toprak yolun sarsıntısından, virajların eğiminden sobayı **korumak**, devrilmesini **önlemek** için onu öteki koltuklara sıkıca bağlamıştır. (s. 70 str. 11-13).
31. Haddi **aşmak** hiçbir şekilde hoş görülmez. (s. 73 str. 21).
32. Bu tıpkı dört failatün ile yazılan şiirleri hep aynı **sanmak** gibidir. (s. 74 str. 13-14).
33. Oysa o şiirlerin içine eğilip **bakmak** lazımdır. (s. 74 str. 14).
34. O sebeple zahire değil, batına **bakmak** lazımdır. (s. 74 str. 20-21).
35. Köse kasabanın dışına zaten çıkmaz; **çıkmaq** istese de bu döküntü taksi çıkamaz. (s. 76 str. 10-12).
36. Beyefendi salatalık **yemek** istemiyormuş. (s. 80 str 5-6).
37. Saygılı **olmak** gerek. (s. 80 str 6).
38. Evet belli, çünkü lafı gediğine **koymaq** için icap ettiğinde söze karışıyor. (s. 88 str. 6-7).
39. Hemen yüzgeri **kaçmaq** mı lazım. (s. 89 str. 8-9).
40. Bunlar normal yollardan kitap sahibi **olmaq** istemez. (s. 91 str. 18-19).
41. Kitabı **okumak** için almazlar, **seyretmek**, üzerinde yatıp **uyumak**, **okşamak** için edinirler. (s. 91 str. 23-25).
42. Kitapları seçip alırlar ama kafalarına koydukları kitaba sahip **olmaq** için her fedakarlığa katlanırlar. (s. 92 str. 6-8).

43. Ne **demek** oluyor bu? (s. 92 str. 27).
44. Karım tatsızlığa meydan **vermemek** için kaçmış, evin kendisine ait olan tek mekanına, yani mutfağa kapanmıştı. (s. 93 str. 19-21).
45. Böyle sorulara cevap **vermek** anlamsızdır. (s. 94 str. 2).
46. **Boşanmak** için bir avukata vekalet verdim... (s. 94 str. 8-9).
47. İçinden **yemek** gelmiyor, atmaya çekiniyor, ne yapacağına bir türlü karar veremiyor, domatese bakıp duruyordu. (s. 96 str. 2-4).
48. Ağaya heveslenen kâhya ise Kehribar tesbihini **göstermek** ister. (s. 99 str. 9-10).
49. ...bir çuvala **doldurmak** için kağnyı koşup yeniden tarlaya gelmişti. (s. 102 str. 5-7).
50. ...her seferinde azalmış olsa da yine teker yarısına kadar çıkan sudan **geçmek** zorunda kalıyordu. (s. 102 str. 22-24).
51. Seni **bulmak** ne mümkün Kenan Usta. (s. 106 str. 19).
52. Kenan tokatı **indirmek** üzereyken vazgeçer... (s. 107 str. 3).
53. Bir kere kaçak kazı **yapmak** yasak. (s. 114 str.14-15).
54. **Çalışmakla** düzelecek demek ha! (s. 115 str. 10).
55. ...biraz geç **kalmakla** birlikte o da arabandan iner, beş on adım attıktan sonra bas bas bağırma başlar. (s. 127 str. 2-4).
56. ...sanki akşamın hüznünü doya doya içine **çekmek** için en uçtaki kavağa kadar gitmiş... (s. 134 str. 15-16).
57. Kuyumcu Nazım Efendi el **yıkamak** için lavaboya yöneldi... (s. 138 str. 1-2).
58. Bir şey yapmış **olmak** için çıkarıp gözlüklerini siliyor. (s. 143 str. 2-3).
59. **Unutmak** olmazsa insanoğlu nasıl yaşardı bunca acının ortasında. (s. 146 str. 14-15).
60. Gündüz gözü adam **vurmak** aptallık. (s. 147 str. 2).

61. ...fazla patırtı **etmek** gelmiyor içinden. (s. 149 str. 2).
62. ...o da hepimiz gibi tirene **yetişmek** istiyor. S. 149 str. 19-20).
63. Bize düşen darda kalana **yardım etmektir**. (s. 149 str. 26-27).
64. Bir daha geri **dönmemek** üzere. (s. 156 str. 26).
65. Murat da burada **kalmak** üzere ayak diretirse, bu işin sonu ayrılık. (s. 157 str. 2-3).
66. Gerçekçi **olmak** lazım ve işin adını gözünü kırpmadan **koymak** lazım. (s. 157 str. 4-6).
67. ...bir de gece yarılarında sonra **yatmak** için geliyorlardı. (s. 161 str. 2-4).
68. Un var, yağ var, borç-harç şeker dahi bulunmuş, helvayı **karmak** için iş suya kalmıştı. (s. 165 str.
69. Kemal çocuğun saflığından **yararlanmak** ister. (s. 168 str. 3).
70. Kenan adama **bakmaksızın**. (s. 169 str. 4).
71. Deşt bildiğiniz gibi çöl **demek**. (s. 173 str. 3).
72. Kenan oğlanı gaza **getirmek** için fiştekler. (s. 176 str. 7).
73. Ağa da korku içindedir, lakin bozuntuya **vermek** istemez, zoraki gülümseyerek: (s. 177 str. 3-4).
74. Doktor, Kemal, Murat ve John öne doğru giderek Kenan'ı yeniden direksiyona **geçirmek** için uğraşırlar. (s. 179 str. 17-18).
75. Kenan gösteriyi **bitirmek** üzere. (s. 179 str. 17).
76. Seyfi Kenan'a bakar, direksiyonu **bırakmak** istemez. (s. 179 str. 20).
77. Askerliğini yapmış **olmak** bir olgunluk belirtisidir. (s. 182 str. 25-26).
78. Bu sebeple gün-gecesi kötü haberi **beklemekle** geçiyor. (s. 185 str. 18-19).
79. En yakın arkadaşının kız kardeşine göz **koymak** ne **demek**? (s. 190 str. 6-7).
80. En büyük korkusu aşkını belli **etmek**; belli edip dile **düşmek**. (s. 191 str. 3-5).

81. Zaten dönüp geldiğinde ilk işi değirmeni **bırakmak** oluyor. (s. 194 str. 11-12).
82. Komiser arama emrini **vermek** üzere yolculara doğru ilk adımını attığı sırada beklenmedik bir şey olur. (s. 202 str. 3-4).
83. Öyle ki sandık açılırken Elizabeth başını kocasının omzuna yaslar, manzarayı **görmek** istemez. (s. 204 str. 5-6).
84. Belki orada sadece **görmek** istediklerimizi, **olmak** istediklerimizi, özlem ve ihtiraslarımızı bulabiliriz. (s. 208 str. 12-13).
85. Yönetmen kamera arkasına **geçmekle**, belki de aynanın arkasına geçmiş gibidir. (s. 208 str. 18-19).
86. Yönetmenin yaptığı iş, yani en sonunda yapmaya mahkum olduğu iş hayatın hakikatini **göstermek**... (s. 208 str. 21-22).
87. ...bu hakikati taşıyan sırta, o bilinmezliğe işaret **etmektir**. (s. 209 str. 1-2).
88. ...elleri kelepçeli duran mahkumu **vurmak** isteyen; ancak bu işi istasyona kadar **ertelemek** durumunda kalan o iki adam; vagonlar arasına sinmiş oradan mahkumu gözetlemektedir. (s. 210 str. 1-5).

4.2.1.2. -mA Eki

-mAk isim-fiil ekinde k sesinin kaybolmasından oluşmuş olan bu ek Türkiye Türkçesinde diğer isim-fiil eklerine oranla daha geniş bir kullanıma sahiptir. (Banguoğlu, 1990: 421). Ek fiil i- dışında her fiile gelebilen (Bayraktar, 2004: 30) bu ek -mAk ekinden farkı hareket ifade etmemesi, o hareketle yapılan işi ifade etmesidir. Bu yüzden de -mAk ekinden daha belirli daha kuvvetli fiilden isim yapma ekidir. (Ergin, 2004: 186).

1. Şimdi biz bu kasap kimdir, nedir; keman **çalmayı** nereden öğrenmiştir, çalarken öğleüstü demeyip iki duble rakı içmekte midir, derdi nedir, diye **anlatmaya** kalkarsak işi uzatırız. (s.6 str. 10-13).

2. Lakabı oradan **kalma**. (s. 7 str. 7).

3. Malum, böyle masallarda en az bir adet zehirli yüzük **bulunması** adettendir. (s. 10 str. 16-17).
4. Çınarlar o devirden **kalma**. (s. 10 str. 19).
5. Gel zaman git zaman fidanlıktan çıkıp bayağı ağaç olan bu çınarlara çul-çaput **bağlamaya** çabalayan saçlı uzun aklı kıt kadınlar... (s. 10 str. 19-21).
6. Ancak kitabesi artık okunmaz hale gelmiş olsa da, meydanın çeşmesi bu pınarın suyunu **akıtmaya** devam etmektedir. (s. 11 str. 1-2).
7. ...sekiz köşeli kasketi yana yıkıp kafayı **kaşımamın** ne manaya geldiğini ifade eden o halka mahsus sözlü kültür alfabesini sökebiliyorsa. (s.12 str. 5-7).
8. ... ve daha burada **saymayı** lüzumsuz bulduğumuz bir sürü şeyden epeyce eski olduğunu çıkarabiliriz. (s.12 str. 19-20).
9. Ayıptır **söylemesi**, röntgencilik gibi bir şey. (s.14 str. 14-16).
10. İnsanın kendine **bakması** önemli. (s.14 str. 24).
11. Arada bir hasır şapkasını yüzüne doğru sallayarak **serinlemeye** çalışıyor. (s. 24 str. 12-13).
12. Bagaja tırmanan köylü iri sandıkları sarmalayan urganı bir ucundan tutmuş yukarı **çekmeye** çalışıyor. (s. 24 str. 18-19).
13. ...genç adam dürbünle bu **yükleme** işini gözetler. (s. 25 str. 1-2).
14. Dürbünün yuvarlak görüntüsüne önce ecnebi kılıklı şişman adam girer, sonra sandıklar, onları otobüsün bagajına **yüklemeye** çalışan köylüler. (s. 25 str. 9-11).
15. Şimdi haliyle bu kadın, bu kız ve otobüsün yanında **yükleme** işine nezaret eden adam bir grup oluşturuyor. (s. 26 str. 7-9).
16. Otobüs hareket edene kadar analarını **beklemeye**, onun solgun yüzüne son bir defa **bakmaya** kararlıdırlar. (s. 27 str. 23-25).
17. Köylüler **yükleme** işini sürdürmektedir. (s. 29 str. 14).

18. Yukarıdaki sandığı **almaya** çalışırken basamağa dayadığı ayağı kayar, sandık elinden kurtulur. (s. 29 str. 18-19).
19. Sonra herkes hep birden **konusmaya** başlar. (s. 30 str. 12).
20. Köylülerden yaşlı olanı güya adamı **yatıştırmaya** çalışır. (s. 32 str. 1).
21. Büyüyüp **yürümeye** çıkınca total total gittiği görülürmüş. (s.33 str. 7-8).
22. Şu zulme bakın ki, çocuğun - artık çocuk da denemez ya delikanlının - adını unutup “Topal” **demeye** başlamışlardı. (s. 34 str. 21-22).
23. Hapisane hapisane gezerek cezasını çeker iken bunlardan birinde bir çingene kemancıyla tanışmış, ondan keman **çalmasını** öğrenmişti. (s. 36 str. 13-16).
24. Sırtı yarı açık kapıya dönük, hızlı hareketlerle lekeleri **silmeye** başladı. (s. 36 str. 15-16).
25. **Silmeyi** bıraktı, omzunun üzerinden korkuyla irileşmiş gözleriyle kapıdan yana baktı. (s. 38 str. 2-3).
26. Hasır fotörlü ecnebi şişman adam Çardaklı Kahve'deki kadınların yanına gitmiş oturmuş, onlarla **konusmaya** dalmıştı. (s. 39 str. 8-10).
27. Ne yapayım sana böyle hitap **etmeye** alışmışım. (s.40 str. 7-8).
28. Hem bunlar gencecik çocuklar daha; etrafa pembe-beyaz **bakmaları** çok mu acayip. (s. 41 str. 20-21).
29. ...onu yanından kovar hatta peşi sıra taş **atmaya** başlar. (s.42 str. 10).
30. Onu böyle elinde valiz, önüne baka baka yürürken görenler içlerinden “Nazım Efendi yine mal **almaya** gidiyor” diye geçirirler. (s. 43 str. 4-6).
31. Emekliliği gelip geçmektedir amma, onun ne mesleğinden ne de bu kasabadan **ayrılmaya** niyeti vardır. (s. 43 str. 12-14).
32. Ben bir insanı **anlamanın** zor olduğunu söylüyorum. (s.44 str. 7-8).
33. **Yapıştırma** işli bitince doktor bavulu almak için eğilir... (s. 44 str. 23).

34. **Çekişmeye** başlarlar. (s. 44 str. 25).
35. **Yükleme** bitmiş, köylüler arka koltuklara oturmuşlardır. (s. 49 str. 13-14).
36. Baktırır ve **gülüşmeler** arasında birbirine karışan konuşmalar zinciri halkalanarak büyür. (s. 50 str. 8-9).
37. Ağasını kahvede **karşılama**ya gelen kâhya çoktan fırlayıp fotörü düştüğü yerden almıştı. (s. 50 str. 25-26).
38. Bir şeyler **söylemeye** niyet eder, sonra vazgeçip basamağa çıkar, içeriye şöyle bir göz atınca Doktor Yahya'yı görür... (s. 54 str. 7-9).
39. Yıpranmış dişleriyle tenekeye bağlı ipi **kesmeye** çalışır. (s. 55 str. 3-4).
40. Âcizane kendilerini **karşılama**ya gidiyoruz. (s. 57 str. 9-10).
41. Şoförün koltuğa **oturmasıyla** artık yola çıkacaklarını uman, bu sebeple epeyce ferahlamış olan yolcular bu **duraksama** üzerine **mırıldanmaya** başlarlar. (s. 63 str. 4-6).
42. Bu kedi muhabbeti bir süre için sığağın ve **gecikmenin gevşemesini** sağlamıştır sanki. (s. 65 str. 12-13).
43. Seyfi arabanın önüne geçmiş, ilk **çalıştırma** kolunu krankın başındaki kurt ağzına geçirmiştir. (s. 65 str. 16-17).
44. Ne zaman ki havalar **soğumaya**, müşteriler yoldaki ayazı yiyip **mırıldanmaya** başlarlar... (s. 70 str. 3-6).
45. Toprak yolun sarsıntısından, virajların eğiminden sobayı korumak, **devrilmesini** önlemek için onu öteki koltuklara sıkıca bağlamıştır. (s. 70 str. 11-13).
46. O zaman Kenan otobüsü meydanın bir köşesine çekip **dinlenmeye** terk eder. (s. 71 str. 1-2).
47. Oysa bu dış görünüş bir **aldanmadan** ibarettir. (s. 72 str. 14-15).
48. Oymalar, ahşap bezemeler, göbekli **geçmeli** tavan süsleri, yüklük ve çiçeklikler hep bu iç güzelliği hedef alır. (s. 73 str. 13-15).

49. Öyle ki helaya **girme** adabından, sofraya **oturma** adabına kadar. (s.73 str. 26-27).
50. Bu ahlak, düzen ve hiyerarşiyi değiştirecek, zedeleyecek her davranış, düşünce, tutum; hastalık ve **bozulma** alameti sayılır... (s. 74 str. 1-3).
51. ...durumun **düzelmesi** için kanun-ı kadime **dönülmesi** salık verilirmiş. (s. 74 str. 3-5).
52. Yahu biz asıl anlatacağımız mevzuyu terk ettik, neredeyse bir “ahlak risalesi” **yazmaya** başladık. (s. 75 str. 9-10).
53. Her sahada bilir bilmez ahkâm **kesmeye** kalkar. (s. 75 str. 20-21).
54. Mecbur muyum **yemeye**? (s. 78 str 2).
55. Herkesin o yana **bakmasından** istifade ederek koyun cebinden çıkardığı kanyak şişesini diker, uzun bir yudum çeker. (s. 79 str. 6-8).
56. Nazım Efendi **titremeye** başlamıştır. (s. 79 str. 9).
57. Meselenin daha fazla tatsızlığa varmadan böylece **halledilmesi** yolcuları rahatlatmıştır. (s. 79 str. 20-21).
58. Oflaya puflaya **çıkma**ya çabalar. (s. 80 str. 20).
59. ...sonra biri bir yana, öteki öte yana döndürerek başını, bu kriz denilen düğüm üzerinde **düşünmeye** başlarlar. (s. 80 str. 16-18).
60. Şoför Kenan maydanozu bırakmış yeniden salatalık **yemeye** başlamıştır. (s. 83 str. 1-2).
61. Kız konuşurken Kemal’in tuhafına giden bir gül kokusu **hissetmesi**. (s. 83 str. 18-19).
62. Genç adam artık bir nebze olsun kendinden **bahsetme** gereği duyarak: (s. 84 str. 15-16).
63. Beşir Ağa tabakasını çıkarıp, tütün **sarmaya** durunca Elizabeth’in gözü tabakaya takılır. (s. 85. Str. 3-4).

64. Neşe Hanım sinirli, küskün, güya **konusmaya** iştirak etmeyip camdan dışarı bakıyor... (s. 88 str. 4-5).
65. Evlilik bir ömür boyu sürecek, **sürmesi** gereken bir hayat arkadaşlığı değil mi? (s. 89 str. 13-15).
66. Murat müttefik bulmuş **olmanın** saf sevinci ile: (s. 90 str.6).
67. ...sesine teatral bir ton ekleyerek **konusmaya** başlar. (s. 90 str. 11).
68. Doktor burada **konusmasına** adeta bir es verir. (s.91 str. 2).
69. Ne **yapmalı**, ne **yapmalı** diye soruyorum kendime. (s. 93 str. 9-10).
70. O zaman, yani işçiler her birinin **edinme** macerası ayrı olan kitapları, öyle koli koli götürürken etimden et kesiliyor...(s. 93 str. 15-17).
71. İçinden yemek gelmiyor, **atmaya** çekiniyor, ne yapacağına bir türlü karar veremiyor, domatese bakıp duruyordu. (s. 96 str. 2-4).
72. Derken domatesin kırmızısı gözünde **büyümeye** başladı. (s. 96 str. 5).
73. Ağır ağır domatesi **kesmeye** başlar. (s. 96 str. 11).
74. Dolan tabak **taşmaya** başlar. (s. 96 str. 17).
75. Öyle ki bir süre sonra akan sıvı masadan aşağıya **damlamaya**, döşemede **ilerlemeye** başlar. (s. 96 str. 18-20).
76. ...bir bahis açıp **konusmaya** can atmaktadır. (s. 97 str. 16-17).
77. Ayakları dibinde duran küçük zembilden bir şişe su çıkarır, kadına **içirmeye** çalışır. (s. 98 str. 2-3).
78. ...derince bir tabağa süt koymuş, kediye **içirmeye** çalışmakta... (s. 100 str. 13-15).
79. Yeniden **evlenmeye** çıktı ya, kim alır bunu. (s. 101 str. 15-16).
80. ...yetimlerin başını okşar, **yemelerine**, **giyinmelerine** yardımcı olur. (s. 101 str. 18-19).
81. Eskiden bu geçitte Osmanlıdan **kalma** bir köprü vardı. (s. 102 str. 13-14).

82. ...köprüyü yıkıp yenisi **yapmayı** planladılar. (s. 102 str. 16-17).
83. ...birini arıyormuş gibi etrafına **bakınmaya** başladı, ahlatın altındaki öküzleri ve Koto Bayramı fark etti. (s. 103 str. 23-24).
84. ...Kenan'a yardım için arabayı sağından solundan arkasından epeyce uğraşarak **itmeye**, çukurdan **çıkarmaya** çabaladı. (s. 104 str. 3 -5).
85. Çaresiz ellerini bellerine dayayıp etrafa **bakınmaya** başladılar. (s. 104 str. 8-9).
86. ...elini güneşe siper ederek ahlat ağacına doğru **bakmaya** başladı. (s. 104 str. 11-12).
87. Tirene **yetişmemiz** lazım işimiz aceledir... (s. 105 str.18- 19).
88. **Çırpınmayı** bırak. (s. 106 str. 10).
89. Ağız ağza verip aralarında **konusmaya** başlarlar. (s. 106 str. 12).
90. Para sözünü işiten köylüler Kenan'a **duyurmamaya** çalışarak aralarında fısıldaşır. (s. 107 str. 16-17).,
91. Sonra dönüp avucundaki paraları **saymaya** başlar. (s. 110 str. 22-23).
92. Her iki meslek de toprağı **kazmaya** dayanıyor. (s. 112 str. 25).
93. ...üzerinde bazı garip işaretler bulunan bir haritayı, definenin yerini gösteriyor diye **yutturmaya** çalışıyordu. (s. 113 str. 4-6).
94. ...sevinçle kederin böyle üst seviyede peş peşe **gelmesini**. (s. 119 str. 22-23).
95. ...kendine geliyor biraz **konusmaya** başlıyor. (s. 120 str. 9-10).
96. ...niçin adamı faka **bastırmaya** çabalıyor. (s. 124 str. 14).
97. ...su **kaynatmasına** ramak kalmıştır. (s. 126 str. 13-14).
98. Onların ardı sıra Kenan **koşmaya** başlar... (s. 126 str. 18).
99. ...biraz geç kalmakla birlikte o da arabandan iner, beş on adım attıktan sonra bas bas **bağırmaya** başlar. (s. 127 str. 2-4).

100. Tepedeki karaltılar köpeğin **havlamasını** duyunca durmuş... (s. 127 str. 15).
101. ...tabanları yağlayıp **kaçmaya** başlamışlardır. (s.127 str. 17-18).
102. Neşe doktorun boğula boğula **gülmesine** bakar, sonra kocasının kulağına eğilerek: (s. 129 str. 2-3).
103. Ağa **söylenmeye** devam eder. (s. 129 str. 22).
104. Güneş çekilip gitmiş, **batmaya** bir mızrak boyu kalmış... (s. 133 str. 6).
105. Kenan elinde bir kirli havlu çekinerek uzanır, radyatör kapağını **açmaya** çabalar. (s. 133 str. 24-25).
106. ...yufkaya sarılı tulum peynirinden oluşan aزیğını çözüp **yemeye** başlar. (s. 134 str. 25-26).
107. Yola devam edemeyen yolcular üzerlerine birer şilte serilmiş olan kerevetlerde tahtakuruları ile cenk ederek **uyumaya** çalışırlar. (s. 136 str. 19-22).
108. Yolcular inip, sağa sola gidip-**gelme** sona erinceye, herkes önündeki yemeği **yemeye** başlayıncaya kadar beklemişlerdir. (s. 139 str. 22-24).
109. Benim **beklemeye** takatim kalmadı. (s. 140 str. 4).
110. Şimdi su **dökmeye** kalkar, kalkınca hedefi büyütür. (s. 140 str. 18-19).
111. ...içerde bulunan herkesin dışarı **çıkmasını** ister... (s. 141 str. 13-14).
112. Muayene **etmeye** başlar. (s. 141 str. 17-18).
113. Nabzı elinde **uçmayı** yeni öğrenen yavru bir kuş gibi son bir kez çırpınıyor. (s. 142 str.27-28).
114. Güneş son nefesini vermiş, yeryüzünü lacivert bir tül **örtmeye** başlamıştır. (s. 143 str. 10-11).
115. Yahya aniden **ağlamaya** başlıyor. (s. 143 str. 18).
116. Adam anlamıştı, uğrun uğrun yaş **dökmeye** başlamıştı. (s. 145 str. 12-13).

117. ...o yana-bu yana gidip **gelmeler** başlar, çalıların arasında pusuya yatarak yeni bir ölüm için tetiğe **basmayı** tasarlayan o iki adam da şaşkındır. (s. 146 str. 19-22).
118. **Demeye** kalmadan Kenan patlıyor. (s. 148 str. 13).
119. Sesler kesilince kendi mantığına uyan **açıklamasını** yapıyor. (s. 149 str. 16-17).
120. Ne yapacaksın, yok diye **söylenmeye** devam eder. (s. 150 str. 23).
121. Lakin bir türlü yerinden kalkıp beyaz çarşaf altında upuzun yatan karısının cesedini **görmeye** cesaret edemez... (s. 151 str. 2-4).
122. Çeneleri birbirine vurmaya başlar. (s. 152 str. 4).
123. Erol oluşan boşluktan bir elini sokarak içerde ne olduğunu **anlamaya** çalışır. (s. 152 str. 16-17).
124. Otları, pamukları aceleyle **atmaya**, kendine sandık içinde bir yer **açmaya** başlar. (s. 153 str. 2-3).
125. Hepsini teker teker sağa-sola **fırlatmaya** koyulur. (s. 153 str. 8).
126. Kocasıyla doktorun bitip tükenmeyen konuşmaları artık anlamadığı bir mırıltıya dönüştüğünde o da bir İstanbul rüyası **görmeye** başlar. (s. 155 str. 4-6).
127. ...sandallardan saz sesleri **yükselmeye** başlamıştır. (s. 155 str. 10-11).
128. “Son kez” lafını cümleden çıkarıp **çıkarmamayı** düşünüyor. (s. 156 str. 9-10).
129. ...bir köy öğretmenin peşine takılarak bu Allah’ın dağlarına kadar **gelmeyi** hesap dışı tutabilmişti. (s. 156 str. 18-20).
130. Bütün gün evi süpürüp, dolma sararak ve o **yıkanmayı** unutmuş köylü kızlarıyla, şişman karılarla konuşup akşam kocamın eve **dönmesini** mi beklemeliyim. (s. 157 str. 8-11).
131. Kocasının bu arada eline hafifçe **dokunması** ve o parlak gülüşü bu **hesaplaşmaya** aniden son veriyor. (s. 158 str. 2-3).
132. ...saatle bozmuş adamlar gibi neredeyse başkalarına da **sormaya** niyetleniyor, sonra vazgeçip kâhyaya çatıyordu. (s. 159 str. 8-10).

133. Güya askerden sonra İstanbul'un **söylemesi** ayıp kurdu olmuşlar... (s. 161 str. 5-6).
134. Değirmenin suyu fazla **akmaya** başlamıştı. (s. 161 str. 19).
135. ...var olan serveti har vurup harman savurmadan bir an önce gelip arazinin, malın-mülkün, marabanın başına **geçmesi** gerektiğini dili döndüğünce tembihledi. (s. 162 str. 9-12).
136. Kâhya alevin bacayı sardığını, yangını **söndürmenin** imkânı kalmadığını anlamıştı. (s. 162 str. 17-18).
137. ...tel üstüne tel çekip **dönmeye** razı ettiler. (s. 163 str. 4-5).
138. Oğlan çıkıp geldi **gelmesine** ama ancak cenazeye yetişebildi. (s. 163 str. 5-6).
139. ...ucundan ucundan göçü toplayıp şehir yerlerine, ameleliğe, kapıcılığa, işçiliğe, bir zenaatın ucundan **tutmaya** doğru yöneldi. (s. 163 str. 20-22).
140. Babası ölünce bu defa kendine **gelmeye** başladılar. (s. 164 str. 8).
141. Kemal üşüyen ellerini ovuşturur, Kenan'ı **izlemeye** başlar. (s. 168 str. 23-24).
142. Az sonra bir iki köylü sanki yere **basmaya** çekinerek arka kapıdan iner... (s. 168 str. 24-25).
143. ...eğilip doğrularak lastiği **şişirmeye** başlar. (s. 169 str. 8-10).
144. Bir süre çevirir suyun içinde, çok geçmeden su **fokurdamaya** başlar, patlak bulunmuştur. (s. 169 str. 20-22).
145. Kenan **soğuması** için bir süre daha bekler ve mungeneyi söker. (s. 170 str. 6-7).
146. Bir ara iç lastiği yeniden şişirip yamanın tam yapışıp yapışmadığına, hava kaçırıp kaçırmadığına **bakmayı** düşünürse de... (s. 170 str. 8-10).
147. Bu arada Seyfi'den kurtulan dış lastik yokuş aşağı önce ağır ağır, sonra süratlenerek **gitmeye** başlar. (s. 170 str. 16-17).

148. Ancak bunca aksilik, **duraklama**, **gecikme** Beşir Ağa'nın sabrını tüketip dilini açtığından sürekli **konuşmaya**, Kenan'a da arabasına da **veriştirmeye** başlıyor. (s. 173 str. 14-17).
149. Ne hakkın var senin bunca adamı **süründürmeye**. (s. 174 str. 5).
150. ...ağa hızını alamayıp sesini **yükseltmeye** başlıyor. (s. 174 str. 11-12).
151. ...çıplak ayaklarını uzatarak arabayı ayakla **kullanmaya** başlar. (s. 179 str. 10-11).
152. Timur **demeye** dili dönmüyor vatandaşın. (s. 181 str. 7).
153. Ben de anlamadım şeytan **aldatmaya** başlayınca kendiliğinden uslandı herhal diye karşılık veriyormuş. S. 182 str. 15-17).
154. ...memlekete falan **gitmeyi** bir yana koyup "Hadi arkadaş, bir ayak önce şu işe soyunup yükü turalım" diye **asılmaya** başlamış. (s. 183 str. 12-15).
155. Hovardayım diye geçinenler bırakın laf **atmayı**, kapısını önünden bile geçemez olmuşlar. (s. 188 str. 2-3).
156. Sonra yolu-yordamı unutmayıp Zeliha'nın arkadaşlarından sır **saklamasını** bilen, nazının geçtiği bir kızı araya koyarak haber göndermiş. (s. 192 str. 16-18).
157. ...bir bahane uydurarak üç günlük yola **gitmesi** bu yüzden. (s. 194 str. 9-10).
158. ..."Yine ne gördü de durdu bu deli" **demelerine** aldırmayarak bunlara bir süre dalıp gider. (s. 195 str. 14-16).
159. Bekleyişin **uzaması** diğer yolcuları da sessizliğe bürümüş iken, istasyonun **görünmesiyle** birlikte onlarda da bir kıpırtı, bir sevinç görülür. (s. 197 str. 2-4).
160. Buraya mevsimine göre buğday, saman, kömür, davar, **nakledilmesi** geciken mallar yığılır. (s. 199 str. 1-2).
161. Yolcular bu muhataralı yolculuğun sağ selamete sona **ermesine** tam sevinecek iken, yeni bir endişenin kucağına düşerler. (s. 200 str. 7-9).
162. Baksanıza bizi **karşılamaya** gelmişler. (s. 200 str. 15).
163. Mahkumu **alamaya** geldiler herhal. (s.200 str 19).

164. Bir mahkumu **almaya** bu kadar adam gelir mi? (s. 200 str. 20).
165. Kemal otobüsten inince doğruca komiser ile jandarma komutanının yanına gitmiş, onlarla **konuşmaya** başlamıştır. (s. 201 str. 10-12).
166. ...yüzünde gözünde pamuk parçaları öylece durmakta, aptal bir **gülümsemeyle** kendini seyredenlere bakmaktadır. (s. 205 str. 12-14).
167. ...esrarengiz bir **gülümseme** ile **konuşmaya** başlar. (s. 207 str. 25-26).
168. Elbette insanın böyle uzakta durup, kendine, ötekine ve yaşadığı hayata **bakması** enteresandır. (s. 208 str. 7-8).
169. Yönetmenin yaptığı iş, yani en sonunda **yapmaya** mahkum olduğu iş hayatın hakikatini göstermek... (s. 208 str. 21-22).
170. **Kıkırdamalar, gülüşmeler** olur. (s. 209 str. 24).

4.2.1.3. -(y)İş Eki

Fiillerin tarzını gösteren bu isim-fiil eki hareket ve oluş isimleri türetir. Eski Türkçeden itibaren kullanılan bu ek, ek fiil dışında her fiile gelebilir. (Bayraktar, 2004: 32).

1. Kaburgaları açlıktan birbirine geçmiş yaşlı köpek, kasabın kapısına mahmur **bakışlarla** bir göz attıktan sonra.. (s. 5 str. 16-18).
2. Tabi vatandaşın dilinden, kaşının gözünün işaretinden, **oturuşundan**, ses tonundan, övgüsünden-yergisinden... (s.12 str. 1-3).
3. Lakin ses tonuna, **bakışlarında** çakan şimşeklere bakılırsa kız ağır basıyor. (s. 42 str. 3-4).
4. ...taranmış parlak saçları, dinamik ve dik **yürüyüşüyle** meydanı geçer... (s. 55 str. 11-13).
5. Bazen bir direğin tepesinde etrafı delici **bakışlarla** kolaçan eden tek ü تنها bir şahin. (s. 76 str. 14-16).

6. Kocasının bu arada eline hafifçe dokunması ve o parlak **gülüşü** bu hesaplaşmaya aniden son veriyor. (s. 158 str. 2-3).

7. **Bekleyişin** uzaması diğer yolcuları da sessizliğe bürümüş iken, istasyonun görünmesiyle birlikte onlarda da bir kıpırtı, bir sevinç görülür. (s. 197 str. 2-4).

8. İşte büyük **aldanış** buradadır. (s. 208 str. 20).

4.3. SIFAT - FİİLLER

Fiilimsilerin ikinci türünü oluşturan sıfat-fiiller için birçok kaynakta farklı görüşler ileri sürülmüş, farklı terimler kullanılmıştır.

İsim-fiiller konusunda kapsamlı olarak çalışan Kemal Eraslan birçok gramercinin sıfat-fiil olarak bahsettiği fiilimsi türü için isim-fiil tabirini kullanır. *İsim-fiiller geçici hareket vasıflarıyla nesne karşıladıklarından geniş ölçüde sıfat gibi kullanılabilirler. Bu durumda nesnenin geçici hareket vasfını bildirirler. Halbuki aslı sıfatlar nesnenin kalıcı, yani nesnenin varlığında bulunan vasıfları ifade eder. Fiilin bu hususi şekli için bazı meslektaşlarımızca “sıfat-fiil” teriminin tercih edilmesi, bunların yaygın şekilde sıfat gibi kullanılmalarından ileri gelmektedir.* (Eraslan, 1999: 123).

Sıfat-fiil yerine kullanılan bir diğer terim de ‘ortaç’ terimidir. (Yılmaz, 2009: 82) Ergin ise sıfat-fiil yerine partisip terimini tercih eder. (2004: 333). Bu kullanımlara karşılık sıfat-fiil terimi ise daha yaygındır. (Korkmaz, 2007:909, Banguoğlu, 1990: 422).

Sıfat-fiiller fiillerin cümle içinde isim olarak kullanılan, zaman ve hareket kavramı taşıyan şekilleridir. Zaman kavramı taşıma özellikleri ile isim-fiillerden ayrılırlar. (Üstüner, 2000: 21).

4.3.1. Sıfat-fiil Ekleri

4.3.1.1. Geçmiş Zaman İfadesi Taşıyan Sıfat-fiil Ekleri

Türkiye Türkçesinde, geçmiş zaman ifadesi taşıyan sıfat-fiil ekleri *-DUk ve -mİş* ekleridir.

4.3.1.1.1. -DUK Eki

Türkiye Türkçesine gelinceye kadar her dönemde kullanılan bu ek ismin hal ekleriyle ve çeşitli edatlarla kullanılarak zarf-fiil yapma görevini de üstlenir. Olumsuz fiilin üzerine ekten önce eklenen *-mA* olumsuzluk ekiyle yapılır (Bayraktar, 2004: 47). Cümlede sıfat ve ad olarak kullanılır.

Geçmiş zaman ifadesi taşıyan sıfat-fiil ekleri başlığı altında incelediğimiz bu ek için Karadoğan, geçmiş zaman ifadesinin yanı sıra bu ekin şimdiki zamanda da yorumlanabileceğinden bahsetmektedir. (Karadoğan, 2008: 523).

-DUK sıfat-fiil eki *beri, bu yana, gibi, göre, için, halde, kadar, nispette, sonra* edatları veya edat görevindeki sözlerle oluşturduğu edat grupları cümlede, edatın gruba katmış olduğu anlam ilişkisi ile zarf görevi yüklenir. (Korkmaz, 2007: 921). Bu yüzden bu çalışmada bu edatlarla oluşturulmuş edat gruplarına yer verilmemiştir.

1. O kadicık alışverişten **kazandığı** yetip de artıyor bile. (s. 7 str. 4-5).
2. Kahvede, lokantada, berberde geç kalmış bir iki müşteri suratını buruşturup densizin kim **olduğunu bildiklerinden**: (s.7 str. 19-21).
3. Zaten gayemiz ey sevgili okur, nasıl bir macera nakledeceğimizi anlatmadan önce nerede **durduğumuzu**, hangi insanlarla muhatap **olduğumuzu** göstermektedir. (s. 8 str. 6-8).
4. Kök salıp **büyüdükleri yer** bir pınarbaşı. (s. 10 str. 3-4).
5. ...sıkı tembihatta **bulunduğundan** ağaçlar âdemoğlunun nisa taifesinden yakayı zor sıyrıyor. (s. 10 str. 26-27).
6. Gözünü **sevdiğim su**. (s. 11 str. 10).
7. ...o kadicık zaman içinde memleket ahvalinin nice **olduğunu** anlayıverir. (s. 11 str. 25-27).
8. ...nasıl **sarf edildiğinden**, kahkahaların çingırağından, sekiz köşeli kasketi yana yıkıp kafayı kaşmanın ne manaya geldiğini ifade eden o halka mahsus sözlü kültür alfabetini sökebiliyorsa. (s.12 str. 1-7).

9. ... ve daha burada saymayı lüzumsuz **bulduğumuz** bir sürü şeyden epeyce eski **olduğunu** çıkarabiliriz. (s.12 str. 19-20).
10. Şaşırmayın, kasabanın eteğine yaslanıp **kurulduğunu**, kurulup düz ovayı göz yayılımına **aldığı tepenin** başında bir Seyran Baba yatırını var, bir de Ceneviz'den **kaldığı** söylenen kale kalıntısı. (s.13 str. 3-6).
11. Bu kalede ara sıra çanak çömlek **bulunduğu**, Ceneviz'den kalan paralara **rastlandığı** söylenir. (s. 13 str. 6-8).
12. Yemekler işte **bildiğiniz orta malı şeyler**. (s. 13 str. 24).
13. ...ne olup **bittiğini** çıplak gözle temaşa etseler bir şey fark etmeyecek. (s. 14 str. 15-18).
14. Aynalı Lokanta tüm kasabanın ve civar köylerin “Yahu bi yol varsak da bi tas çorba içsek” diye **heveslendikleri** bir mekândır. (s. 15 str. 19-21).
15. Yine de böyle yağlayıp **yüzlediğimize** bakmayın. (s. 16 str. 19).
16. Yıllardır **aldığı darbeler** ile bütün gövdesi yamru yumru olmuştu. (s. 19 str. 5-6).
17. Şoför mahalline açılan kapının üzerinde martı mı, kartal mı, güvercin mi ne **olduğu** anlaşılmayan... (s.19 str. 12-13).
18. Şimdi burada bir terslik **olduğu** görülüyor. (s. 19 str. 17).
19. Kenan'ın otobüsü kadar **sevdiği bu heykelcik** her zaman temiz ve ışıltılıdır. (s. 20 str. 16).
20. Yanında açık duran takım sandığından ara sıra Kenan'ın **istediği aletleri** uzatır. (s. 23 str. 2-3).
21. Köpeği az ilerde **kaptığı nevaleyi** şapır-şupur yerken görüp hışımına ayağa kalkarak yerden bir taş arıyor. (s. 23 str. 25-26).
22. ...elinde **tuttuğu** geniş kenarlı bej hasır şapkasıyla ecnebi **olduğu** her halinden belli... (s. 24 str. 7-8).

23. ...köylülerin **anlamadığını** bile bile kendi lisanı ile emirler yağdırıyor. (s. 24 str. 14-16).
24. Kılılı kasabın niçin keman **çaldığını bilmediğimiz** gibi; **tanımadığımız** yakışıklı, şık giyimli bu genç adam hakkında da şimdilik bir **bildiğimiz** yok. (s. 25 str. 6-8).
25. **Okuduğu kitaba** dalmıştır. (s. 26 str. 1).
26. Dalmıştır çünkü masada duran çaylar **durdukları yerde** dolu dolu soğumuştur. (s. 26 str. 2-3).
27. Çünkü adamla kadın ecnebi **olduklarını** her halleriyle belli ederken; güzel genç kız yerli; **bildiğimiz** kara bıyıklı Türklerin dişisi. (s. 26 str. 12-14).
28. Bu sırada bir köylü **sırtında taşıdığı hasta karısını** otobüse doğru getirir. (s. 26 str. 15-16).
29. Kadın **çektığı ıstırabın iniltisini** hem kocasına; hem kayınbabasına hem de çocuklarına duyuramamak için bastırır. (s. 26 str. 19-20).
30. Aslında her biri ötekini **ağladığını** gösterip üzüntüsüne üzüntü katmak istemez. (s. 27 str 8-9).
31. Yukarıdaki sandığı almaya çalışırken **basamağa dayadığı ayağı** kayar, sandık elinden kurtulur. (s. 29 str. 18-19).
32. Yaşlı kadın **oturduğu sandalyeden** sıçramış, bir iki adım atacak olmuş, eliyle **çarptığı çayı** devirmiştir. (s. 30 str. 22-23).
33. Büyüyüp yürümeye çıkınca topal topal **gittiği** görülürmüş. (s.33 str. 7-8).
34. Arap karı - üvey ana oluyor ya - Nazım'a **yapmadığını** komadı. (s.34 str 12-13).
35. ...sen altını gümüşü iç mi ediyorsun diyerek Arap karı bu çocuğa **etmediğini** komadı. (s. 34 str. 25-27).
36. ...sermayeyi çoktan kediye yüklemiş olan Davut ile artık **içtiği sarma cigaralardan** sesi kesilmiş olan Arap analığına da harçlık verirdi. (s. 35 str. 19-21).

37. Yola **gittiğinde taşıdığı eski meşin valiz** hazır, oracıkta duruyordu. (s. 37 str. 10-11).
38. Telaşlandı, hemen **tezgâhın etrafını silmek için kullandığı bezi** alıp çöktü. (s. 37 str.13-14).
39. İlk **gördüğü** kesik boğazından kan damlayan bir sığır başı idi. (s. 38 str.4-5).
40. Kasabın çırağı Zeynel boynuzundan **tuttuğu** sığır başı ile dikilmiş sırtıyordu. (s. 38 str. 8-9).
41. Ulan it, sen bu kadar yaş yaşadın, hangi akıl ile **ekmeğini çaldığın adamın** yanına yanaşıyorsun. (s. 39 str. 5-6).
42. Meydandaki dede ile torunları hala **buldukları noktada** dikliyor, pencereden bakan hasta kadını gözlüyorlardı. (s. 39 str. 5-6).
43. Fotoğraf **dediğin** neyi gösterir? Fotoğraf **dediğin** gerçeği gösterir. (s. 41 str. 1-2.).
44. Ben bir insanı anlamanın zor **olduğunu** söylüyorum. (s.44 str. 7-8).
45. Hatta uzun zamandır **tandığımız, dost olduğunuz biri**, bir an gelir, öyle bir iş yapar, öyle bir söz söyler ki parmağınız ağzınızda kalır. (s. 44 str. 10-12).
46. Dairenin yaşlı müstahdemi Ahmet Efendi ile ebe mi hemşire mi **olduğunu bilemediğimiz** beyaz önlüklü Ayşe Hanım onu izlerler. (s. 44 str. 20-22).
47. Yahu nedir şu adamdan **çektığımız**, Ayşe Hanım lütfen şuna biraz nasihat verin... (s. 45 str.17-18).
48. Bodur **kaldığıma** ne bakıyosun, aramızda üç yaş var. (s. 45 str.7).
49. Kim bilir belki de adı deliye **çıktığından** böyle evde kaldı. (s. 49 str.8-9).
50. Ağasını kahvede karşılamaya gelen kâhya çoktan fırlayıp fotörü **düştüğü yerden** almıştı. (s. 50 str. 25-26).
51. Biri kaçak tütünden **sardığı cigarayı** yere atıp hırsla çiğneyerek: (s. 52 str. 20-21).
52. Bir ağanın gündüz gözü hıyar **yediği** nerede görülmüş. (s. 54 str. 2-3).

53. Ağa turistlerin limonata **almadıklarını** görünce üsteler: (s. 56 str. 19).
54. Kâhya demetten **çektığı iki katmerli ve kokulu gülü** bayanlara uzatır... (s. 57 15).
55. Çok geçmeden beklenen son yolcunun **kim olduğu** anlaşılır. (s. 60 str. 21-22).
56. Kediye çok **sevdiğiniz** anlaşılıyor. (s. 64 str. 5).
57. Biz **sevdiğimize** ara sıra böyle deriz. (s. 64 str. 9).
58. Bizim **sevmediğimiz kimse** yoktur. (s. 64 str. 12).
59. **Oturduğu koltukla** şoför çıkış kapısı arasında bir büyücek sepet. (s. 65 str. 23-24).
60. Mavi Kuş'un **kalktığını** görünce heyecanlanır, Erol'a doğru koşar. (s. 67 str. 3).
61. **İstedığın** çakı olsun. (s. 67 str. 21).
62. Otobüsün meydana çıkıp kasabayı terk etmek üzere **girdiği yol** pek dardır. (s. 68 str. 5-6).
63. Erol **bulduğu bahçe duvarının** üzerinden işte böyle bir virajda otobüsün bagaj merdivenine atlar. (s. 68 str 12-13).
64. Erol **bulduğu yerde** ayağa kalkıp artık duvarın üstünde giderek küçülmekte olan küçük arkadaşına bakar. (s. 68 str. 15-17).
65. Yağan karın bütün ovayı beyaza **boyadığı**, ancak seferleri **aksatmadığı** günler, çıtır çıtır yanan meşe odunlarıyla bu soba yolculara neşe kaynağı olur. (s. 70 str. 14-16).
66. Taşrada fert cemiyete tahakküm edemez; cemiyet de ferdi **alabildiğine** ezemez. (s. 72 str. 15-17).
67. Herkes ve her şey bir ilahi hudut, bir hiyerarşi, asırların **oluşturduğu** bir ahenk ve düzen içinde kendine bir yer bulur. (s. 72 str. 17-19).
68. ...içe dönük bir derinlik ve yüceliği hedef **aldığını** söyleyebiliriz. (s. 72 str. 21-22).
69. **Saydığımız unsurlarla** tezyin edilmiştir. (s. 73 str.10-11).
70. Bütün bu **söylediklerimiz** asırlar öncesinden kalmıştır. (s. 74 str. 24).

71. Ama yine de Şu anlatmakta **olduğumuz** kasabada en azından ifte ınarlar ile dibinden kaynayan pınar yaşamaktadır. (s. 75 str. 2-4).
72. Ferdi de, aileyi de, cemiyeti de hala yıpranmış **dediğimiz** o ahlak ayakta tutmaktadır. (s. 75 str. 7-8).
73. Deminden beri benden **bahsettiğinin** farkında değil misin ?. (s. 75 str. 16-17).
74. AĞzının **söylediğini** kulağı iŐitmez. (s. 75 str. 19-20).
75. Herkesin o yana bakmasından istifade ederek koyun cebinden **ıkardığı** kanyak Şişesini diker, uzun bir yudum çeker. (s. 79 str. 6-8).
76. ...geri masalardan birinde fosur fosur cigara içip, fısıl fısıl konuşan Şalvarlı kasketli o iki yabancı **olduğunu** anlarız. (s 81 str. 8-10).
77. ...bölöl gibi Şakıyıp duran bu gül karşısında -lafa bak- iyicene apışıp **mayıştığı** belli olacak. (s. 84 str. 4-7).
78. **ÇalıŐtıĐım** kuruluŐ için bir tetkik lazım oldu, ona geldim. (s. 84 str. 17-18).
79. Elizabeth tabakayı elinde evirip çevirerek inceler, **beğendiğini** belli eden bir tavırla kocasına: (s. 85 str. 19-20).
80. Beşir AĞa tabakasının **uyandırdığı** ilgiden memnun... (s. 85 str. 22).
81. Kaptırmayacaksın, mala bir ziyan **geldiğinde** battın. (s. 86 str. 12-13).
82. Oradan **uzattığı bir ip** ile Şeytan uurtması uurmaktadır. (s. 86 str. 18-19).
83. Evet belli, çünkü lafı gediğine koymak için icap **ettiğinde** söze karışıyor. (s. 88 str. 6-7).
84. Dere **dediği** yazın suyu kesilen bir kuru yatak. (s. 89 str. 3-4).
85. Kitapları seçip alırlar ama kafalarına **koydukları** kitaba sahip olmak için her fedakarlığa katlanırlar. (s. 92 str. 6-8).
86. Sahip **oldukları** kitaplardan başkalarına övgüyle bahsetmekten hoŐlanırlar. (s. 92 str. 8-10).

87. Çekti beni bir kenara, o zamana kadar **görmediğim** bir kararlılıkla: (s. 92 str. 24-25).
88. Nazım Efendi küçük bir çılgık atarak **gördüğü** gündüz rüyasından silkinir. (s. 97 str. 1-2).
89. Elinde **heyecan ve sıkıntıyla sıkıldığı domates** ezilmiştir. (s. 97 str. 3-4).
90. Mahkûmun ilk kez **konuştuğunu** duyan köylülerden biri: (s.97 str. 11-12).
91. Kasabadan İstasyon'a giden yolun **geçtiği** dere kenarında bir tarlası vardı. (s. 102 str. 3-4).
92. ...gaza yüklenip egzozundan kıvılcımlar sıçrattı, bağırdı, çağırdı **düştüğü çukurdan** kurtulamadı. (s. 103 str. 17-18).
93. Kenan'ın elini beline koyup etrafa **bakındığını** fark edince... (s. 105 str. 3-5).
94. Kenan, Ağa'dan başlayarak yolcuları teker teker dolaşır, **topladığı bozukları** cebine boşlatır... (s. 107 str. 22-23).
95. ...doğruca küreğin **olduğu** yere, yani brandanın altına yönelir. (s. 108 str. 7-8).
96. **Anlayamadığı bir şey** vardır. (s. 108 str. 16).
97. Kenan **topladığı paraları** Bayram'a verir. (s. 109 str. 25-26).
98. Suyun **çıkabildiği yere** kadar derenin her iki yanında bostanlar. (s. 111 str. 4-5).
99. Haliyle şehirli olanlar bu herkesin peş peşe yıkanmadan içip **iade ettiği** maşrabadan ayran içmeyi reddettiler. (s. 112 str. 5-7).
100. Köylüler **sıcağın verdiği hararete** birebir olan serin yayık ayranından içip bıyıklarını ellerinin tersiyle siliverdiler. (s. 112 str. 7-9).
101. "Hele bi tene daha doldur gardaş" diyerek **Seyfi'nin uzattığı maşrabayı** döke saça devirdi. (s. 112 str. 14-16).
102. Bizim **bulduklarımız** çoğunlukla sanat eseri. (s. 113 str. 2).

103. Herkes gözlerini ileriye, yolun **kıvrıldığı yere** dikmiş beklemektedir. (s. 116 str. 11-12).
104. Otobüs ilerler, **Seyfi'nin açtığı ön kapıdan** Bilal ile köpeği girer. (s.116 str. 19-20).
105. Tam bir halk hikâyesi **anlattığımız**. (s. 121 str. 2-3).
106. Otobüs **tırmandığı tepeyi** aşınca uzaktan han görünür. (s. 131 str 1).
107. Yeterli su **verilmediğinden** güneş altında kuruyup kavrulmuşlar. (s. 132 str. 10-11).
108. ...yaşlı köpek **yattığı yerden** kafasını kaldırmış, kulaklarını dikmiş, uzaklardan gelmekte olan otobüse bakıyor. (s. 133 str. 8-10).
109. Az sonra hancı ve karısının gelenlere yemek **taşıdığını** görünce o da yufkaya sarılı tulum peynirinden oluşan azığını çözüp yemeye başlar. (s. 134 str. 24-26).
110. Epeyce büyük **olduğundan** birkaç tomruk ile tavana destek verilmiş. (s. 135 str. 13-14).
111. Kenan Seyfi'nin **getirdiği suyu** radyatöre dolduruyordu. (s. 138 str. 16).
112. Ve **bekledikleri an** da gelip çatmıştır. (s. 139 str. 25).
113. **Attığın** kurşun başkasına değerse ne olur. (s. 140 str. 6-7).
114. ...onların hana doğru **gittiğini** gören Kemal de arkalarından gelir... (s. 141 str. 9-10).
115. Hasta kadın **uzandığı kerevetin** üzerinde sessiz ve hareketsiz yatmaktadır. (s. 141 str. 11-12).
116. Bir yandan da kendi kendine konuşuyor, kadının duyup **duymadığına** aldırmadan. (s. 142 str. 4-5).
117. Doktor ne **yaptığını** bilmeden ceplerini karıştırıyor. (s. 142 str. 16).
118. ...uyku tutmayan gecelerde **aldığı** bromür tabletine raslıyor. (s. 142 str. 17-18).

119. Kenan'ın en **dayanamadığı şeydir** bu. (s. 148 str. 17).
120. Erol oluşan boşluktan bir elini sokarak içerde ne **olduğunu** anlamaya çalışır. (s. 152 str. 16-17).
121. Kocasıyla doktorun bitip tükenmeyen konuşmaları artık **anlamadığı bir mırıltıya** dönüştüğünde o da bir İstanbul rüyası görmeye başlar. (s. 155 str. 4-6).
122. Amaan, **inceldiği yerden** kopsun. (s. 157 str. 26).
123. Bir **dediği** iki edilmemiş, herkes üzerine titriyor. (s. 161 str. 16).
124. Sayıp **döktükleri** ticaret tamamen yalandı. (s. 161 str. 24).
125. Yanındakilerin yaramaz adamlar **olduğunu**, gençliğini bu bataкта batırmaması **gerektiğini**, babasının zaten bir ayağı çukurda **sayıldığını**, var olan serveti har vurup harman savurmadan bir an önce gelip arazinin, malın-mülkün, marabanın başına geçmesi **gerektiğini** dili döndüğünce tembihledi. (s. 162 str. 7-12).
126. Kâhya alevin bacayı **sardığını**, yangını söndürmenin imkanı **kalmadığını** anlamıştı. (s. 162 str. 17-18).
127. Bütün kapıların **kapandığını sandığı** bir ortamda, “Ben bittim, ben mahvoldum” **dediği** demde başka bir hayal tacirinin toruna düştü. (s. 163/164 str. 27/1-2).
128. Son söz, siyasilerden birinin araziye gezerken **sarf ettiği** “kuyu” lafı olmuştu. (s. 164 str. 11-12).
129. ...**başvurmadık kapı** bırakmamış, kendine göre yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmişti. (s. 165 str. 4-5).
130. “Hey **kurban olduğum Allah**, bu defa olamazı oldur bize, sana sığınmışam” diye duaya çöktü ağa. (s. 165 str. 14-15).
131. O duaya **çöktüğü** sırada Mavi Kuş yokuşu tırmanmış, tam düze çıkacak kerteye gelmişti ki... (s. 165 str. 16-17).
132. Seyfi'nin **getirdiği** suyu leğene boşaltır. (s. 168 str. 17).
133. Kemal **yaktığı kibriti** yamanın mantarimsı kısmına tutar. (s. 170 str. 3-4).

134. Bir ara iç lastiği yeniden şişirip yamanın tam yapışıp **yapışmadığına**, hava kaçırıp **kaçırmadığına** bakmayı düşünürse de... (s. 170 str. 8-10).
135. ...ne de def-i hacetten gelen köylüler ilk anda ne **olduğunu** anlayamaz. (s. 170 str. 20-22).
136. ...sadece çarpıp **geçtiği** taşlardan, çalılardan gelen ses duyulur olmuştur. (s. 171 str. 1-2).
137. Böylece bu küçük cemaat, bir iki el feneri eşliğinde lastiğin **indiği** dereye doğru düşe kalka giderler. (s. 171 str. 18-19).
138. Burası da göz **alabildiğine** uzanan bir düzlük. (s. 173 str. 4).
139. Çünkü Kenan onu çok nadir, yani ancak çok keyfe **geldiğinde** direksiyona geçirir. (s. 175 str. 16-17).
140. Seyfi'nin suratı **duyduğu** heyecanın etkisiyle kıpkırmızı... (s. 178 str. 6).
141. ...ağzı-burnu kırılrsa da **dediğinden** dönmez, gece mezarlıkta dolaşır, ele-avuca sığmaz biri. (s. 181 str. 14-15).
142. ...ergen kızların başından yazmasını kapıp kaçır **olmadık** muzırlıklar eder diye... (s. 182 str. 1-2).
143. Askerlik, köyünden çıkmamış gençlere dünyanın kaç bucak **olduğunu** gösterir. (s. 182 str. 19-20).
144. **Görmedikleri** yerleri görür, **duymadıkları** şeyleri duyar, **bilmedikleri** bilgileri öğrenirler. (s. 182 str. 22-24).
145. Ayıngacılık **bildiğin** tütün kaçakçılığı. (s. 183 str. 8).
146. Bir iki kere hapse girip **çıktığı** dahi söyleniyor. (s. 184 str. 7).
147. Eh bunda para **olduğu** öteden beri söylenegelmiş... (s. 187 str. 6).
148. Elde kırık adam mı yok; kimin ne **olduğu** yumurta deliğe **geldiği** zaman belli olur. (s. 187 str. 8-9).
149. Galiba bunu **istemediği** bir kızla evermişler. (s. 188 str. 7-8).

150. Demir Ağa'nın ayıngaya **çıkmadığı** seneler. (s. 188 str. 15).
151. Ayrıca bey **dediğin** adamın yanında daim bir silahşör olacak. (s. 188 str. 16-17).
152. Oğlan daha boynunda Elifba hocaya giderken, ardından ilk mektep sıralarında otururken ne mal **olduğunu** tüm kasaba ahalisine göstermiş imiş. (s. 189 str. 14-16).
153. Gözü pek, dili sivri, **vurduğunu** deviriyor. (s. 189 str. 20).
154. Yeter ulan, yeter, **inceldiği** yerden kopsun. (s. 192 str. 15).
155. Sonra yolu-yordamı unutmayıp Zeliha'nın arkadaşlarından sır saklamasını bilen, nazının **geçtiği** bir kızı araya koyarak haber göndermiş. (s. 192 str. 16-18).
156. Lafını **ettiğimiz** iş ne masaldır, ne rüya. (s. 193 str. 4).
157. Bu hayat **dediğimiz** muammadır. (s. 193 str. 6).
158. ...bir ufak devlet memurunun yerine göre padişah **sayıldığı** demlerde böyle bir kısımete ne denir? (s. 193 str. 17-18).
159. Zaten dönüp **geldiğinde** ilk işi değirmeni bırakmak oluyor. (s. 194 str. 11-12).
160. ...Kenan'ın araya **koyduğu** kız da, aferin yani ser verip sır vermiyor. (s. 195 str. 1-2).
161. Bilal ile birlikte askerden dönerken **getirdikleri** Mavi Kuş'a veriyor meylini. (s. 195 str. 9-10).
162. Yine de Kenan her bahar çiçeklenmiş bir badem ağacı **gördüğünde**, yolda iken aynı dala tünemiş iki üveyiğe **rastladığında...** (s. 195 str. 12-14).
163. Komiser arama emrini vermek üzere yolculara doğru ilk adımını **attığı** sırada **beklenmedik** bir şey olur. (s. 202 str. 3-4).
164. ...ambarın karanlığına **park ettikleri** jipe doğru götürürler. (s. 203 str. 7-8).
165. Sıra Erol'un **bulunduğu** sandığa gelir. (s. 204 str. 3).
166. Meydandaki sahnenin bir film seti **olduğu** anlaşılır. (s. 205 str. 17).

167. Set işçileri ne yapacaklarını gayet iyi bilmenin **verdiği** alışkanlıkla bir o yana, bir bu yana gidip gelmekte... (s. 206 str. 1-2).
168. ...**bulunduğu yere** çömelmiş grup grup oturan oyunculara çay dağıtmaktadır. (s. 206 str. 4-5).
169. Her şey tamam olunca yönetmen sırtı dönük olarak **oturduğu** koltuktan kalkar... (s. 207 str. 21-22).
170. İnsanların yüzüne ve **yaşadıklarına** hayata tutulan bir ayna. (s. 208 str. 3-4).
171. Orada kendimizi, öteki insanları ve **yaşadığımız** dünyayı görürüz. (s. 208 str. 5-6).
172. Elbette insanın böyle uzakta durup, kendine, ötekine ve **yaşadığı** hayata bakması enteresandır. (s. 208 str. 7-8).
173. Perdede gerçekten kendimizi ve **yaşadığımız** hayatı görebilir miyiz? (s. 208 str. 10-11).
174. Belki orada sadece görmek **istediklerimizi**, olmak **istediklerimizi**, özlem ve ihtiraslarımızı bulabiliriz. (s. 208 str. 12-13).
175. Yönetmenin **yaptığı** iş, yani en sonunda yapmaya mahkum **olduğu** iş hayatın hakikatini göstermek... (s. 208 str. 21-22).
176. Hatta silahlar **patladığında** ve kurşunu göğsün **yediğinde** kahkahayla gülmektedir. (s. 210 str. 14-15).
177. Ne **olduğunu** kendi de anlayamaz. (s. 210 str. 16).
178. İşte **bildiğiniz** teorik metin. (s. 211 str. 12).

4.3.1.1.2. -mİş Eki

-mİş eki Türkiye Türkçesinde bir diğer geçmiş zaman ifadesi taşıyan ektir. -mİş / -mUş ekiyle kurulmuş çekimli fiillerde olduğu gibi 'duyulan' veya 'sonradan fark edilen' bir işlev görmez. Yalnızca geçmiş zaman bildirir. (Korkmaz, 2007: 923).

1. Sıcaktan **dili dışarı düşmüş bir köpek** sarsak, ağır ve bezgin adımlarla meydanı bir baştan ötekine geçip köşedeki kasabın önünde durur. (s.5 str. 1-3).

2. Kasap dükkânının gölgeli kapısında **nylon şeritlerden, rengârenk boncuklardan oluşmuş bir sineklik** asılıdır. (s. 5 str. 6-7).
3. **Kaburgaları ağıltan birbirine geçmiş yaşlı köpek**, kasabın kapısına mahmur bakışlarla bir göz attıktan sonra... (s. 5 str. 16-17).
4. **Bozkırda unutulmuş bu kasabanın**, şişman kıllı kasabı keman çalmaktadır. (s. 6 str. 5-6).
5. Kahvede, lokantada, berberde **geç kalmış bir iki müşteri** suratını buruşturup densizin kim olduğunu bildiklerinden: (s.7 str. 19-21).
6. Lakin biz yine de kuş kafesini andıran, yer yer **yosun tutmuş eski oluklu kiremitle kaplı çatıdan** az biraz yüksekçe duran minareyi zikretmeliyiz. (s. 9 str. 21-23).
7. Bir de **çatının tam tepesine kurulmuş, her bahar yenilenen leylek yuvasını**. (s. 9 str. 24-25).
8. Yine de Yavuz zırlıslın, Pehlivan Adalı Halil ile Kara Ahmed'in fotoğraflarından, eski harflerle eski bir çerçevede **unutulmuş berber dükkânlarına** mahsus, artık iyicene **antika olmuş şu iki levhadan**: (s.12 str. 11-14).
9. Cumhuriyetten sonra başta Ankara olmak üzere **yurdun dört bir köşesine yapılmış Alman üslubunda kunt bir bina**. (s.13 str. 10-12).
10. Burnunun üzerindeki et benini, benin üzerindeki **ağarmış birkaç kılı** görüyor. (s.14 str. 27-28).
11. Şoför mahalline açılan kapının üzerinde martı mı, kartal mı, güvercin mi ne olduğu anlaşılmayan kanatlarını **açmış** süzülen, beyaz boya ile **yapılmış** bir kuş resmi yer alıyor. (s.19 str. 12-15).
12. ...kuşun hemen altında yine beyaz boya ile **yazılmış** "Mavi Kuş" yazısı okunuyordu. (s.19 str.15-16).
13. ...altları nasırdan **köseleye dönmüş çıplak ayaklarının** birini uzatmış, ötekini büküp karnına doğru çekmiş... (s.22 str.16-17).

14. Üstünde **rengi atmış yakasız bir mintan**, altında dizleri ve kığı yamalı, yıkanmaktan iyice **çekmiş, kısalmış bir pantolon** vardır. (s. 22/23 str.19-20/1).
15. Anladınız değil mi; **çocuk kalmış bir çocuk**. (s.23 str.24).
16. İri mercekli **bir kolu iple tutturulmuş gözlüğünü** çıkararak arada bir gözlerini siler. (s. 28 str. 1-3).
17. ...ince tahtadan **hafifçe çakılmış kenarları delikli bir sandığı** tek eliyle yukarı iterken, öteki eliyle de bir çuvalı tutmaktadır. (s. 29 str. 15-18).
18. Düşününce **hafifçe çivilenmiş tahtalar** ayrılır, içinde bir grup ehli güvercin şakırtılı kanat vuruşlarıyla havalanır. (s. 30 str. 3).
19. Adil Usta bu kasabada **kuyumculuk-sarraflık yapmış bir adamdır**. (s. 33 str. 1-2).
20. ...sermayeyi çoktan kediye **yüklemiş** olan Davut ile artık içtiği sarma cıgaralardan sesi **kesilmiş** olan Arap analığına da harçlık verirdi. (s. 35 str. 19-21).
21. Silmeyi bıraktı, omzunun üzerinden **korkuyla irileşmiş gözleriyle** kapıdan yana baktı. (s. 38 str. 2-3).
22. Duvarların şurasından burasından **fişkırmış otlar, çiçekler** hatta **ağaç filizleri**. (s. 47 str. 4-5).
23. Kilise direği gibi kalın ensenin üzerinde **usturaya vurulmuş pırıl pırıl bir baş**, kırçıl pos bıyıklar, beyaz dişler, kocaman eller. (s. 49 str. 1-4).
24. **Yıpranmış dişleriyle** tenekeye bağlı ipi kesmeye çalışır. (s. 55 str. 3-4).
25. Otobüsün penceresinden dürbünle etrafı dikizleyen o genç adam elinde çantası, **taranmış parlak saçları**, dinamik ve dik yürüyüşüyle meydanı geçer... (s. 55 str. 11-13).
26. ...sıcaktan **hamam hücreğine dönmüş köhne otobüsün** içinde serin bir rüzgar estirir. (s. 57 str. 4-5).
27. Şoförün koltuğa oturmasıyla artık yola çıkacaklarını uman, bu sebeple epeyce **ferahlamış olan yolcular** bu duraksama üzerine mırıldanmaya başlarlar. (s. 63 str. 4-6).

28. Bir elmanın dibinde **dalından henüz düşmüş kırmızı yanaklı parlak bir meyve** görür. (s. 69 str. 4-5).
29. O öyle tarlalar, tepeler, tek tük ahlat ağaçları arasından dumanını savuru savura geçerken **masallardan fırlamış bir tiren** lokomotifini andırır. (s. 70 str. 17-19).
30. İşte bir deli, bir meczup, bir de **çocuk kalmış bir delikanlı**. (s. 71 str. 16-17).
31. Ferdi de, aileyi de, cemiyeti de hala **yıpranmış** dediğimiz o ahlak ayakta tutmaktadır. (s. 75 str. 7-8).
32. Mavi Kuş **biçilmiş sarı buğday tarlalarının, sürülüp nadasa bırakılmış kahverengi toprakların**, suya yakın yerlerde hala yemyeşil yonca tarlalarının... (s 76 str. 1-5).
33. Yoksa adından **yüzüne saçılmış bir güzellik** mi bu kokuyu yayıyor. (s. 83 str. 20-21).
34. Beyaz üzerine iri **kırmızı benekli kaplama kağıdından yapılmış uçurtma** otobüsün hızıyla zorlanmakta... (s. 86 str. 20-21).
35. Yukarıda tahta sandıklar, bavullar, çuvallar, kıvrılıp **palazlara sarılmış yataklar** arasına sırtüstü yatmış... (s. 87 str. 5-7).
36. ...kanyak şişesinden iki fırt daha çeker, **kızarmış gözleriyle** yeniden Murat'a: (s. 90 str. 1-3).
37. ...**boyunduruktan çözülmüş öküzler** ahlatın gölgesine yatmış, geviş getiriyorlar. (s. 102 str. 9-10).
38. ...**çamura bulanmış lastiklerini** giyip o yana doğru yürüdü. (s. 105 str. 6-7).
39. Kenan'la birlikte **suya dalmış yolcular** bu sese döndüler. (s. 105 str. 10-11).
40. Ayran en çok sigaradan dili-**damağı kurumuş, ağzı zehre kesmiş mahkûma** yaradı. (s. 112 str. 13-14).
41. ...zavallı **tüyleri dökülmüş kuşun** daha hızlı gidecek mecali yoktur. (s. 126 str. 12-13).

42. ...artık iyicene **alçalmış güneşe** doğru yol alır. (s. 130 str. 10-11).
43. ...yaştan **haritaya dönmüş** yaşlı kaba **ahşap masalar**. (s. 132 str. 5-6).
44. Duvarlardan birinde sararıp **solmuş** bir BCG aşısı afişi... (s. 135 str. 15-16).
45. ...gaz tenekesinden yapılıp duvara **raptedilmiş** su haznesi. (s. 135 str. 23-24).
46. Yola devam edemeyen yolcular üzerlerine birer şilte **serilmiş** olan kerevetlerde tahta kuruları ile cenk ederek uyumaya çalışırlar. (s. 136 str. 19-22).
47. Getirip **ölmüş kadının** üzerine baştan ayağa örtüyor. (s. 143 str. 6-7).
48. ...derenin şırıltısına **dalmış** düşünen Avcı Bilal ile köpeği kalır. (s. 150 str. 25-26).
49. ...hızla geçen kaya gölgelerine, her biri bu ıssız yerlerde **donmuş kalmış** masal kişilerine benzeyen karaltılara dalmıştır. (s. 155 str. 1-3).
50. Bütün gün evi süpürüp, dolma sararak ve o **yıkanmayı unutmuş köylü kızlarıyla**, şişman karılarla konuşup akşam kocamın eve dönmesini mi beklemeliyim. (s. 157 str. 8-11).
51. ...**saatle bozmuş adamlar** gibi neredeyse başkalarına da sormaya niyetleniyor, sonra vazgeçip kâhyaya çatıyordu. (s. 159 str. 8-10).
52. Üç karı **eskitmiş**, bir sürü kıza mukabil ancak bir erkek çocuk **peydahlamış** ağa son yolculuğuna çıkıyordu. (s. 163 str. 1-2).
53. Askerlik, köyünden **çıkmamış** gençlere dünyanın kaç bucak olduğunu gösterir. (s. 182 str. 19-20).
54. Çoğu yerde askerliğini **yapmamış** delikanlıya kız vermezler. (s. 183 str. 1-2).
55. Değirmen taşları arasına **düşmüş** bir buğday tanesi gibi eziliyor... (s. 192 str. 3-4).
56. Bilal'in vakti zamanında kasabayı terk edip şehir yerlerine **yerleşmiş**, oralarda yükü **tutmuş** olan amcazadelerinden biri tam bu sırada çıkıp gelmiş. (s. 193 str. 10-12).
57. Yine de Kenan her bahar **çiçeklenmiş** bir badem ağacı gördüğünde, yolda iken aynı dala **tünemiş** iki üveyiğe rastladığında... (s. 195 str. 12-14).

58. Manevra hattına **çekilmiş**; kim bilir ne zamandan beri orada bekleyen **birkaç paslı kara vagon**. (s. 198 6-8).

59. ...bir köşede yakın köylerden birinde çıkan ve vaktiyle işletilen krom madeninden taşınıp **getirilmiş**, lakin maden kapanınca orada öylece bir tepecik olarak **kalmış** maden yığıntısı. (s. 198 str. 10-13).

60. ...yere döşenen şaryo toplanmakta, bir görevli artık alçak taburelere **tünemiş**, bulunduğu yere **çömelmiş** grup grup oturan oyunculara çay dağıtmaktadır. (s. 206 str. 3-5).

61. Bence sinema meçhule doğru **atılmış** bir adım olabilir. (s. 209 str. 3).

4.3.1.2. Geniş Zaman İfadesi Taşıyan Sıfat-fiil Ekleri

4.3.1.2.1. -An Eki

Eski Türkçede -GAn şeklinde yer alan bu ek, ‘g’ sesinin düşmesiyle -An şekline dönüşmüştür. Her türlü fiil kök ve gövdesine gelebilen bu ek oluşturduğu sıfat tamlamaları ile bir ad tamlamasının tamlayanı olabirler. (Korkmaz, 2007: 939).

1. Oracıkta **dikilen** kıdemli sokak kedileri kendilerine **benzeyen** bu yaşlı köpeği umursamaz. (s. 5 str. 4-5).

2. O gün sabahın köründe mezbahadan **gelen** birkaç gövde eti satıp bitirmiş... (s. 6 str. 6).

3. Pazar dedikse, kasabanın salı günleri **kurulan** pazarı. (s. 6 str. 22-23).

4. Geldik meydana **açılan** Karcı Tahsin sokağının başına. (s.7 str.10).

5. ...gecenin bir vaktinde meyhaneden **çıkan** kendini bilmez bir sarhoş efeliğe özenip meydanın ortasına kadar gelerek... (s.7 str. 14-16).

6. ...en çok da temizlik sırasında tahta zemine **dökülen** yanmış yağ ile talaş tozu kokuları arasında, burnunun kemerine **düşen** yuvarlak tel gözlüklerini iki de bir geriye ata ata Hamzaname, Müzekki’n-Nüfus, Yunus Emre divanı okur. (s. 8 str. 15-20).

7. Yüksek tahlil **yapan** çocukları büyük şehirlere yerleşmiştir. (s. 8 str. 20-21).

8. Kendisi tarikat neşvesiyle bazen coşup dükkândan dışarı fırlar, önüne **gelenin** yakasına yapışarak yükse sesle: (s. 8 str. 21-23).
9. Derken çifte çınarlar ile gölgesinde **serinleyen** tahta minareli camiye geliverdik. (s.8 str. 16-17).
10. Cami ülkemizde örnekleri artık iyicene azalmış ahşap direkli, ahşap işçiliğinin zarif unsurlarını **gösteren** şirin ve tarihi bir yapı. (s.9 str. 18-20).
11. Lakin biz yine de kuş kafesini **andıran**, yer yer yosun tutmuş eski oluklu kiremitle kaplı çatıdan az biraz yüksekçe **duran** minareyi zikretmeliyiz. (s. 9 str. 21-23).
12. Bir de çatının tam tepesine kurulmuş, her bahar **yenilenen** leylek yuvasını. (s. 9 str. 24-25).
13. Namusu kirletmekten ise bundan geri bize yaşamak haramdır deyip yüzüklerinde **bulunan** zehri içerek oracıkta teslim-i ruh ediyorlar. (s. 10 str. 13-16).
14. Gel zaman git zaman fidanlıktan çıkıp bayağı ağaç **olan** bu çınarlara çul-çaput bağlamaya **çabalayan** saçlı uzun aklı kıt kadınlar yüzünden neredeyse Çifte Gelinler Türbesi olacak iken, Osmanlının feraseti, celadeti yerinde bir müftüsü “ Zinhar bağlamayasuz. Batıldır ve dinde yeri yoktur. Yanılıp da **bağlayanı** tutar isem gideceği yer kanlı kütüktür”... (s. 10 str. 19-26).
15. Çeşme yalağında **toplanan** sular dipten tuğla künklerle meydanı geçip suyu kasabanın aşağılarda **sıralanan** bahçelerine ulaştırır. (s.11 str. 7-9).
16. Hani halkın nabzını tutmak diyorlar ya; böyle bir niyeti **olan** gelsin otursun. (s. 11 str. 23-24).
17. ...bir de Ceneviz'den kaldığı **söylenen** kale kalıntısı. (s.13 str. 6).
18. Bu kalede ara sıra çanak çömlek bulunduğu, Ceneviz'den **kalan** paralara rastlandığı söylenir. (s. 13 str. 6-8).
19. Elbette kapısı bir resmi dairenin devletten ve paradan aldığı gücü **sergileyen** soğuk ve korkutucu ihtişam içinde. (s. 13 str. 15-16).
20. Bu bankaya girerken çarışını **çıkaranların** hikâyesi boldur. (s.13 str. 18).

21. Bu iftihara vesile **olan** lokantanın yemekleri değil. (s.13 str. 23).
22. İftihar **edilen** şey duvarlardan birini yarı yarıya **kaplayan**, oymalı ahşap çerçevesiyle **görenlere...** (s. 14 str. 3-4).
23. Kasabaya **inen** köylüler sırtını meydana **bakan** cama verip yüzlerini aynaya doğru dönerek yemeğe oturduklarında, sanki büyümlü manzarayla karşılaşrlar. (s. 14 str. 7-9).
24. Aslında yemek **yiyeenler** meydana doğru **bakan** bir masada otursalar, ne olup bittiğini çıplak gözle temaşa etseler bir şey fark etmeyecek. (s. 14 str. 16-18).
25. Mühim **olan** vücudun içini görebilmek. (s. 15 str. 14).
26. Ne demişler; “Kendini **bilen**, Rabbini bilir.” (s. 15 str. 16).
27. Aynalı Lokanta'nın aynasına dalıp bir iki dakikada dünyası **değişen** fukara köylülere ilm-i batın dersi vermek değil muradımız. (s. 15 str. 17-18).
28. Hele bir de bunların içinde gece yarısından sonra **damlayan** ayyaş takımı varsa. (s. 15 str. 22-23).
29. O zaman kafayı bulup aynadaki hayali ile konuşup- **çekişenlerin** sayısı artar. (s. 15 str. 23-24).
30. Vaktiyle geniş arazileri, değirmenleri, şimdi artık **kullanılmayan** bir hanları varmış. (s. 16 str. 7-8).
31. Ara sıra kasabaya **uğrayan** bürokratlar, siyasiler orada ağırlanır. (s. 16 str. 14-15).
32. Çardaklı kahvede prafa, altı kol iskambil gibi köylü oyunları oynanırken, Sefa'nın yeşil çuha kaplı masalarında briç **oynayanlara** bile rastlanır. (s.16 str. 16-18).
33. ...meydana **açılan** bir sokak daha, sokak içinde Demirci Dello. (s. 17 str. 7-8).
34. Ne kadar gevezelik çukuruna düşmeden şu kasaba meydanını çepeçevre **kuşatan** binaları... (s. 17 str.9-10).
35. Bizi böyle Erzurum Mahallebaşı'nda halk hikâyesi **anlatan** rahmetli Behçet Emi'ye benzetip de arpayla samanı karıştırmayın. (s.17 str. 25-26).

36. Şoför mahalline **açılan** kapının üzerinde martı mı, kartal mı, güvercin mi ne olduğu **anlaşılmayan** kanatlarını açmış **süzülen**, beyaz boya ile yapılmış bir kuş resmi yer alıyor. (s.19 str. 12-15).
37. Uzun bir burnu, burnunun altında Kenan'la yıllar yılı pata küte kavga **eden** bir motoru vardır. (s. 20 str. 7-8).
38. Motor kapağının en ucunda, burnunun üzerinde pırıl pırıl **parlayan**, boynuzları kıvrık, sert bakışlı, adalelerini gerip hasmına atılacak pozda **duran** bir dağ keçisi heykelciği bulunmaktadır. (s. 20 str. 12-15).
39. Arkadan yukarıya monte **edilen** bir metal merdivenle üzerine çıkılıyor. (s. 20 str. 24-25).
40. Motorun altına **uzanan** gövdenin ayakları ön lastiğin yanından dışarı taşmış. (s. 22 str. 1-2).
41. ...kibarlığı elden **bırakmayanına** Çörçil; burnu yuvarlak, derisi sağlam, altı bir karış kara-kauçuk, taşa vursan geri gelmez, baba-oğul-torun giyse eskimez **olanına** Ruzvelt derlerdi. (s. 22 str. 9-12).
42. Yanında **açık duran** takım sandığından ara sıra Kenan'ın istediği aletleri uzatır. (s. 23 str. 2-3).
43. Kasabın önündeki top akasyanın gölgesine **kıvrılıp yatan o sarhoş sokak iti**, gelmiş-gelmüş Seyfi'nin karşısına dikilmiş. (s. 23 str. 4-5).
44. Bir lokmacık da bana at dercesine **yalvaran** bakışlarla Seyfi'yi süzüyor. (s. 23 str. 7-8).
45. Sen misin **eğilen**. (s. 23 str. 13).
46. Köpek o yaşlı vücudundan **beklenmeyen bir çevik hamle** ile kaptığı gibi lokmayı uzaklaştırıyor. (s. 23 str. 14-15).
47. ...dişlek ve bir türlü **kapanmayan**, hep gülümsüyormuşçasına **açık duran ağız**, gövdeden aşağıya **sarkan uzun kollar** ve daha on yedi-on sekiz yaşında, kırk beş numaralık ayakları var. (s. 23 str. 20-23).

48. **Yüklenen eşyalara** bir zarar gelmesin diye titizleniyor... (s. 24 str. 13).
49. **Bagaja tırmanan köylü iri sandıkları sarmalayan urganı** bir ucundan tutmuş yukarı çekmeye çalışıyor. (s. 24 str. 18-19).
50. Sefa Oteli'nin **meydana bakan üst kat pencerelerinden** bir genç adam dürbünle bu yükleme işini gözetler. (s. 25 str. 1-2).
51. Genç adam kimdir, nedir, ne iş yapar, niçin **olup bitenleri** dürbünle dikizlemektedir. (s. 25 str. 3-4).
52. ...onları otobüsün bagajına yüklemeye **çalışan** köylüler. (s. 25 str. 9-11).
53. Dürbün daha sonra kadınla aynı masada **oturan** spor giyimli genç bir kızı yakarlar. (s. 25 str. 18-19).
54. Dalmıştır çünkü **masada duran çaylar** durdukları yerde dolu dolu soğumuştur. (s. 26 str. 2-3).
55. Şimdi haliyle bu kadın, bu kız ve otobüsün yanında yükleme işine **nezaret eden** adam bir grup oluşturuyor. (s. 26 str. 7-9).
56. ...oracıkta dikilip durmakta olan dedeyle çocuklara "Beklemeyin, hadi gidin artık" manasına **gelen** işaretler yapsa da... (s. 27 str. 17-18).
57. Gerideki masaların birinde, buralarda pek **görülmeyen** iki tip baş başa vermiş, fısıllı fısıllı bir şeyler konuşuyorlar. (s. 29 str. 6-7).
58. **Anlaşılan** bunlar da tekin değil. (s. 29 str. 10).
59. ...bir beze sarılı paketi çaktırmadan alıp omzunda **asılı duran** çantasına atar. (s. 30 str. 9-10).
60. Yerden kalkıp üstünü başını **silkeleyen** öteki köylü: (s.30 str. 17).
61. Kitabını **bırakan** genç kız onu teskin eder. (s.31 str. 1).
62. Seyfi meydanın üzerinde daireler çizerek **uçan** güvercinleri gösterir. (s.31 str. 8-9).
63. Köylülerden **yaşlı olanı** güya adamı yatıştırmaya çalışır. (s. 32 str. 1).

64. **Eden** bulur demişler. (s. 34 str. 17).
65. Bu Davut **denilen** alçak ise anasından beter çıktı. (s. 35 str. 9).
66. ...sermayeyi çoktan kediye yüklemiş **olan** Davut ile artık içtiği sarma cıgaralardan sesi kesilmiş **olan** Arap analığına da harçlık verirdi. (s. 35 str. 19-21).
67. O da babası öldükten sonra dükkân tabelasını değiştirip “Kuyumcu Davut Sağlam” diye **yazan** kardeşine. (s. 35 str. 23-24).
68. Nazım Efendi ara sıra keman **çalın** kasabın yanına uğradı. (s. 36 str. 8-9).
69. ...silahlar atılırken kazayla en yakın arkadaşı **olan** damadı vurmuş. (s.36 str. 11-12).
70. O cami cemaatine **devam eden** biriydi. (s. 36 str. 21-22).
71. Daha sonra kepenkleri kapandığı için yarı karanlıkta **kalan** dükkâna girdi. (s. 37 str. 6-7).
72. Gölgenin gölgesi kapı aralığından **giren** güneş ışığını ağır ağır kesti. (s. 37 str. 19-20).
73. İlk gördüğü kesik boğazından kan **damlayan** bir sığır başı idi. (s. 38 str.4-5).
74. **Düğümlenen** nefesini boşalttı. (s. 38 str.21).
75. Muavin Seyfi köftesi **kapan** köpeği nasıl razı etmişse yanına getirmiş. (s. 39 str.2-3).
76. Meydandaki dede ile torunları hala buldukları noktada dikliyor, pencereden **bakan** hasta kadını gözlüyorlardı. (s. 39 str. 5-6).
77. Yüklemeyi **yapan** köylüler işi bitirmiş, ortadan kaybolmuştu.
78. ...bir buzlu limonata içip kendime gelsem **dedirten** cinsten. (s. 39 str.17-18).
79. Genç karı-koca işte tam bu sırada **meydana açılan sokaklardan** birinin başında göründüler. (s. 39 str. 19-20).
80. Burada **gölge veren bir ağaç** bile yok. (s. 40 str. 16-17).

81. Önlerinde boğazın mavi suları, **geçip giden gemiler** büyülenmiş gibidirler. (s. 41 str. 18-19).
82. Lakin ses tonuna, bakışlarında **çakan şimşeklere** bakılırsa kız ağır basıyor. (s. 42 str. 3-4).
83. Seyfi Mavi Kuş'un **açık duran ön kapısına** doğru koşar. (s. 42 str. 25).
84. Onu böyle elinde valiz, önüne baka baka yürürken **görenler...** (s. 43 str. 4).
85. Kasabanın Hükümet Tabibi **olan** Yahya Bey kim bilir ne zamandan beri burada çalışmaktadır. (s. 43 str. 10-12).
86. Bir **gören** olursa dile düşeriz. (s. 45 str. 8).
87. İşte Yahya'nın **aksilik denilen tarafı**. (s. 45 str. 9).
88. Kalın çerçeveli, **numaralı gözlüklerinin ardında kalan gözleri** iyice küçülür. (s. 45 str. 10-11).
89. Başlarım **görene** de, **gördürene** de. (s. 45 str. 13).
90. Senelik izne her çıkışında **tekrarlanan bu seremoni, söylenen sözler** böylece biter. (s. 46 str. 7-8).
91. **Meydanı gören dar bir sokak**; öyle ki bir araba zar-zor geçiyor. (s. 47 str. 1-2).
92. Sokağın iki yanında **yükselen** kaba taş örme **bahçe duvarları**. (s. 47 str. 3-4).
93. Büyük **olanının** ayaklarında bir çift kara lastik, öteki oğlan çıplak ayaklı. (s. 47 str.10-11).
94. **Çağırmayan** alçaktır. (s. 48 str.14).
95. Derken doktorun ardından **dörtnala gelen bir atlı** peyda olur. (s. 50 str. 2-3).
95. ...dükkân önüne **fırlayanları**, çeşme başında **suyla oynayan çocukları**, cümle âlemi kendisine baktırır. (s. 50 str. 6-7).
96. Baktırır ve gülüşmeler arasında **birbirine karışan konuşmalar zinciri** halkalanarak büyür. (s. 50 str. 8-9).

97. Ağasını kahvede **karşılamaya gelen kâhya** çoktan fırlayıp fotörü düştüğü yerden almıştı. (s. 50 str. 25-26).
98. Beşir Ağa da bu sırada kendiliğinden **duruveren attan** atladı. (s. 50 str. 26-27).
99. **Yetişen kâhya** atı yularından tutarak yedeğine aldı, fotörü ağasına teslim etti. (s. 51 str. 1-2).
100. Beşir Ağa **tozlanan fotörü** eliyle silkerek başına geçirdi. (s. 51 str. 4).
101. Ağanın şamatası ile ayaklanıp manzarayı seyre **duranlar** yeniden sandalyelerine, masalarına, tavla ve iskambil kâğıtlarına dönmüştür. (s. 52 str. 7-9).
102. Arka masalardan birinde oturup fosur fosur cigara **içen** kara şalvarlı, puşili o iki adam aralarında alçak sesle konuşmaktadırlar. (s. 52 str. 18-20).
103. Beşir Ağa lastik cıvatalarını **sıkan** Kenan'ın yanına varır, tepesine dikilir. (s. 53 str. 5-6).
104. Kuyruğuna teneke **bağlanan** o sünepe köpek arada bir başını döndürüp peşi sıra tangır-tungur **gelen** şeyden kurtulmak için çırpırır. (s. 55 str. 1-3).
105. ...başına **üşüşen** sineklerden iyice bunalıp silkinir, yeniden kasabın dükkânına doğru gider. (s. 55 str. 5-6).
106. Seyfi otobüsün üzerine çıkmış, bagaja **yüklenen** sandıkların, sepetlerin iplerini kontrol etmektedir. (s. 55 str. 7-8).
107. Otobüsün penceresinden dürbünle etrafı **dikizleyen** o genç adam... (s. 55 str. 11-13).
108. Ara sıra başını kaldırıp oracıkta beklemekte **ısrar eden** çocuklarına ve ihtiyar kayınbabasına bakar. (s. 56 str. 2-4).
109. Otelden çıkıp **gelen** genç adam güzel kızın yanına oturmuştur. (s. 56 str. 16-17).
110. **Asılan suratlar** yumuşar, herkes hep birden bu sürprize “Oooo” çeker. (s. 57 str. 5-7).
111. Tiksintiyle yüzünü **buruşturan kadın** bardağı iade eder. (s.58 str. 24).

112. Bunu **içenler** insan değil mi yani. (s.58 str. 26-27).
113. Önden **gelen** genç adam Tanpınar'ın meşhur şiirini okuyunca genç kızın ilgisi ona yönelmiştir. (s. 60 str. 5-6).
114. Sonra ön koltukta **oturan** ecnebi çifti tanışırır. (s. 60 str. 12).
115. **Geçen** yıl tanışmış, bazı yörelerimizi gezmiştik. (s. 60 str. 13-14).
116. Çok geçmeden **beklenen** son yolcunun kim olduğu anlaşılır. (s. 60 str. 21-22).
117. Mahkûmsa bütün mahkûmlar gibi önüne bakmakta, **kasketinin gölgesinde kalan yüzü** görünmemektedir. (s. 62 str. 2-3).
118. Kaputun ucundaki dağ keçisi heykelciğini üstüpünün temiz tarafıyla silip **parlatan** Kenan da biner... (s. 62 str. 12-13).
119. Seyfi elinde marşı **basmayan arabaları** çalıştırmak için **kullanılan** ilk hareket kolu ile pencere önüne dikilir. (s.62 str. 18-19).
120. Şoförün koltuğa oturmasıyla artık yola çıkacaklarını **uman**, bu sebeple epeyce ferahlamış **olan** yolcular bu duraksama üzerine mırıldanmaya başlarlar. (s. 63 str. 4-6).
121. Belki gönlümüze biraz serin **gelenler** vardır. (s. 64 str. 12-13).
122. Bahçelerden **sarkan ağaç dalları** ve leylaklar çoğu yerde birbirine kavuşarak yolu adeta yeşil-serin-gölgeli bir tünele dönüştürmüştür. (s. 68 str. 7-9).
123. Erol bulunduğu yerde ayağa kalkıp artık duvarın üstünde giderek **küçülmekte olan** küçük arkadaşına bakar. (s. 68 str. 15-17).
124. ...o zaman Kenan ısıtma tertibatı **olmayan**, olsa bile **çalışmayan** otobüsün orta koltuklarından birini söker. (s. 70 str. 3-6).
125. **Yağan** karın bütün ovayı beyaza boyadığı, ancak seferleri aksatmadığı günler, çıtır çıtır **yanan** meşe odunlarıyla bu soba yolculara neşe kaynağı olur. (s. 70 str. 14-16).
126. Medeniyetimizi **oluşturan** manevi dinamiklerin dışı dönük zahiri bir zenginlik ve gösterişi değil... (s. 72 str. 20-22).

127. İlkeler böyle belirlenince; medeniyet unsurları da bu ilkelerden **neşet eden** nispetlere, gelişmelere biçimlere ulaşır. (s. 72 str. 23-26).
128. Sokağa dönük yüzünde **insan boyunu aşan duvarlarında** pencere dahi yoktur. (s 73 str. 2-4).
129. **Sokağa bakan kafesli pencereler** bu taş kısmın üzerinde yükselen ikinci katta bulunurlar. (s 73 str. 4-6).
130. Ama yine de şu anlatmakta olduğumuz kasabada en azından çifte çınarlar ile dibinden **kaynayan** pınar yaşamaktadır. (s. 75 str. 2-4).
131. ...yemyeşil yonca tarlalarının, boz tepeleri yalnız **bekleyen** ardıçların, ahlatların arasından kıvrıla kıvrıla geçer. (s 76 str. 3-5).
132. ...bazen gelin arabası olarak **kullanılan** Köse'nin Plymouth arabası var. (s. 76 str. 9-10).
133. Bazen bir direğin tepesinde etrafı delici bakışlarla kolaçan **eden** tek ü تنها bir şahin. (s. 76 str. 14-16).
134. En arkadaki beşli koltukta jandarmalar ve aralarında kelepçeli **oturan** mahkûm. (s. 77 str. 11-12).
135. Ötekiler Kuyumcu'nun **yükselen** sesine döner. (s. 78 str. 3).
136. Kuyumcu "çattık belaya" der gibi sağa sola bakınır sonra da hafifçe de olsa **diklenen bir tonda:** (s. 78 str. 21-22).
137. ...sonra biri bir yana, öteki öte yana döndürerek başını, bu kriz **denilen** düğüm üzerinde düşünmeye başlarlar. (s. 80 str. 16-18).
138. Bu arada kovboy filmlerinin kızılderili kahramanları gibi, iki atlı bu vadiye **bakan** tepelerin ardında beliriyor. (s. 81 str. 4-6).
139. ...geri masalardan birinde fosur fosur çigara içip, fısıl fısıl **konusan** şalvarlı kasketli o iki yabancı olduğunu anlarız. (s 81 str. 8-10).
140. ...bülbul gibi şakıyıp **duran** bu gül karşısında -lafa bak- iyicene apışıp mayıştığı belli olacak. (s. 84 str. 4-7).

- 141 ...tozdan ve sıcaktan **bunalan yolcularını** pencerelerin açık bölümünden **giren havayla** ferahlatmaktadır. (s. 85 str. 1-2).
142. Elizabeth tabakayı elinde evirip çevirerek inceler, beğendiğini **belli eden** bir tavırla kocasına: (s. 85 str. 19-20).
143. Issız bozkırın ortasından geçip **giden** bir otobüs. (s. 86 str. 25).
144. Otobüsün ardı sıra uçup **gelen** bir uçurtma. (s. 86 str. 26).
145. Bu resmin çingiraklı çerçevesine gizlice dahil **olan** ve keyfini **çıkaran** biri daha var. (s. 87 str. 4-5).
146. ...köylülerin sepetlerinden bir elma aşırıp yemekte **olan** Erol. (s. 87 str. 5-8).
147. Kutsal **olmayan** görev mi var efendim. (s. 88 str. 12).
148. Dere dediği yazın suyu **kesilen** bir kuru yatak. (s. 89 str. 3-4).
149. Evlilik bir ömür boyu sürecektir, sürmesi **gereken** bir hayat arkadaşlığı değil mi? (s. 89 str. 13-15).
150. Yahya Murat'a **bağışlayan gözlerle** bakar. (s. 90 str. 27).
151. O zaman, yani işçiler her birinin edinme macerası ayrı **olan** kitapları, öyle koli koli götürürken etimden et kesiliyor...(s. 93 str. 15-17).
152. Karım tatsızlığa meydan vermemek için kaçmış, evin kendisine ait **olan** tek mekanına, yani mutfağa kapanmıştı. (s. 93 str. 19-21).
153. **İpten kurtulan uçurtma** ağır ağır yere doğru yaklaştı, bir çalıya takılıp kaldı. (s. 94 str. 18-20).
154. Domatesten **akan** kan kırmızısı su önce tabağı doldur. (s. 96 str. 11-12).
155. Masanın beyaz örtüsü bıçaktan **sıçrayan damlalarla** lekelenir. (s. 96 str. 15-16).
156. **Dolan tabak** taşmaya başlar. (s. 96 str. 17).
157. Öyle ki bir süre sonra **akan sıvı** masadan aşağıya damlamaya, döşemede ilerlemeye başlar. (s. 96 str. 18-20).

158. Arkadaki beşli koltukta, jandarmalar arasında elleri kelepçeli **oturan** ve sürekli sigara **içen** mahkum su ister. (s. 97 str. 8-10).
159. Mahkûmun ilk kez konuştuğunu **duyan** köylülerden biri: (s.97 str. 11-12).
160. Ayakları dibinde **duran** küçük zembilden bir şişe su çıkarır, kadına içirmeye çalışır. (s. 98 str. 2-3).
161. Beşir Ağa tabakası ile **ilgilenen** Elizabeth'e üzerindeki eşyaları bir bir göstermektedir. (s. 99 str. 6-7).
162. Ağaya **heveslenen** kâhya ise Kehribar tesbihini göstermek ister. (s. 99 str. 9-10).
163. Koto Bayram dört beş kilo **çeken** şişman bir çocuk olarak doğdu. (s. 101 str. 1-2).
164. Kasabadan İstasyon'a **giden** yolun geçtiği dere kenarında bir tarlası vardı. (s. 102 str. 3-4).
165. Güya harmandan arta **kalan** son kırıntıları, otu, çöpü toparlayıp bir çuvala doldurmak için kağnyı koşup yeniden tarlaya gelmişti. (s. 102 str. 5-7).
166. Kışın coşup, yazın suyu iyicene **kesilen dere** tarlanın az ötesinde, şoseyi ikiye bölüp geçiyor. (s.102 str. 12-13).
167. Bu sebeple onca yolu tepip **gelen** Mavi Kuş her seferinde azalmış olsa da yine teker yarısına kadar **çıkan** sudan geçmek zorunda kalıyordu. (s. 102 str. 22-24).
168. Mavi Kuş geldi, geldi, yolu **bilen**, dereyi **tanıyan** kıvrılışlarla ağır ağır suya girdi, suyun tam ortasında kaldı. (s. 103 str. 11-12).
168. ...Mavi Kuş'u **çalıştıran** Kenan'a yardım için arabayı sağından solundan arkasından epeyce uğraşarak itmeye, çukurdan çıkarmaya çabaladı. (s. 104 str. 3-5).
169. ...Mavi Kuş ve yolcuları bir tepenin üzerinde yüzüstü yatıp kendilerini **gözetleyen** o iki kişiden habersizlerdi. (s. 104 str. 13-15).
170. Adamlar böyle deyip sürüne sürüne, geri geri gidip aşağıda **bekleyen** atlarına bindiler. (s. 105 str. 1-2).

171. Para sözünü **işiten köylüler** Kenan'a duyurmamaya çalışarak aralarında fısıldaşır. (s. 107 str. 16-17).
172. Yolda **kalana** yardım edilmez mi? (s. 107 str. 19).
173. Bayram bir süre **giden arabanın** ardı sıra bakar. (s. 110 str. 22).
174. Aşağı vadi içinde, su boyunca yeşil bir şerit gibi uzayıp **giden** söğütler, kavaklar. (s. 111 str. 3-4).
175. ...geride **kalanları** kasabaya götürüp fakir-fukaraya dağıtır. (s. 111 str. 12-13).
176. Haliyle şehrli **olanlar** bu herkesin peş peşe yıkanmadan içip iade ettiği maşrabadan ayran içmeyi reddettiler. (s. 112 str. 5-7).
177. Köylüler sıcağın verdiği hararete **birebir olan** serin yayık ayranından içip bıyıklarını ellerinin tersiyle siliverdiler. (s. 112 str. 7-9).
178. ...üzerinde **bazı garip işaretler bulunan bir haritayı**, definenin yerini gösteriyor diye yutturmaya çalışıyordu. (s. 113 str. 4-6).
179. ...kale burçlarının dibine kırk merdiven ile **inilen** bir mahzen hazırlamış imiş. (s. 113 str. 23-25).
180. Mavi Kuş ekime elverişli **olmayan**, çorak, geniş mi geniş bir düzlükte, dümdüz **giden** yolda ilerlemekte... (s. 117 str.24-26).
181. ...tekerlerden **gelen** ses bir ninniye dönüşmektedir. (s. 118 str. 1).
182. Bilal kasabanın **ileri gelen ailelerinden** birinin çocuğu. (s. 118 str. 2-3).
183. Oyunda, güreşte bunları **yenebilen** yok. (s. 118 str. 7-8).
184. **Uçanla kaçan** kurtulamıyor ellerinden, bir nevi tutku. (s. 118 str.10).
185. Derken **beklenen gün**. (s. 119 str. 4).
185. **Ölen oğlu** sesleniyor sanki. (s. 120 str. 16.).
186. ...o gün bugündür canlı **olan** hiçbir şeye kurşun atmıyor. (s. 120 str. 20-21).
187. Avcılık bir yana, Bilal artık kurdu kuşu **doyuran** biri. (s. 121 str. 5-6).

188. Yaralı hayvanları tedavi eder, karda kışta yem **bulamayan** yaban hayvanlarına yiyecek taşır. (s. 121 str. 6-7).
189. Hani gelin arabasının önüne çıkıp bahşiş **isteyenler** gibi. (s.123 str. 6-7).
190. Esans **satan** atamla köylünün define haritası üzerindeki pazarlıkları kızıışmıştır. (s. 124 str. 3-4).
191. Ömrü böyle yollarda, hanlarda, tirenlerde, otobüslerde **geçen** esansçı elbette ki insan sarrafı olmuştur. (s. 124 str. 4-6).
192. Köylü milletine saf **diyen** aldanır ki, dipten doruğa çıra gibi yanar. (s. 124 str. 10-12).
193. Peki bu kadar tecrübeli **olan** esansçı neden ısrar ediyor... (s. 124 str. 13-14).
194. Onunkisi beleşine **oynanan** bir kumar. (s. 124 str. 14-15).
195. Bilal'in avcı gözleri bir ara ta uzaklarda hareket **eden** iki karaltıya takılır. (s. 126 str. 1-2).
196. Konuşmaları **duyan**, karaltılara **bakan** ön sıralardaki yolcular da heyecanlanır. (s. 126 str. 10-11).
197. Yokuşun başında **duran** arabadan önce Bilal atlar. (s. 126 str. 15).
198. Dikilir yeniden **gidenlerin** ardı sıra bakar. (s. 127 str. 14).
199. ...bir süre kendilerine doğru **koşanlara** bakmış, sonra işin ciddiyetini anlamışlar... (s. 127 str. 16-17).
200. **Gidenler** yorgun-argın dönmektedir. (s. 129 str. 14).
201. Onları **gören** ağayla kâhyası da ayaklanmıştır. (s. 129 str. 21).
202. ...tozlu yolda ilerleyip **küçülen**, bir yokuşun ardında **kaybolan** otobüse doğru bakarlar. (s. 130 str. 13-14).
203. Gübre yığınları, çöplükte **eşinen tavuklar**, bir iri yaşlı köpek. (s. 131 str. 6-7).
204. Tulumbanın yanağından **akan su** boyunca dizili kavaklar. (s. 131 str. 9-10).

205. **Anlaşılan** tulumbadan su çekip sulanarak kotarılmış. (s. 132 str. 9).
206. O gün handa civar köylerden gelip iki keçi, üç koyunu ile otobüs **bekleyen** bir köylü var. (s. 132 str. 26-27).
207. ...hayvanları teslim etsin, geri **kalan** parasını alabilsin. (s. 133 str. 4-5).
208. ...yaşlı köpek yattığı yerden kafasını kaldırmış, kulaklarını dikmiş, uzaklardan gelmekte **olan** otobüse bakıyor. (s. 133 str. 8-10).
209. Sonra yolcular başlarını, bellerini tutarak, **uyuşan** bacaklarını oğuşturarak teker teker iniyorlar. (s. 133 str. 15-17).
210. Elini yüzünü yıkayıp **ferahlayan** yolcular birer ikişer masalara yönelirler. (s. 134 str. 4-5).
211. Ancak define haritası için pazarlığı **sürdüren** esansçı ile aynı koltukta **gelen** köylü onlardan az öteye otururlar. (s. 134 str. 10-11).
212. ...sırtını kavağa dayayıp bir ayağını uzatmış, ötekini dikmiş, dağların ardına **çekilen** güneşten arta **kalan** kızılığa dalmıştır. (s. 134 str. 17-19).
213. Az sonra hancı ve karısının **gelenlere** yemek taşıdığını görünce o da yufkaya sarılı tulum peynirinden oluşan azığına çözüp yemeye başlar. (s. 134 str. 24-26).
214. Otobüsten en son hasta karısını sırtında **taşıyan** köylü iner... (s. 135 str.5-6).
215. ... duvar diplerini boydan boya **kaplayan** tahta kerevetlerden birisine karısını oturtur. (s. 135 str. 6-8).
216. Yola devam **edemeyen** yolcular üzerlerine birer şilte serilmiş **olan** kerevetlerde tahta kuruları ile cenk ederek uyumaya çalışırlar. (s. 136 str. 19-22).
217. Hancının kendine mahsus odası bu salona **açılan** bir kapı ile mutfak tarafındadır. (s. 136 str. 22-23).
218. Musluktan **akan su** zamanla koyulaşip kan rengini aldı. (s. 138 str. 6-7).
219. Başında **dikilen** Beşir Ağa sesini mümkün olduğu kadar yumuşatarak: (s. 138 str. 17-18).

220. Gelip gelip han önünü tabak gibi **gören** bir yerde, çalıların arasında pusuya yatmışlardır. (s. 139 str. 20-21).
221. Su **içene** yılan bile değmez. (s. 140 str. 2-3).
222. Bu sırada eşi hasta **olan** köylü han kapısından telaşla çıkar... (s. 141 str. 1-2).
223. ...onların hana doğru gittiğini **gören** Kemal de arkalarından gelir... (s. 141 str. 9-10).
224. ...içerde **bulunan** herkesin dışarı çıkmasını ister... (s. 141 str. 13-14).
225. ...uyku **tutmayan** gecelerde aldığı bromür tabletine raslıyor. (s. 142 str. 17-18).
226. Kadın ağır ağır **kapanan** gözleriyle doktora son bir kez bakıyor. (s. 142 str.23-24).
227. Nabzı elinde uçmayı yeni **öğrenen** yavru bir kuş gibi son bir kez çırpınıyor. (s. 142 str.27-28).
228. Belki de tüm insanlarla birlikte şu sönüp **giden** genç kadının ruhu için de dua ederler. (s. 143 str. 13-15).
229. Böyle elleri arasında kayıp **giden** bir canı ilk kez görmüştü çünkü. (s. 143 str. 20-21).
230. Çokluk sıkıntılı, ruh hali bozuk **olanlar**. (s. 144 str. 2).
231. Dişçiye gidince ağrısı **geçenler** gibi gelirlerdi yanına. (s. 144 str. 2-3).
232. Ne evliya ama koyun cebinde kanyak şişesiyle **dolaşan** bir adam. (s. 145 str. 1-2).
233. Gevşedi, yok **olan** güvenini tazeledi. (s. 145 str. 4-5).
234. Herkes ölüm **denen** muammayı düşünüyor. (s. 145 str. 18).
235. Cırcır böceklerinin sesi, derenin uzaklardan **gelen** şırıltısına karışıyor. (s. 145 str. 19).
236. Avcı Bilal neden sonra kalkıp sanki **olan biteni** başından beri görüp-gözlemiş gibi doktorla adamın yanına geliyor. (s. 146 str. 2-4).

237. ...yeni bir ölüm için tetiğe basmayı **tasarlayan** o iki adam da şaşkındır. (s. 146 str. 20-22).
238. ...derken o iki keçi üç koyun ile **bekleyen** köylü Kenan'a yanaşiyor. (s. 148 str. 1-3).
239. Tekerleri tekmeleyerek havasına **bakan** Kenan omzunun üzerinden: (s. 148 str. 5-6).
240. Yolcular önce olup-**biteni** anlamakta zorlanıyor...(s. 149 str. 8).
241. Sesler kesilince kendi mantığına **uyan** açıklamasını yapıyor. (s. 149 str. 16-17).
242. Erzurum'dan **gelen** tüccar malı alacak, parayı verecek. (s. 149 str. 20-21).
243. Bize **düşen** darda **kalana** yardım etmektir. (s. 149 str. 26-27).
244. **İstemeyen** insin, hemen şimdi... (s. 150 str. 4).
245. İtiraz **edeni** atarım. (s. 150 str. 5).
246. Geriye dönüp koyunlarla-keçilere şaşkın ve kızgın **bakan** yolcular önlerine döner, mesele yatıştır. (s. 150 str. 7-9).
247. ...derenin şırıltısına dalmış **düşünen** Avcı Bilal ile köpeği kalır. (s. 150 str. 25-26).
248. Lakin bir türlü yerinden kalkıp beyaz çarşaf altında upuzun **yatan** karısının cesedini görmeye cesaret edemez... (s. 151 str. 2-4).
249. Erol **oluşan** boşluktan bir elini sokarak içerde ne olduğunu anlamaya çalışır. (s. 152 str. 16-17).
250. ...aşağılarda karınca misali bir o yana bir bu yana gidip **gelen** insanlara, ağaçlara bakarlar. (s. 154 str. 21-23).
251. ...hızla **geçen** kaya gölgelerine, her biri bu ıssız yerlerde donmuş kalmış masal kişilerine **benzeyen** karaltılara dalmıştır. (s. 155 str. 1-3).
252. Kocasıyla doktorun bitip **tükenmeyen** konuşmaları artık anlamadığı bir mırıltıya dönüştüğünde o da bir İstanbul rüyası görmeye başlar. (s. 155 str. 4-6).

253. Çocukların yanından gelip **geçen** beyaz güvercin bu defa onun omzuna konmuştur. (s. 155 str. 7-8).
254. Öyle de, bunca ince eleyip sık **dokuyan** bir mizaç nasıl olmuş da... (s. 156 str. 17-18).
255. Nasıl da kestirmeden ulaşmıştı **beklenen** sona. (s. 157 str. 4).
256. “Atsın” deyince parmağında **parlayan alyansa** bakıyor. (s. 157 str. 21-22).
257. ...ucunda kalp biçimi bir nazarlık **sallanan** anahtarı çıkarıyor. (s. 158 str. 6-7).
258. Kâhya metal yaylı bilekliği hala **parıldayan** saati çıkarıp veriyor. (s. 160 str. 5-6).
259. ...artık gidip gitmediği bile belli **olmayan** Mavi Kuş, Beşir Ağa’yı alıp gençlik yıllarının fırtınalı günlerine taşıyor. (s. 160 str. 11-13).
260. **Unutulmayan** askerlik arkadaşları. (s. 160 str. 15).
261. Babası ne yapıp eder, **istenen** parayı gönderirdi. (s. 161 str. 16-17).
262. ...var **olan** serveti har vurup harman savurmadan bir an önce gelip arazinin, malın-mülkün, marabanın başına geçmesi gerektiğini dili döndüğünce tembihledi. (s. 162 str. 9-12).
263. “Olup-**biteni** babama duyurursan kendini yok bil” (s. 162 str. 15).
264. Zaten ağalık **denen** şeyin de miadı dolmuş idi. (s.163 str. 12).
265. Deveyi **güdemeyenler** bir bir diyardan göçüyordu. (s. 163 str. 12-13).
266. Beşir Ağa **ekilmeyen** arazileri, aile efradı, birkaç adamıyla kaldı ortalık yerde. (s. 163 str. 23-24).
267. ...sözler alınıp verilir, seçimler olur, yedi köye hükmü **geçen**, hatırı **sayılan** babasının hayrına siyaset erbabı memnun-mesut geldikleri gibi giderlerdi. (s. 164 str. 5-7).
268. “Yahu Beşir Ağa sen buraya kuyu açtırsan, **çıkan** su yedi köyü besler vallahi... (s. 164 str. 13-14).

269. **Verilen** söz bir tutulmaz, iki tutulmaz, üçüncüsünde dönüp sahibini çarpar. (s. 164 str. 21-22).
270. ...iyicene **ağırlayan** arabadan atladı, arka lastiğin altına takozu dayadı. (s. 166 str. 8-9).
271. **İsteyen** kalsın, **isteyen** inip ihtiyacını gidersin, dedi. (s. 166 str. 13-14).
272. Kemal **üşüyen** ellerini ovuşturur, Kenan'ı izlemeye başlar. (s. 168 str. 23-24).
273. ...gecenin ayazına aldırmayarak **yapılan** bu lastik tamirini izlemektedir. (s. 27-28).
274. Kenan işi **biten** kaynak makinesini uzatarak... (s. 170 str. 12-13).
275. Bu arada Seyfi'den **kurtulan** dış lastik yokuş aşağı önce ağır ağır, sonra süratlenerek gitmeye başlar. (s. 170 str. 16-17).
276. Tıkırtıya **dönen** Kemal telaşla: (s. 170 str. 18).
277. ...ne de def-i hacetten **gelen** köylüler ilk anda ne olduğunu anlayamaz. (s. 170 str. 20-22).
278. ...sadece çarpıp geçtiği taşlardan, çalılardan **gelen** ses duyulur olmuştur. (s. 171 str. 1-2).
279. Lastiğin peşinden **koşanlar** ellerini bellerine dayayıp yokuşun yarısında durur. (s. 171 str. 4-5).
280. Kenan önce bu soruyu **soran** köylüye hışımla bakar, tam ona patlayacağı sırada önünde **dikilen** Seyfi'yi görür: (s. 171 str. 9-10).
281. El feneri **olan** yaksın.(s. 171 str. 166-17).
282. Onlar dereye çalıkların, kayaların arasında **kaybolan** lastiği arayadursun... (s.171 str. 22-23).
283. İçerdekilerin dışarıda olup-**bitenlerden** haberi yoktur. (s. 172 str. 2).
284. Tekeri takılıp işi **biten** otobüs iki kuru dere geçip bir yokuş çıktıktan sonra Deştin Düzü'ne ulaştı. (s. 173 str. 1-2).

285. Burası da göz alabildiğine **uzanan** bir düzlük. (s. 173 str. 4).
286. Etrafını alçak tepeler **çeviren** bir göl sanki. (s. 173 str. 4-5).
287. Sana şu arabaya bir yedek lastik al, ne olur olmaz **diyen** olmadı mı?. (s. 174 str. 1-2).
288. Kenan Beşir Ağa'nın biteviye sürüp **giden** sözlerine kah gülümseyerek kah "Tasalanma ağam seni menzile yetiştirir evel Allah" diyerek karşılık verse de... (s. 174 str. 9-11).
289. Seyfi de, ağa da, kâhya da, ön koltuklarda **oturanlarda** şaşkın. (s. 175 str. 10-11).
290. Doktor olup-**bitenleri** izlemektedir. (s. 175 str. 21).
291. Sessiz-sakin, yüzüne baksan aniden **kızaran** bir utangaç delikanlı olmuş. (s. 182 str. 7-8).
292. **Kırılan** küpleri, **yolunan** tavukları, daldaki meyveyi, raftaki şekeri kurtarırdık. (s. 182 str. 11-13).
293. Taşranın içine kapanık dünyasından dışarıya **açılan** tek pencere askerlik. (s. 182 str. 18-19).
294. Askere gidip **gelenin** gözü açılır, ufku genişler. (s. 182 str. 24-25).
295. Gecesi-gündüzü, uykusu-durağı, yatağı-mekânı **olmayan** bir iş. (s. 183 str. 18-19).
296. Kâh Giresun'dan, kâh Bitlis'ten haberi **gelen** Demir Ağa karlı bir kış gününde Zara-İmranlı yoluyla Kızıldağ'ı aşıp Akkilise'ye indiğinde pusuya düşüyor. (s. 186 str. 2-4).
297. Söylentilere göre gece yarısı **başlayan** çatışma sabaha kadar devam ediyor. (s. 186 6-7).
298. Laf **atan**, işmar **eden**, gizlice haber **gönderen**, araya bohçacı kadınları **koyan**, hatta tehdit edip "Ya benimsin ya toprağın" **diyen** çok. (s. 187 str. 10-12).
299. Hovardayım diye **geçinenler** bırakın laf atmayı, kapısını önünden bile geçemez olmuşlar. (s. 188 str. 2-3).

300. Değirmenci deyince eli-yüzü unlu, boynu eğri, kenarda **duran** bir sünepe zavallı anlamayın sakın. (s. 189 str. 12-13).

301. Bir gün değirmende böyle **dönen** taşa bakar iken, pervaneye **düşen** suyun sesini dinler iken, kırılıp **ezilen** buğday tanelerinden **yayılan** yanık kokuyu duyar iken, hasılı ince fikre tepeden tırnağa batıp kalmış iken silkinip aniden bir nara patlatır. (s. 192 str. 10-14).

302. Sonra yolu-yordamı unutmayıp Zeliha'nın arkadaşlarından sır saklamasını **bilen**, nazının geçtiği bir kızını araya koyarak haber göndermiş. (s. 192 str. 16-18).

303. Ne de ipi hikâyecinin elinde **olan** bir uçurtma. (s. 193 str. 5).

304. Bilal'in vakti zamanında kasabayı terk edip şehir yerlerine yerleşmiş, oralarda yükü tutmuş **olan** amcazadelerinden biri tam bu sırada çıkıp gelmiş. (s. 193 str. 10-12).

305. Kenan da böylece kan **damlayan** kalbini avuçlayıp değirmenin en karanlık köşesine çökuvermiş. (s. 193 str. 24).

306. İşte Kenan'ın iyi kötü dengede **duran** aklını oynatıp, suskunluğunu kökünden **söken**, vara-yoğa **bağırtan**, burnunun dikine giderek, sağa-sola çatmasına sebep **olan**, neticede adını "deli"ye **çıkaran** mesele budur. (s. 194 str. 2-5).

307. Kenan'ın içine **gömülen** bu kor parçası orada ağır ağır sönerek bir avuç kül bırakıyor geride. (s. 195 str. 3-4).

308. Havaya **savrulan** küller ağır ağır yere iner, yine öyle yığılıp kalır. (s. 195 str. 19-20).

309. Beşir Ağa'nın **kaçan** keyfi dönüp geri geldi. (s. 196 str. 3-4).

310. Tiren gelmiş olsa istasyonda bir kıpırtı olur, **gelen giden** olur. (s. 196 str. 16-17).

311. Ezberimde **olan** tek şiir, çünkü topu topu üç mısra. (s. 197 str. 22-23).

312. Bu sebeple **inen binen** olur. (s. 197 str. 5-6).

313. Manevra hattına çekilmiş; kim bilir ne zamandan beri orada **bekleyen** birkaç paslı kara vagon. (s. 198 6-8).

314. ...bir köşede yakın köylerden birinde **çıkan** ve vaktiyle **işletilen** krom madeninden taşınıp getirilmiş... (s. 198 str. 10-12).
315. Buraya mevsimine göre buğday, saman, kömür, davar, nakledilmesi **geciken** mallar yığılır. (s. 199 str. 1-2).
316. Daha toz duman dağılmadan, motor stop etmeden o ana kadar varlıkları belli **olmayan** elleri silahlı polis ve jandarmalar... (s. 200 str. 3-5).
317. Polisleri **gören** Kenan yine işi şakaya vurur. (s. 200 str. 12).
318. Otobüsten **inen** yolcular yüzleri polislere dönük tek sıra halinde sessizce dikilmektedir. (s. 201 str. 19-20).
319. Neşe korkudan **irileşen** gözleriyle kocasına sarılmıştır. (s. 203 str. 3).
320. Sırayla gözden **geçirilen** eşyalar bir yana yığılır. (s. 203 str. 25).
321. ...yüzünde gözünde pamuk parçaları öylece durmakta, aptal bir gülümsemeye kendini **seyredenlere** bakmaktadır. (s. 205 str. 12-14).
322. ...yere **döşenen** şaryo toplanmakta, bir görevli artık alçak taburelere tünemiş, bulunduğu yere çömelmiş grup grup **oturan** oyunculara çay dağıtmaktadır. (s. 206 str. 3-5).
323. Bir köşede mahkumu **oynayan** genç elindeki kelepçeyi çıkarmış... (s. 206 str. 6-7).
324. Doktoru **oynayan** yaşlı oyuncu grupları dolaşarak: (s. 206 str. 9).
325. Az ilerde asistanlarıyla **söyleşen**, oraya kendi oynayacağı sahnenin setini **kurduran** yönetmeni işaret ederek. (s. 207 str. 8-9).
326. Burada yönetmen bir karmaşa **yaşayan** film setindeki koltuğundan... (s. 207 str. 16-17).
327. İnsanların yüzüne ve yaşadıklarına hayata **tutulan** bir ayna. (s. 208 str. 3-4).
328. Biz elbette biliriz ki aynada **oluşan** görüntüyü **sağlayan** şey aynanın arkasını **kaplayan** sırdır. (s. 208 str. 15-16).

329. ...bu hakikati **taşıyan** sırta, o bilinmezliğe işaret etmektir. (s. 209 str. 1-2).
330. Sözüünü **bitiren** yönetmen biraz daha bakar kameraya... (s. 209 str. 5).
331. Otobüsü yol boyu takip **eden**, bazı yerlerde pusuya yatıp jandarmalar arasında elleri kelepçeli **duran** mahkumu vurmak **isteyen**; ancak bu işi istasyona kadar ertelemek durumunda **kalan** o iki adam; vagonlar arasına sinmiş oradan mahkumu gözetlemektedir. (s. 210 str. 1-5).
332. Vagonlardan birine dayanmış çay içmekte; bu arada Gül rolünü **oynayan** kızla konuşmakta **olan** genç adam neşelidir. (s. 210 str. 11-12).
333. Kahkahasını kesip gömleğinde **büyüyen** kan lekesine bakar. (s. 210 str. 17-18).
334. Gül rolünü **oynayan** kız bir çığlık atarak, düşmekte olan genci yakalamak için doğrulur. (s. 211 str. 3-4).
335. ...oradan oraya gidip **gelen** insanlar, bir koşturmaca, bağırırlar; bütün bu gürültünün arasından iki atlının uzaklaşıp **giden** nal sesleri. (s. 211 str. 6-9).
336. Sinema şudur, budur derken, araya **giren** kurşun sesleri. (s. 211 str. 12-13).
337. kanlar içinde yere **yığılan** genç oyuncu. (s. 211 str. 14).
- 338 Çığlık **atan** kız. (s. 211 str. 15).
339. ...o sırada dehşet içinde kendisine doğru koşarak korku ile **sarılan** kızı kucaklar. (s. 211 str. 17-19).
340. ...bir eli hala plastik çay tabağını **tutan** delikanlıya bakar, bir mücrim gibi mırıldanır. (s. 211 str. 20-22).

4.3.1.2.2. -r, -Ar, -Ir / -Ur Ekleri

Tüm sıfat-fiil ekleri içinde en fazla çeşitte kullanılabilen ektir. -(y)ur / -(y)ür; -(y)ır / -(y)ür; -ar / -er ve -r olmak üzere yedi biçimi vardır. (Bayraktar, 2004: 62). Hangi fiil kök ve gövdelerinin -Ar, hangilerinin -Ir / -Ur aldığı konusunda kesin bir kurak koymak mümkün değildir. -Ar eki genellikle geniş-düz ve yuvarlak ünlülü kök ve gövdelerden sonra gelebildiği gibi bazen de dar-düz ve yuvarlak ünlülü kök ve gövdelerden sonra gelebilmektedir. (Korkmaz, 2007: 950).

4.3.1.2.3. -mAz Eki

-r, -Ar, -Ir / -Ur sıfat-fiil eklerinin olumsuz biçimi olan -mAz eki cümlede sıfat ve isim olarak kullanılabilir. Sıfat olarak kullanımda eklendiği fiile olumsuz anlamda süreklilik katar ve adların önünde sıfat görevi yapar. (Korkmaz, 2007: 957).

1. **Yaramazın** tekidir. (s. 7 str. 7).
2. Ancak kitabesi artık **okunmaz** hale gelmiş olsa da, meydanın çeşmesi bu pınarın suyunu akıtmaya devam etmektedir. (s. 11 str. 1-2).
3. ... tadından **yenmez** bir macera anlatacak değil misin, o zaman iyicene döktür, lafın belini kır. (s. 17 str. 13-14).
4. ...baba-oğul-torun giyse **eskimez olanına** Ruzvelt derlerdi. (s. 22 str. 1-12).
5. Sonra **umursamaz bir tavırla** kâhyasına: (s. 51 str. 12).
6. Diyeceksiniz ki bu ne **bitmez salatalık**. (s. 53 str. 7-8).
7. Ve bir gün, yani o **kaçınılmaz kriz anı** gelip çattı. (s. 92 str. 21-22).
8. Öyle ki, **kervan götürmez bir hazine** (s. 113 str. 16).
9. Hatta kız gibi pırlıl pırlıl yeni bir çifte getirip hediye ediyor; bir de eşi **bulunmaz cins bir köpek**. (s. 120 str. 4-5).
10. Bilal kendini o **onulmaz keder** içinde kaldırıp dağa taş atıyor... (s. 120 str. 6-7).
11. Jandarmalar ne yapacaklarını, ne söyleyeceklerini **bilemez halde** birbirlerine bakarlar. (s. 150 str. 15-16).
12. Yanındakilerin **yaramaz adamlar** olduğunu, gençliğini bu bataкта batırmaması gerektiğini... (s. 162 str. 7-8).
13. ...ağzı-burnu kırılrsa da dediğinden **dönmez**, gece mezarlıkta dolaşır, ele-avuca **sığmaz** biri. (s. 181 str. 14-15).
14. **Unutulmaz arkadaşlar** edindi ki, kardaştan ileri. (s. 183 str. 4).
15. Lakin **yaramaz adamlara** yanaşmış idi. (s. 183 str. 5).

16. Demir'e **yaramaz arkadaşları** haber üzerine haber salıyor. (s. 185 str. 2-3).

17. Bunlar **ayrılmaz bir ikili** olarak günlerini geçiriyor... (s. 189 str. 23-24).

4.3.1.2.4. -Icı, -UcU Eki

-Icı, -UcU Getirildiği fiile “bir hareketi alışkanlık halinde yapma” veya “yapan” vasfı yükleyen sıfat-fiiller türetir. (Korkmaz, 2007: 962).

-Icı, -UcU sıfat-fiil ekleri süreklilik, alışkanlık, tabiat ve meslek halinde kılıcı anlamı taşırlar. İyelik eki almaksızın yüklem oldukları iç cümleye sıfat ve zamir karakteri verirler. (Banguoğlu, 1990: 425).

1. Bazen bir direğin tepesinde etrafı **delici** bakışlarla kolaçan eden tek ü تنها bir şahin. (s. 76 str. 14-16).

4.3.1.3. Gelecek Zaman İfadesi Taşıyan Sıfat-fiil Ekleri

Türkiye Türkçesinde, gelecek zaman ifadesi taşıyan sıfat-fiil ekleri -AcAk ve -AsI ekleridir.

4.3.1.3.1. -AcAk Eki

Fiil kök ve gövdelerine gelebilen -AcAk eki gerçekleşmesi gelecek zamana yönelmiş geçici sıfatlar ve geçici hareket adları kurar. Ekin geçici sıfat ve adlar oluşturma görevi çok işlek ve yaygındır. (Korkmaz, 2007: 966).

1. ... mevsimi geldiğinde yolu beklenir, kazara **gecikecek** olsa, “yahu nerde kaldı bizim hacı” diye endişe edilir. (s.10 str.1-2).

2. ...“ Zinhar bağlamayasuz. Batıldır ve dinde yeri yoktur. Yanılıp da bağlayanı tutar isem **gideceği yer** kanlı kütüktür”... (s. 10 str. 24-26).

3. Sağa sola kulak kabartsa, peş peşe iki çay **içecek** olsa... (s. 11 str. 24-26).

4. ...“Hayret yahu bu saray işi ayna bu dağın başına nereden düşmüş” **dedirtecek kertede muazzam bir ayna**. (s. 14 str. 4-6).

5. ...adalelerini gerip hasmına **atılacak** pozda duran bir dağ keçisi heykelciği bulunmaktadır. (s. 20 str. 13-15).

6. **Yüklenecek** bir iki valiz kalmıştır. (s. 31 str. 18-19).
7. Kelle **alacak** adam mı yok. (s. 38 str. 16).
8. Bin bir meşakkatle gelip **görev yapacakları köyü** görmüş, burada bir mevsim geçirmiştiler. (s. 41 str. 23-24).
9. ...daha doğrusu kapının camına **içten okunacak bir yere** bir kağıt yapıştırmıştır. (s. 44 str. 17-18).
10. Ama **bunu alacak yiğit** nerde? (s. 52 str. 11).
11. Bu ahlak, düzen ve hiyerarşiyi **değiştirecek, zedeleyecek** her davranış, düşünce, tutum; hastalık ve bozulma alameti sayılır... (s. 74 str. 1-3).
12. Yahu biz asıl **anlatacağımız mevzuu** terk ettik, neredeyse bir “ahlak risalesi” yazmaya başladık. (s. 75 str. 9-10).
13. Sonra kestirmeden gelip otobüsün **gececeği yolun** başını tutmuşlar. (s. 81 str. 12-13).
14. Evlilik bir **ömür boyu sürecek**, sürmesi gereken bir **hayat arkadaşlığı** değil mi? (s. 89 str. 13-15).
15. Öyle ki, siz dünyada **benden iyi anlayacak kimse** yoktur. (s. 90 str. 4-5).
16. İçinden yemek gelmiyor, atmaya çekiniyor, ne **yapacağına** bir türlü karar veremiyor, domatese bakıp duruyordu. (s. 96 str. 2-4).,
17. Sonrası bu Ciniviz’in üstüne İslam askeri sürüp gelende, herif **kaçacak delik** aramış. (s. 113 str. 20-21).
18. Lakin hazineyi yükleyip **götürecek vakit** kalmamış. (s. 113 str. 22-23).
19. Hani aramızda **kalacak bir iş**... (s. 114 str. 10).
20. Bizim **kalacağımız evin** altı ahır. (s. 114 str. 25).
21. ...zavallı tüyleri dökülmüş kuşun daha **hızlı gidecek mecali** yoktur. (s. 126 str. 12-13).

22. Sağa sola **bakacak**, hele ki etrafı silip **temizleyecek hali** kalmamış. (s. 132 str. 1-2).
23. Zar-zor **duyulacak** bir zayıf sesle: (s. 135 str. 10-11).
24. ...eni sonu **gideceğimiz yere** doğru bakıyorlar. (s. 143 str. 12-13).
25. O duaya çöktüğü sırada Mavi Kuş yokuşu tırmanmış, tam düze **çıkacak** kerteye gelmişti ki... (s. 165 str. 16-17).
26. En azından öndeki yolcular bir maraza **çıkacak diye** endişelenirken, Kenan arkaya dönüp sesleniyor. (s. 175 str. 2-3).
27. **Çekilecek** dert değil... (s. 188 str. 12).
28. ...içip içip içini **dökecek** samimi arkadaş arıyor, başını omzuna dayayıp **ağlayacağı** biri. (s. 188 str. 19-21).
29. **Olacak iş** mi yani. (s. 190 str. 7).
30. Yolcular işin ucu nereye **varacak diye** merakla beklemektedir. (s. 203 str. 14-15).
31. Az ilerde asistanlarıyla söyleşen, oraya kendi **oynayacağı** sahnenin setini kurduran yönetmeni işaret ederek. (s. 207 str. 8-9).
32. Gerçekten de bir süre sonra yönetmenin bizzat **görüneceği, konuşacağı** sahne hazır olur. (s. 207 str. 14-15).

4.3.1.3.2. -AsI Eki

Diğer sıfat-fiil eklerine oranla daha az kullanılan bir sıfat-fiil ekidir. Genelde beddualarda kullanılır. (Bayraktar, 2004: 107).

1. Onların da içeri **giresi** kalmamıştır. (s. 151 str. 6-7).

4.4. ZARF - FİLLER

Zarf-fiiller çeşitli gramer kitaplarında “bağ eylem, şahıssız kip, ulaç, zarf-fiil, bağfiil, gerundium” gibi farklı terimlerle ifade edilir.

Ergin zarf-fiilleri gerundium başlığı altında inceler ve “*hareket hali ifade eden fiil şekilleridir. Bunlar ne fiil çekimleri gibi şekle, zamana ve şahsa bağlanmış bir hareket, ne partisipler gibi nesne ifade ederler*” şeklinde açıklar. (2004: 338).

Korkmaz “*zarf-fiiller zarf işleyişine girmiş bulunan, zarf olarak kullanılan fiil şekilleridir*” şeklinde tanımlamış ve zarf-fiilleri şöyle açıklamıştır: “*Zarf-fiiller bir yanıyla fiil, bir yanıyla da zarf özelliği taşıyan gramer kategorileri oldukları için, fiil yönleriyle yalnızca hareket ve zaman kavramını karşılarlar; zarf yönleriyle de bir oluş ve kılışın durum ve tarzını bildirme niteliğine sahiptirler. Zarf-fiiller fiillerin zarf görevini yapan yardımcılarıdır. Çekimli fiile dönüşmeleri mümkün değildir.*” (Korkmaz, 2007: 983).

Banguoğlu ise zarf-fiilleri fiilin zarf işleyişine girmek üzere aldığı özel şekillerdir, tümü ile zamana bağlı degillerdir. Bu yönden isim-fiillere benzer, sıfat-fillerden ayrılırlar şeklinde açıklar. (1990: 428).

Zarf-fiiller kişi ve zaman kavramı olmadan temel cümlelerin ya da yan cümlelerin yüklemine niteleyen, cümlede genellikle zarf tümleci olarak görev yapan fiilimsilerdir. (Bayraktar, 2004: 137).

4.4.1. Zarf-fiil Ekleri

Başlıca zarf-fiil ekleri *-(y)A, -(y)I / -(y)U, -ArAk, -Ip / -Up, -IncA / -UncA, -All, -mAdAn ve -ken*'dir.

4.4.1.1.1. -(y)A, -(y)I / -(y)U Eki

Eski Anadolu Türkçesinde hem tek başına hem de tekrarlanarak kullanılabilen bu ek tarihi gelişme sürecinden tek başına kullanımı zayıflamıştır. Buna karşılık *-(y)A...-(y)A* biçiminde üst üste tekrarlanan şekli yaygınlaşmıştır. (Korkmaz, 2007: 984). Artık günümüzde yalnızca ikileme kurma göreviyle sıklıkla kullanılmaktadır. (Bayraktar, 2004:165). Ayrıca bugün Türkçede kullanılan “*diy-e*”, “*gör-e*”, “*il-e*” kelimeleri *-(y)A* zarf-fiil eki alıp edat haline gelmiş zarf-fiil olma özelliğini yitirmiş kelimelerdir. (Kurt, 2006: 25).

Korkmaz, Eski Anadolu Türkçesinde *-(y)A*'ya paralel olarak *-(y)I* ve *-(y)U*'lu şekillerin de mevcut olduğunu ancak bunların Türkiye Türkçesine kadar gelmeden

eriyip kaybolduğundan bahseder. (2007: 984). Ergin ise eskiden beri kullanılan bu ekin yalnız birleşik fiillerde kaldığını belirtmektedir. (2004: 340).

1. ...burnunun kemerine düşen yuvarlak tel gözlüklerini iki de bir geriye **ata ata** Hamzaname, Müzekki'n-Nüfus, Yunus Emre divanı okur. (s. 8 str. 17-20).
2. **Döne döne** geldik Kumrulu Mescit sokağına. (s.17 str. 1).
3. ... avurtlarını **şişire şişire** yarım ekmek-köfte yemektedir. (s.22 str.18-19).
4. Onu böyle elinde valiz, önüne **baka baka** yürürken görenler... (s. 43 str. 4-6).
5. Onlar böyle, duvarın üzerinde, cevizin gölgesinde, meydandaki otobüse **baka baka** sohbeti sürdürdursun... (s. 43 str. 21-22).
6. ...dumanını **savuru savura** geçerken masallardan fırlamış bir tiren lokomotifini andırır. (s. 70 str. 17-19).
7. ...hala yemyeşil yonca tarlalarının, boz tepeleri yalnız bekleyen ardıçların, ahlatların arasından **kıvrıla kıvrıla** geçer. (s 76 str. 3-5).
8. **Oflaya puflaya** çıkmaya çabalar. (s. 80 str. 20).
9. ...dere yataklarını **kıvrıla kıvrıla** dolanıp vadiyi bir baştan ötekine tozlu-beyaz bir çizgi gibi bölüyor. (s. 81 str. 2-4).
10. Koltuklara **çarpa çarpa** Kenan'ın yanına vardı, eğildi. (s. 94 str. 22-23).
11. Adamlar böyle deyip **sürüne sürüne**, geri geri gidip aşağıda bekleyen atlarına bindiler. (s. 105 str. 1-2).
12. Bayram zılgıtı yiyince **düşe kalka** koşarak öküzlere doğru gider. (s. 107 str. 7-8).
13. Seyfi'nin uzattığı maşrabayı **döke saça** devirdi. (s. 112 str. 15-16).
14. ...sanki akşamın hüznünü **doya doya** içine çekmek için en uçtaki kavağa kadar gitmiş... (s. 134 str. 15-16).
15. Adam **sevine sevine** sürüyor davarı arka kapıdan bindiriyor. (s. 149 str. 6-7).

16. “Şunun içine girsem nasıl olur” diyerek iplere **tuta tuta** sandığa yanaşır. (s. 152 str. 8-10).
17. Gemisi dalgaları **yara yara** gitmekte, önü sıra yunus balıkları bir dalıp bir çıkmaktadır. (s. 154 str. 2-4).
18. ...**tkına tkına** yerken kendilerini bir anda tepsinin içinde bulurlar. (s. 154 str. 18-19).
19. Böylece bu küçük cemaat, bir iki el feneri eşliğinde lastiğin indiği dereye doğru **düşe kalka** giderler. (s. 171 str. 18-19).
20. ...az biraz, **gide gide** Demir deyip çıkmışlar işin içinden. (s. 181 str. 7-8).
21. Mavi Kuş tepeden aşağı virajları **döne döne** istasyona doğru inmektedir. (s. 198 str. 2-3).
22. ...topal bir koşu ile kendini öne atar, **düşe kalka** komisere doğru gider. (s. 202 str. 5-6).

4.4.1.1.2. -ArAk Eki

Oğuz lehçeleri grubuna özgü bir ek olan -ArAk zarf-fiil eki Osmanlı Türkçesi döneminde gelişmiş, bugün Türkiye Türkçesinde en geniş ölçüde kullanılan bir ektir. (Korkmaz, 2007: 993).

-ArAk zarf-fiil eki kurdukları önermelerle birlikte kendilerinden sonra gelen fiillerin ya da fiilimsilerin ne durumda, ne zamanda yapıldıklarını gösteren birer durum belirtici olurlar. (Gencan, 1975: 356).

1. ...yine öyle **yalpalayarak** köşeyi kıvrılır, top akasyanın gölgesine yatar. (s. 5 str. 18-19).
2. ...meydanın ortasına kadar **gelerek** beyaz mendilini yere serer... (s.7 str. 15-16).
3. Kendisi tarikat neşvesiyle bazen coşup dükkândan dışarı fırlar, önüne gelenin yakasına **yapışarak** yükse sesle: (s. 8 str. 21-23).
4. ... gibi ilahiler okuyup muhatabına: “Herif delirmiş nerdeyse beni boğa yazdı” **dedirterek** iki metre havaya sıçratır. (s. 9 str. 1-2).

5. ...yüzüklerinde bulunan zehri **içerek** oracıkta teslim-i ruh ediyorlar. (s. 10 str. 14-16).
6. ...yüzlerini aynaya doğru **dönerek** yemeğe oturduklarında, sanki büyümlü manzarayla karşılaşrlar. (s. 14 str. 8-9).
7. “Ulan yaşlanmışız be!” **diyerek** meyus oluyor. (s. 15 str. 1).
8. Veya kasketi yana yıkıp bıyıkları **burarak** ve de “kimseler görmesin ula” diye işkillenip sağı sola bakınıp azıcık **sırıtarak**... (s. 15 str. 1-4).
9. ...muhabatına **gölümseyerek**: Efendi kuştan murat otobüstür. (s. 20 str. 2-3):
10. Seyfi uzanıp sandıktan bir İngiliz anahtarını bulup ve tabii elindeki köfte-ekmeği oracıkta toprağa **bırakarak** eğiliyor. (s. 23 str. 10-12).
11. Köpeği az ilerde kaptığı nevaleyi şapır-şupur yerken görüp hışımla ayağa **kalkarak** yerden bir taş aranıyor. (s. 23 str. 25-26).
12. ...birkaç köylüye **nezaret ederek** bavullarını, sepetlerini, şantalarını, sandıklarını bagaja yükletiyor. (s. 24 str. 9-11).
13. Arada bir hasır şapkasını yüzüne doğru **sallayarak** serinlemeye çalışıyor. (s. 24 str. 12-13).
14. Sonra dürbün **kayarak** Çardaklı Kahve’ye yönelir. (s. 25 str. 12).
15. Çünkü adamla kadın ecnebi olduklarını her halleriyle belli **ederken**... (s. 26 str. 12-13).
16. ...kocasını onu hafifçe basamağa oturtup, sonra yukarı **çıkarak** kendisini bir iki adım atmaya zorlayınca fısıltı halinde iki kez ‘ah’ çeker. (s. 26 str. 20-23).
17. Kadın çocuklarına ayrı ayrı **sarılarak** onları öpüp koklar. (s. 27 str. 11-12).
18. İri mercekli bir kolu ipe tutturulmuş gözlüğünü **çıkarak** arada bir gözlerini siler. (s. 28 str. 1-3).
19. şoför Kenan neden sonra arabanın altından başını **çıkarak** etrafına bakınır. (s.31 str. 4-5).
20. Seyfi meydanın üzerinde daireler **çizerek** uçan güvercinleri gösterir. (s.31 str. 8-9).

21. ...salatalıktan iri bir parça daha **ısrarak** yeniden motorun altına uzanır. (s.31 str. 13-14).
22. Ecnebi adam kendi dilinde **söylenerek** köylülere çıkışmakta... (s. 31 str. 19-20).
23. **Gülümseyerek** sırtını okşar. (s.32 str. 2).
24. ...bir de Süryani kuyumcuyla ahbab **olarak** onun yanına işçi girip Mardin'e bayağı yerleşmiş. (s.33 str. 13-14).
25. ...sen altını gümüşü iç mi ediyorsun **diyerek** Arap karı bu çocuğa etmediğini komadı. (s. 34 str. 25-27).
26. Hapisane hapisane **gezerek** cezasını çeker... (s. 36 str. 13-14).
27. Küçük bir çığlık **atarak** silkindi, ayağa kalkıp iki adım geriledi. (s. 38 str.6-7).
28. Seyfi **sıçrayarak** döner. (s. 42 str. 21).
29. Doktor bir eliyle müphem bir işaret **yaparak**: (s. 46 str.4).
30. Bir elini büyük adamlar gibi dizinde **şaplatarak**: (s. 47 str.20).
31. Erol ufaklığa yukardan **bakarak**. (s. 48 str.20).
32. Seyfi ile beraber otobüsün tekerlerini **tekmeleyerek** havasını kontrol ediyorlar. (s. 49 str. 11).
33. Baktırır ve gülüşmeler arasında birbirine karışan konuşmalar zinciri **halkalanarak** büyür. (s. 50 str. 8-9).
34. Yetişen kâhya atı yularından **tutarak** yedeğine aldı, fotörü ağasına teslim etti. (s. 51 str. 1-2).
35. ...Çardaklı Kahve'nin önünden **geçerek** otobüse doğru yürüdüler. (s. 51 str. 2-3).
36. Beşir Ağa tozlanan fotörü eliyle **silkerek** başına geçirdi. (s. 51 str. 4).
37. (Sesini biraz daha **yükselterek**) (s. 51 str. 7-8).
38. Kalabalığa dönerek. (s. 51 str. 10).

39. Kâhya boynunu **bükerek**: (s. 51 str. 24).
40. Ağa otobüse döner, körüklü çizmelerini **gıncırdatarak**, gümüş saplı yamçısını kilot pantolonunun yanlarına vura vura yürür. (s. 52 str. 5-7).
41. Kız kitabını kapatıp otobüsten yana **bakarak**: (s. 52 str. 14).
42. Biri kaçak tütünden sardığı cigarayı yere atıp hırsla **çiğneyerek**: (s. 52 str. 20-21).
43. Kenan işinden başını kaldırır, **gülerek** cebinden bir koca salatalık çıkarıp uzatır. (s. 53 str. 22-23).
44. Ağa memnun, **sırıtarak** bir miktar ayağa kalkıp otobüs ahalisine hitaben: (s. 57 str. 7-8).
45. Yerine otururken kâhyanın boş böğrüne bir dirsek **atarak** kulağına eğilir. (s. 57 str. 12-13).
46. Ağa bunu da kaçırmaz, adamı kolundan **tutarak**: (s. 57 str. 25).
47. Esansçının elindeki şırıngaya **işaret ederek**: (s. 58 str. 1).
48. Esans kutusun gösterip sesini **yükselterek**: (s. 58 str. 5-6).
49. Yaşlı kadın ile genç kız tebessüm **ederek**: (s. 58 str. 8).
50. Genç kadın bardağa **ıĝrenerek** bakar. (s.58 str. 16).
51. Genç kadın bardağın içine **bakarak**: (s. 58 str. 19).
52. Bir büyük yudum **alarak**: (s. 59 str. 1).
53. Sonra etrafına **bakınarak**: (s. 59 str. 25).
54. John ve Elizabeth omuz başlarından geriye **bakarak** kibarca selam veririler. (s. 59 str. 16).
55. Kenan pos bıyıklarının altından beyaz dişlerini **göstererek** güler. (s. 64 str. 7-8).
56. ...bu defa uzanıp bir deste maydanoz alır, ısırır, ağzında maydanozlar, yarım **kalkarak** yolcuları şöyle bir süzer. (s. 66 str. 1-3).

57. ...maydanoz lokmasını çiğner, saplarını pencereden atar, yutkunur, top gibi **gürleyerek**: (s. 66 str. 5-7).
58. Bahçelerden sarkan ağaç dalları ve leylaklar çoğu yerde birbirine **kavuşarak** yolu adeta yeşil-serin-gölgeli bir tünele dönüştürmüştür. (s. 68 str. 7-9).
59. Erol bulunduğu yerde ayağa kalkıp artık duvarın üstünde **giderek** küçülmekte olan küçük arkadaşına bakar. (s. 68 str. 15-17).
60. Erol da on sekizin üzerinden ani bir şut patlatıp doksana bir gol takmış gibi, yumruğunu havaya **savurarak** bir zafer narası atar. (s. 68 str. 19-21).
61. Eğilip hevesle alır, pantolonunun kışına **sürterek** güya temizler, “hart” diye bir ısırik alır. (s. 69 str. 6-7).
62. Elmayı kütür kütür **yyerek** bir türkü tutturup ağaçlar, duvarlar, meyveler, hayaller, kuşlar, böcekler arasında kaybolup gider. (s. 69 str. 10-12).
63. Kenan pek tabi **olarak** ara sıra uğrayıp Mavi Kuş’un bakımını yapar. (s.71 str. 19-20).
64. ...bazen gelin arabası **olarak** kullanılan Köse’nin Plymouth arabası var. (s. 76 str. 9-10).
65. Köylü de ara sıra başını “Hı hı” makamında **sallayarak** ona katılıyor. (s. 77 str. 7-8).
66. Seyfi şoförün yanındaki sepeti almış, yolculara “müessesenin ikramı” **olarak** salatalık dağıtmaktadır. (s. 77 str. 13-14).
67. Kuyumcu sesini **yükselterek**: (s. 78 str. 1).
68. Kenan sepete elini **daldırarak** bir demet maydanoz ile iri, kırmızı bir domates çıkarır. (s. 78 str. 18-19).
69. Herkesin o yana bakmasından **istifade ederek** koyun cebinden çıkardığı kanyak şişesini diker, uzun bir yudum çeker. (s. 79 str. 6-8).
70. Seyfi bir domates uzatır, Kuyumcu alır domatesi, Kenan **gülerek** yerine doğru gider. (s. 79 str. 16-17).

71. ...sonra biri bir yana, öteki öte yana **döndürerek** başını, bu kriz denilen düğüm üzerinde düşünmeye başlarlar. (s. 80 str. 16-18).
72. Yol ufukta bulutların arasından çıkıp yumuşak tepeleri **aşarak**, yamaçlardan **geçerek**, dere yataklarını kıvrıla kıvrıla dolanıp... (s. 81 str. 1-3).
73. Ve tabi öteki ağzından köpükler **saçarak**; (s. 82 str. 5-6).
74. Beriki **büzülerek** lafı geveler. (s. 82 str. 8).
75. ...ardında bir toz bulutu **bırakarak** uzaklaşır. (s. 82 str. 14-15).
76. Adamlar bir süre daha orada öylece heykel gibi kalıp sonra atlarının başını meçhul bir istikamete **döndürerek** dörtmala sürer... (s. 82 str. 16-18).
77. . Genç adam artık bir nebze olsun kendinden bahsetme gereği **duyarak**: (s. 84 str. 15-16).
78. Ağa fark eder bunu, tabakayı **uzatarak**: (s. 85 str. 4-5).
79. Elizabeth yüzünü **buruşturarak** tabakayı gösterir. (s. 85 str. 7).
80. John **gülerek** müdahale eder. (s. 85 str. 14).
81. Elizabeth tabakayı elinde evirip **çevirerek** inceler, beğendiğini belli eden bir tavırla kocasına: (s. 85 str. 19-20).
82. ...oradan da ailesinin tarihine **atlayarak** uzun bir bahis açar. (s. 86 str. 2-3).
83. Hayatının ilk ciddi macerasını yaşamakta, heyecanını bastırmak için **sürekli olarak** bir türkünün nakaratını tekrarlamaktadır. (s. 87 str. 10-12).
84. Doktor Yahya ön koltukta olduğu için gövdesini yarı **döndürerek** Murat'ı dinliyor. (s. 88 str. 2-3).
85. Efendim biz Neşe ile **sevişerek** evlendik, **anlaşarak**. (s. 89 str. 19).
86. Murat karısına **dönerek**. (s. 89 str. 25).
87. ...sesine teatral bir ton **ekleyerek** konuşmaya başlar. (s. 90 str. 11).

88. ...daha sonra tayin için **müracaat ederek** kendimi bu kasabaya gönüllü sürgüne gönderdim. (s. 94 str. 9-10).
89. ...sağa sola **sıçrayarak** koridor boyunca koşar, yolcular tedirgin olur. (s. 95 str. 12-13).
90. Kan gibi leke örtüde ağır ağır **yayılarak** büyür. (s. 96 str. 17-18).
91. Nazım Efendi küçük bir çığlık **atarak** gördüğü gündüz rüyasından silkinir. (s. 97 str. 1-2).
92. Ağa onu **tersleyerek** susturur, kâhya bozulmuş, küskün bir ifadeyle başını iki yana **sallayarak** tesbihini cebine koyar. (s. 99 str. 12-14).
93. Elizabeth gümüş ağızlığı evirip çevirip kocasına **göstererek**. (s. 99 str. 18-19).
94. Gül bu defa **gülümseyerek** Kemal'i ğneler. (s. 100 str. 8).
95. Koto Bayram dört beş kilo çeken şişman bir çocuk **olarak** doğdu. (s. 101 str. 1-2).
96. Mavi Kuş az sonra tozu dumana **katarak** ufukta belirdi. (s. 103 str. 7-8).
97. Kenan'a yardım için arabayı sağından solundan arkasından epeyce **uğraşarak** itmeye, çukurdan çıkarmaya çabaladı. (s. 104 str. 3 -5).
98. ...elini güneşe siper **ederek** ahlat ağacına doğru bakmaya başladı. (s. 104 str. 11-12).
99. "İyi... Yevmiyeyi doğrulttuk yine" **diyerek** pantolonunun paçalarını indirdi... (s. 105 str. 5-6).
100. ...içeride hasta vardır deyip, sonra Kenan'ı dahi beklemeden kendisi Bayram'a doğru bir iki adım **atarak** bağırdı. (s. 105 str. 19-21).
101. Kenan Ağa'nın omzuna eliyle **dokunarak** onu sakinleştirir. (s. 106 str. 8-9).
102. Ardından sudan **çıkarak** Koto Bayram'ın yanına varır. (s. 106 str. 11).
103. Kenan adamın sözlerini hiç **tınmayarak** otobüsü gösterir. (s. 106 str. 21-22).
104. Bayram son bir gayretle **yutkunarak**: (s. 107 str. 1).

105. Bayram zılgıtı yiyince düşe kalka **koşarak** öküzlere doğru gider. (s. 107 str. 7-8).
106. Sonra yine suya **girerek** yolcuların yanına varır. (s. 107 str. 12).
107. Para sözünü işiten köylüler Kenan'a duyurmamaya **çalışarak** aralarında fısıldaşır. (s. 107 str. 16-17).
108. Kenan, Ağa'dan **başlayarak** yolcuları teker teker dolaşır, topladığı bozukları cebine boşlatır... (s. 107 str. 22-23).
109. Aşağıda bütün bunlar olup-biterken, yukarıda Erol önce **çekinerek** sonra **meraklanarak** sepetlerin çuvalların arasına başını gizleyip... (s. 108 str. 1-3).
110. Sonra parmağını tehdit manası Erol'a doğru **uzatarak**: (s. 109 str. 5-6).
111. "Hele bi tene daha doldur gardaş" **diyerek** Seyfi'nin uzattığı maşrabayı döke saça devirdi. (s. 1112 str. 14-16).
112. Hani ne olur ne olmaz **diyerek** (s. 113 str. 26-27).
113. Ne olu ne olmaz **diyerek**. (s. 114 str. 1).
114. Köylü esansçıya doğru eğilir, sesini **alçaltarak**: (s. 114 str. 8).
115. Otobüs yaklaşınca çiçekli urganı iki ucundan **gererek** arabanın yolunu keserler. (s. 123 str. 5-6).
116. ...sonra ellerini ceplerine **atarak** bozuk para çıkarırlar. (s. 123 str. 11-12).
117. ...söz meydanını muhataplarına **terk ederek** onları sonuna kadar dinlediklerini, bu arada meselenin ek yerlerini bulduklarını bilir. (s. 124 str. 8-10).
118. ...**havlayarak** karaltılara doğru atılır, peşinde Bilal. (s. 126 str. 16-17).
119. ...ne olduğunu **tam olarak** kavrayamamışlardır. (s. 126 str. 20-21).
120. Neşe doktorun boğula boğula gülmesine bakar, sonra kocasının kulağına **eğilerek**: (s. 129 str. 2-3).
121. Ağa yere hırsıyla **tükürerek**, fotörünü giyer. (s. 130 str. 2).
122. Eliyle işaret **ederek** bağırır. (s. 130 str. 5).

123. Kenan, Bilal, Seyfi aralarında konuşup **şakalaşarak** ve Beşir Ağaya hiç **aldırmayarak**, hiçbir şey olmamış gibi gelir arabaya binerler. (s. 130 str. 7-8).
124. Anlaşılan tulumbadan su çekip **sulanarak** kotarılmış. (s. 132 str. 9).
125. ...motor kapağında buharlar **fışkırtarak** virajı dönüp hanın önüne yanaşıyor. (s. 133 str. 12-13).
126. Sonra yolcular başlarını, bellerini **tutarak**, uyuşan bacaklarını **oğuşturarak** teker teker iniyorlar. (s. 133 str. 15-17).
127. Kenan elinde bir kirli havlu **çekinerek** uzanır, radyatör kapağını açmaya çabalar. (s. 133 str. 24-25).
128. Kahya bizatihi içeri girip **çıkarak** ağanın masasını hazırlar. (s. 134 str. 2-3).
129. Erol brandanın altından başını **çıkarak** yine aşağıda ne olup bitiyor diye bakılmaktadır. (s. 134 str. 22-23).
130. ...kerevetlerde tahtakuruları ile cenk **ederek** uyumaya çalışırlar. (s. 136 str. 20-22).
131. Başında dikilen Beşir Ağa sesini mümkün olduğu kadar **yumuşatarak**: (s. 138 str. 17-18).
132. Kenan hiç oralı **olmayarak**: (s. 139 str. 1).
133. ...bir eliyle doktorun elini sıkıca **kavrayarak** yüzüne bakıyor. (s. 142 str. 13-14).
134. Kadını hafifçe **doğrultarak** hapı kanlı ağzına tikiştiriyor. (s. 142 str. 22-23).
135. Söğütlerin altındaki köylüler yemeği **bitirerek** cemaat halinde namaza durmuşlar. (s. 143 str. 11-12).
136. Ömür böyle geçiyor işte; kâh unutup kâh **hatırlayarak**. (s. 146 str. 17-18).
137. ...o yana-bu yana gidip gelmeler başlar, çalıkların arasında pusuya **yatarak** yeni bir ölüm için tetiğe basmayı tasarlayan o iki adam da şaşkındır. (s. 146 str. 19-22).
138. Tekerleri **tekmeleyerek** havasına bakan Kenan omzunun üzerinden: (s. 148 str. 5-6).

139. Ya hemen “hastir” çekip kovar adamı; ya da “aman sesini kes, peki **diyerek** susturur. (s. 148 str. 18-20).
140. Sonra top gibi **gürleyerek**: (s. 149 str. 14).
141. Başını brandadan biraz **çıkarak** bagajları gözden geçirir. (s. 152 str. 6-7).
142. “Şunun içine girsem nasıl olur” **diyerek** iplere tuta tuta sandığa yanaşır. (s. 152 str. 8-10).
143. Erol oluşan boşluktan bir elini **sokarak** içerde ne olduğunu anlamaya çalışır. (s. 152 str. 16-17).
144. ...yaz yağmuru sabah sisi **olarak** sarıp sarmalar adamı. (s. 156 str. 1-2).
145. ...bir köy öğretmenin peşine **takılarak** bu Allah’ın dağlarına kadar gelmeyi hesap dışı tutabilmişti. (s. 156 str. 18-20).
146. Bütün gün evi süpürüp, dolma **sararak** ve o yıkanmayı unutmuş köylü kızlarıyla, şişman karılarla konuşup... (s. 157 str. 8-10).
147. “Serkisof’un üstüne saat olmaz **diyerek** kolundan sıyırıp bana verdin... (s. 160 str. 2-3).
148. Kâhya Beşir’i bir kenara çekip, bir kâhyanın bir ağa oğluna neyi ne kadar söyleyeceğini de hesaba **katarak** türlü nasihatler etti.(s. 162 5-7).
149. ...“bu defa kuyularımız açılıyor, kesin sözünü aldım” **diyerek** yine köylülerin oyunu topluyordu. (s. 164 str. 17-19).
150. ...suratını **buruşturarak** kâhyaya döndü: (s. 166 str. 16).
151. Kâhya iki elini yana **açarak**: (s. 167 str. 1).
152. Krikoyu kurup **çalıştırırken** bir yandan da Seyfi’ye emirler yağdırır. (s. 167 str. 10-11).
153. Seyfi **sırtarak** Kemal’e yaklaşır... (s. 167 str. 20).
154. Az sonra bir iki köylü sanki yere basmaya **çekinerek** arka kapıdan iner... (s. 168 str. 24-25).

155. ..mengene gibi **yapışarak** dış lastiğin içinden kırk yamalı kavuniçi rengindeki iç lastiği çıkarır. (s. 169 str. 5-7).
156. Siboba bağlar, iki ayağıyla pedallara **basarak** pompayı paçaları arasına sıkıştırır, eğilip **doğrularak** lastiği şişirmeye başlar. (s. 169 str. 8-10).
157. Kenan doğrulur, kollarını açıp **kapatarak** iyicene gerinir... (s. 169 str. 11).
158. ...gecenin ayazına **aldırmayarak** yapılan bu lastik tamirini izlemektedir. (s. 27-28).
159. Yanıcı madde kızıl bir ışık **yayararak** tıss diye tutuşur... (s. 170 str. 5).
160. Kenan işi biten kaynak makinesini **uzatarak**... (s. 170 str. 12-13).
161. Bu arada Seyfi'den kurtulan dış lastik yokuş aşağı önce ağır ağır, sonra **süratlenerek** gitmeye başlar. (s. 170 str. 16-17).
162. Neden sonra ayağa dikilip, hatta lastiğin peşi sıra **bağırarak**... (s. 170 str. 23-24).
163. Köylülerden biri **çekinerek**: (s. 171 str. 7).
164. **Diyerek** ensesine bir şaplak, kışına bir tekme atar. (s. 171 str. 13).
165. Kemal içinden “Ne yolculuk be! Mübarek safariye döndü” diye **geçirerek** gülümser. (s. 171 str. 20-21).
166. Kenan Beşir Ağa'nın biteviye sürüp giden sözlerine kah **gülümseyerek** kah “Tasalanma ağam seni menzile yetiştirir evel Allah” **diyerek** karşılık verse... (s. 174 str. 9-11).
167. En azından öndeki yolcular bir maraza çıkacak diye **endişelenirken**, Kenan arkaya dönüp sesleniyor. (s. 175 str. 2-3).
168. Kenan bu defa doktora **dönerek**: (s. 175 str. 24).
169. Ağa da korku içindedir, lakin bozuntuya vermek istemez, zoraki **gülümseyerek**: (s. 177 str. 3-4).
170. ...biraz **sarsılarak** da olsa bir süre arazide gider... (s. 178 str. 2-3).

171. ...çıplak ayaklarını **uzatarak** arabayı ayakla kullanmaya başlar. (s. 179 str. 10-11).
172. Doktor, Kemal, Murat ve John öne doğru **giderek** Kenan'ı yeniden direksiyona geçirmek için uğraşırlar. (s. 179 str. 17-18).
173. Ağa'ya işaret **ederek**. (s. 179 str. 10).
174. Seyfi bu iltifatla şımarır, kendi kendine **şışinerek**. (s. 180 str. 5).
175. John oturduklarında Kemal'e **dönerek**: (s. 180 str.7).
176. Kemal **gülümseyerek**. (s. 180 str. 11).
177. ...yaz geceleri değirmenin damında **yatarak** yıldız sayıyorlar. (s. 189 str. 24-25).
178. Çocukluk demleri ceviz **taşlayarak**, kuş **avlayarak**, yıldız **sayarak** geçer... (s. 190 str. 1-2).
179. ...nazının geçtiği bir kızı araya **koyarak** haber göndermiş. (s. 192 str. 17-18).
180. ...burnunun dikine **giderek**, sağa-sola çatmasına sebep olan, neticede adını "deli"ye çıkaran mesele budur. (s. 194 str. 2-5).
181. ...bir bahane **uydurarak** üç günlük yola gitmesi bu yüzden. (s. 194 str. 9-10).
182. Kenan'ın içine gömülen bu kor parçası orada ağır ağır **sönerek** bir avuç kül bırakıyor geride. (s. 195 str. 3-4).
183. ...bazen arabayı durdurup, yolcuların **homurdanarak** "Yine ne gördü de durdu bu deli" demelerine **aldırmayarak** bunlara bir süre dalıp gider. (s. 195 str. 14-16).
184. ...lakin maden kapanınca orada öylece bir tepecik **olarak** kalmış maden yığıntısı. (s. 198 str. 12-13).
185. Otobüs gelir, bir geniş kavis **çizerek** burnunu ambara doğru döndürüp durur. (s. 200 str. 1-2).
186. ...her biri bir köşeden **çıkarak** Mavi Kuş'u çember içine alırlar. (s. 200 str. 5-6).
187. Kemal nedense atak **davranarak** bütün yolcuların önüne geçmiş, otobüsten ilk o inmiştir. (s. 201 str. 7-8).

188. ...ağzından köpükler **saçarak** yalvarmaktadır. (s. 202 str. 12-13).
189. Sonra yüzünü elleriyle **kapatarak** hıçkırıklara boğulur. (s. 202 str. 16).
190. Polisler kuyumcunun kollarına **girerek** yerden kaldırır... (s. 203 str. 6).
191. Seyfi bir kahkaha **atarak** Erol'un başını okşar. (s. 204 str. 13).
192. John elini terli alnından **geçirerek** çaktırmadan haç işareti yapar. (s. 204 str. 22-23).
193. Doktoru oynayan yaşlı oyuncu grupları **dolaşarak**: (s. 206 str. 9).
194. Az ilerde asistanlarıyla söyleşen, oraya kendi oynayacağı sahnenin setini kurduran yönetmeni **işaret ederek**. (s. 207 str. 8-9).
195. ...**kalkarak** kameraya doğru yürüyecek, bel planında kalıp orada seyircilere doğru sinemayla ilgili görüşlerini aktaracaktır. (s. 207 str. 18-20).
196. Her şey tamam olunca yönetmen sırtı dönük **olarak** oturduğu koltuktan kalkar... (s. 207 str. 21-22).
197. Gül rolünü oynayan kız bir çığlık **atarak**, düşmekte olan genci yakalamak için doğrulur. (s. 211 str. 3-4).
198. Filmdeki şahsiyetinden ne kadar ayrılabiliyorsa o kadar **ayrılarak**; o sırada dehşet içinde kendisine doğru **koşarak** korku ile sarılan kızı kucaklar. (s. 211 str. 16-19).

4.4.1.1.3. -Ip / -Up Eki

-Ip / -Up zarf-fiil eki iki kılışın birbiri ardınca veya aynı zamanda gerçekleştiğini gösterir. Bu zaman yakınlığı bazen iki fiilde bir tek kılışın sürekliliği anlatımını yaratır. (Banguoğlu, 1990: 429).

1. ...ağır ve bezgin adımlarla meydanı bir baştan ötekine **geçip** köşedeki kasabın önünde durur. (s.5 str. 2-3)
2. Binalar, ağaçlar, insanlar ve açıktaki bilumum eşya bir ışık selinde yıkanmaktan bitap **düşüp** yerlere serilmiştir. (s. 5 str. 13-15)

3. ...birkaç gövde eti **satıp** bitirmiş, satırı bıçağı yerli yerine koymuş, elini yüzünü az çok yıkamış, ahşap iskemlesine **çöküp** kemanını çenesine dayamıştır. (s. 6 str. 7-9).
4. ...çalarken öğleüstü **demeyip** iki duble rakı içmekte midir, derdi nedir, diye anlatmaya kalkarsak işi uzatırız. (s.6 str. 11-13).
5. ...tası tarağı **toplayıp** marsuvan eşeğine atladığı gibi alelacele köye döner. (s. 7 str. 2-3).
6. O kadarcık alışverişten kazandığı **yetip** de artıyor bile. (s. 7 str. 4-5).
7. ...kendini bilmez bir sarhoş efeliğe **özenip** meydanın ortasına kadar gelerek beyaz mendilini yere serer, **çömelip** sağ dizini mendile dayar... (s.7 str. 14-16).
8. Kahvede, lokantada, berberde geç kalmış bir iki müşteri suratını **buruşturup** densizin kim olduğunu bildiklerinden: (s.7 str. 19-21).
9. Bütün dükkânları saymayalım, adını **verip** geçelim. (s.8 str. 5).
10. Kendisi tarikat neşvesiyle bazen **coşup** dükkândan dışarı fırlar, önüne gelenin yakasına yapışarak yükse sesle: (s. 8 str. 21-23).
11. ... gibi ilahiler **okuyup** muhatabına: “Herif delirmiş nerdeyse beni boğa yazdı” dedirterek iki metre havaya sıçratır. (s. 9 str. 1-2).
12. Hacı Hadi **deyip** geçmeyin; bir de güzel sesi vardır ki. (s. 9 str. 4).
13. Kasabalı: “Siz onu gençliğinde görmeliydiniz; saza söze tövbe **edip** elini işretten kesmeden önce ne yürekler yakmıştır” diye anlatır. (s. 9 str. 5-7).
14. Kök **salıp** büyüdükları yer bir pınarbaşı. (s. 10 str. 3-4).
15. O sebeple **serpilip** gelişmiş, dallarıyla camiye, çeşmeyi, çardaklı kahveyi örtmüşlerdir. (s.10 str. 4-6).
16. Namusu kirletmekten ise bundan geri bize yaşamak haramdır **deyip** yüzüklerinde bulunan zehri içerek oracıkta teslim-i ruh ediyorlar. (s. 10 str. 13-16).
17. Gel zaman git zaman fidanlıktan **çıkıp** bayağı ağaç olan bu çınarlara...“**Yanılıp** da bağlayamı tutar isem gideceği yer kanlı kütüktür”. (s. 10 str. 19-20, 25-26).

18. Çeşme yalağında toplanan sular dipten tuğla künklerle meydanı **geçip** suyu kasabanın aşağılarda sıralanan bahçelerine ulaştırır. (s.11 str. 7-9).
19. Bu su burada olmasa idi, hiç kimse **gelip** de buracıkta vatan tutar mı idi? (s. 11 str. 12-13).
20. ...sekiz köşeli kasketi yana **yıkıp** kafayı kaşımının ne manaya geldiğini ifade eden o halka mahsus sözlü kültür alfabetini sökebiliyorsa. (s.12 str. 5-7).
21. Şaşırmanın, kasabanın eteğine **yaslanıp** kurulduğunu, **kurulup** düz ovayı göz yayılımına aldığı tepenin başında bir Seyran Baba yatır var... (s.13 str. 3-5).
22. Kasabaya inen köylüler sırtını meydana bakan cama **verip** yüzlerini aynaya doğru dönerek.... (s. 14 str. 7-9).
23. ...ne **olup** bittiğini çıplak gözle temaşa etseler bir şey fark etmeyecek. (s. 14 str. 17-18).
24. Veya kasketi yana **yıkıp** bıyıkları burarak ve de “kimseler görmesin ula” diye **işkillenip** sağa sola **bakınıp** azıcık sırtarak... (s. 15 str. 1-4).
25. Aynalı Lokanta'nın aynasına **dalıp** bir iki dakikada dünyası değişen fukara köylülere ilm-i batın dersi vermek değil muradımız. (s. 15 str. 17-18).
26. O zaman kafayı **bulup** aynadaki hayali ile **konusup** - çekişenlerin sayısı artar. (s. 15 str. 23-24).
27. Ta ki kollarından **tutulup** “Kapatıyoruz efendi” diye kapı önlerine bırakılana kadar. (s. 16 str. 1-2).
28. Yine de böyle **yağlayıp** yüzlediğimize bakmayın. (s. 16 str. 19).
29. Daireyi **tamamlayıp** keman çalan kasaba kadar sayalım isterseniz. (s. 17 str. 3-4).
30. Ara sıra omzundaki havlu ile alnının terini **silip** “Ey yarenler nerde kalmıştık bakalım” diye mevzuyu **çekip** uzattıktan, tadını kaçırdıktan... (s.17 str. 16-19).
31. Bizi böyle Erzurum Mahallebaşı'nda halk hikâyesi anlatan rahmetli Behçet Emi'ye **benzetip** de arpayla samanı karıştırmayın. (s.17 str. 25-26).

32. ...göreceksiniz ki; bir süre sonra buradan **çıkıp** gideceğiz. (s.18 str. 2-3).
33. “Bu hurdayı kim buraya kim buraya **atıp** gitmiş acaba” diye söylenirdi. (s. 19 str. 3-4).
34. ...adalelerini **gerip** hasmına atılacak pozda duran bir dağ keçisi heykelciği bulunmaktadır. (s. 20 str. 13-14).
35. Kenan onu birkaç kez **okşayıp** silmeden sefere çıkmaz. (s.20 str. 17-18).
36. “Ulan ben bunu adam ederim” **deyip** almış. (s.20 str. 21-22).
37. ...ötekini **büküp** karnına doğru çekmiş, avurtlarını şişire şişire yarım ekmek-köfte yemektir. (s.22 str.17-19).
38. ...top akasyanın gölgesine **kıvrılıp** yatan o sarhoş sokak iti... (s. 23 str. 4-5).
39. Seyfi **uzanıp** sandıktan bir İngiliz anahtarı **bulup** ve tabii elindeki köfte-ekmeği oracıkta toprağa bırakarak eğiliyor. (s. 23 str. 10-12).
40. Seyfi **doğrulup** aynı pozisyonu aldığı anda ne ekmek var orada, ne de köfte. (s. 23 str. 15-17).
41. Köpeği az ilerde kaptığı nevaleyi şapır-şupur yerken **görüp** hışımla ayağa kalkarak yerden bir taş aranıyor. (s. 23 str. 25-26).
42. Hınzır bir gülümsemeyle yine sırtını ön tekere **verip** oturuyor. (s. 24 str. 2-3).
43. Genç adam kimdir, nedir, ne iş yapar, niçin **olup** bitenleri dürbünle dikizlemektedir. (s. 25 str. 3-4).
44. ...kocasını onu hafifçe basamağa **oturtup**, sonra yukarı çıkararak kendisini bir iki adım atmaya zorlayınca fısıltı halinde iki kez ‘ah’ çeker. (s. 26 str. 20-23).
45. Zar-zor ortalarda bir koltuğa kadar **ilerleyip**, kadın cam kenarına gelmek üzere otururlar. (s. 26 str. 24-25).
46. Sanki birileri onları gözetlemektedirler de az sonra başlarına **dikilip** “Susun, ne **ağlayıp** duruyorsunuz” diyecektir. (s. 27 str 7-8).

47. Aslında her biri ötekini ağladığını **gösterip** üzüntüsüne üzüntü katmak istemez. (s. 27 str 8-9).
48. Kadın çocuklarına ayrı ayrı sarılarak onları **öpüp** koklar. (s. 27 str. 11-12).
49. Adam çocukları otobüsten dışarı **çıkarpıp** dedelerine teslim eder. (s. 27 str. 13-14).
50. ...oracıkta **dikilip** durmakta olan dedeyle çocuklara “Beklemeyin, hadi gidin artık” manasına gelen işaretler yapsa da; dede çocukları **çekştirip** “Hadi yeter artık gidelim” dese de çocuklar güneş altında dikilmekte ısrar ederler. (s. 27 str. 17-21).
51. ...bir beze sarılı paketi çaktırmadan **alıp** omzunda asılı duran çantasına atar. (s. 30 str. 9-10).
52. Yerden **kalkıp** üstünü başını silkeleyen öteki köylü: (s.30 str. 17).
53. Ecnebi adam kendi dilinde söylenerek köylülere çıkışmakta, birini **bırakıp** ötekine yapışmakta, kan ter içinde kalmaktadır. (s. 31 str. 19-21).
54. Ceplerinde sigara aranır, bulur, **çıkarpıp** yakar, bir nefes çektikten sonra kahveye doğru **dönüp** yürür. (s. 32 str. 7-8).
55. **Büyüyüp** yürümeye çıkınca topal topal gittiği görülürmüş. (s.33 str. 7-8).
56. O sınıkçı senin, bu çıkıkçı benim **dolaştırıp** durmuşlar sabiyi, boş. (s.33. str. 8-9).
57. ...bir de Süryani kuyumcuyla ahbap olarak onun yanına işçi **girip** Mardin’e bayağı yerleşmiş. (s.33 str. 13-14).
58. Ta ki Süryani usta memleketin ahvalini pek tekin **görmeyip** yurtdışına çıkıncaya kadar. (s.33 str. 14-16).
59. Adil Usta da o zaman Arap karısını ve bu kadından olma oğlu Davut’u yanına **katıp** kasabanın yolunu tutmuş. (s. 33 str. 16-18).
60. ...Karın **hastalanıp** öldü, Nazım’a babaannesi baktı... (s. 33 str. 20-21).
61. Eh Mardin’den epeyce cebini **doldurup** gelmişti. (s. 34 str. 7-8).
62. Şu zulme bakın ki, çocuğun - artık çocuk da denemez ya delikanlının - adını **unutup** “Topal” demeye başlamışlardı. (s. 34 str. 21-22).

63. Gün geçti, yıl geçti, zaman **akıp** gitti. (s. 35 str.
64. Vefatından az bir vakit önce şahitler **getirip** dükkânın yarısını Nazım'a, yarısını Davut'a bıraktığına dair kâğıt imzaladı. (s. 35 str. 4-6).
65. Mektebi **terk edip** işi ayyaşlığa, kumara, hovardalığa vurdu. (s. 35 str. 10).
66. Gelir, gider Nazım'ın tepesine biner; kasada ne var ise **avuçlayıp** cebe indirir. (s. 35 str. 12-13).
67. Nazım babası ölünce iki parça eşyasını **alıp** dükkânın üstündeki asma kata taşınmış, orada **yatıp** kalkmakta idi. (s. 35 str. 16-18).
68. O da babası öldükten sonra dükkân tabelasını **değiştirip** "Kuyumcu Davut Sağlam" diye yazan kardeşine. (s. 35 str. 23-24).
69. O sakin adam birden **dikilip** ateş parçası kesildi (s.35 str. 25).
70. Tam valizi **alıp** çıkacak iken tahta döşemede koyu kahve renkli birkaç leke gördü. (s. 37 str. 12-13).
71. Telaşlandı, hemen tezgâhın etrafını silmek için kullandığı bezi **alıp** çöktü. (s. 37 str.13-14).
72. Küçük bir çığlık atarak silkindi, ayağa **kalkıp** iki adım geriledi. (s. 38 str.6-7).
73. ...bir buzlu limonata **içip** kendime gelsem dedirten cinsten. (s. 39 str.17-18).
74. Delikanlı öğretmen **olup** taşraya tayin edilmiş.. (s. 41 str. 4).
75. Kızla **sevişip** evlenmişler. (s. 41 str. 5).
76. Önlerinde boğazın mavi suları, **geçip** giden gemiler büyülenmiş gibidirler. (s. 41 str. 18-19).
77. Bin bir meşakkatle **gelip** görev yapacakları köyü görmüş, burada bir mevsim geçirmiştirler. (s. 41 str. 23-24).
78. Kuyumcu Nazım Efendi kasabın çırağını **savıp**, heyecanını yendikten sonra valizini **alıp** çıkar. (s. 43 str. 1-2).

79. Son bir kere daha kepenklere, kapıya, çatıya bakar; sonra **dönüp** ağır ağır meydana doğru gider. (s. 43 str. 3-4).
80. Emekliliği **gelip** geçmektedir amma, onun ne mesleğinden ne de bu kasabadan ayrılmaya niyeti vardır. (s. 43 str. 12-14).
81. Doktor Yahya eh artık iki tek mi, on iki tek mi atmış burnuna her zaman ki kızarıklık **gelip** oturmuş... (s. 44 str. 14-15).
82. ...Kenan işi **bitirip** motorun altından çıkar. (s. 48 str. 23).
83. Ağasını kahvede karşılamaya gelen kâhya çoktan **fırlayıp** fotörü düştüğü yerden almıştı. (s. 50 str. 25-26).
84. Ağanın şamatası ile **ayaklanıp** manzarayı seyre duranlar yeniden sandalyelerine, masalarına, tavla ve iskambil kâğıtlarına dönmüştür. (s. 52 str. 7-9).
85. Kız kitabını **kapatıp** otobüsten yana bakarak: (s. 52 str. 14).
86. Arka masalardan birinde **oturup** fosur fosur sigara içen kara şalvarlı, puşili o iki adam aralarında alçak sesle konuşmaktadırlar. (s. 52 str. 18-20).
87. Biri kaçak tütünden sardığı cigarayı yere **atıp** hırsla çiğneyerek: (s. 52 str. 20-21).
88. Demek ki birini **bitirip** ötekine başlıyor. (s. 53 str. 8-9).
89. Kenan işinden başını kaldırır, gülerek cebinden bir koca salatalık **çıkartıp** uzatır. (s. 53 str. 22-23).
90. Ağa eliyle iter, **geçip** otobüse binmek ister, bir ayağı kapının basamağında: (s. 53 str. 25).
91. Bir şeyler söylemeye niyet eder, sonra **vazgeçip** basamağa çıkar, içeriye şöyle bir göz atınca Doktor Yahya'yı görür... (s. 54 str. 7-9).
92. Kuyruğuna teneke bağlanan o sünepe köpek arada bir başını **döndürüp** peşi sıra tangır-tungur gelen şeyden kurtulmak için çırpınır. (s. 55 str. 1-3).
93. ...başına üşüşen sineklerden iyice **bunalıp** silkinir, yeniden kasabın dükkânına doğru gider. (s. 55 str. 5-6).

94. Kenan arka tekerlerden birine sırtını **verip** gölgeye girmiş, it oturumunda çömelmiş sigara içer. (s. 55 str. 9-10).
95. Ara sıra başını **kaldırıp** oracıkta beklemekte ısrar eden çocuklarına ve ihtiyar kayınbabasına bakar. (s. 56 str. 2-4).
96. Otelden **çıkıp** gelen genç adam güzel kızın yanına oturmuştur. (s. 56 str. 16-17).
97. Ağa memnun, sırtarak bir miktar ayağa **kalkıp** otobüs ahalisine hitaben: (s. 57 str. 7-8).
98. Camekânlı esans kutusunu yolculara **uzatıp** alçak sesle: (s. 57 str. 21-22).
99. Esans kutusun **gösterip** sesini yükselterek: (s. 58 str. 5-6).
100. Kokucu şırıngayla ağaya küçük bir şişe **doldurup** verir. (s. 58 str. 12).
101. Alelacele **kalkıp** uzaklaşırlar. (s. 61 str. 9).
102. Kaputun ucundaki dağ keçisi heykelciğini üstüpünün temiz tarafıyla **silip** parlatan Kenan da biner... (s. 62 str. 12-13).
103. Başını penceren **çıkartıp** Seyfi'ye bağırır: (s. 62 str. 16).
104. Siyah-beyaz alacalı, kısa tüylü şişman kedi yolcuları takmadan, **dönüp** bir kez bile bakmadan bir iki adımda şoföre ulaşır... (s. 63 str. 27-28).
105. ...**sıçrayıp** kucağına kurulur. (s. 64 str. 1)
106. ...bu defa **uzanıp** bir deste maydanoz alır, ısırır, ağzında maydanozlar, yarım kalkarak yolcuları şöyle bir süzer. (s. 66 str. 1-3).
107. Bismillah, ya Allah; **deyip** Mavi Kuş'u kaldırır. (s. 66 str. 14-15).
108. Çobanların yaptığı gibi omzundan **geçirip** beline bağlar. (s. 67 str. 6-7).
109. Otobüsün meydandan **çıkıp** kasabayı terk etmek üzere girdiği yol pek dardır. (s. 68 str. 5-6).
110. Kedi gibi **tırmanıp** bagaja çıkar. (s. 68 str. 13-14).

111. Erol bulunduğu yerde ayağa **kalkıp** artık duvarın üstünde giderek küçülmekte olan küçük arkadaşına bakar. (s. 68 str. 15-17).
112. Erol da on sekizin üzerinden ani bir şut **patlatıp** doksana bir gol takmış gibi, yumruğunu havaya savurarak bir zafer narası atar. (s. 68 str. 19-21).
113. **Eğilip** hevesle alır, pantolonunun kıçına sürterek güya temizler, “hart” diye bir ısırik alır. (s. 69 str. 6-7).
114. Elmanın serin, tatlı suyu damağına **yayılp** oradan boğazına doğru yollanınca oğlana bir canlılık gelir. (s. 69 str. 7-9).
115. Elmayı kütür kütür yiyerek bir türkü **tutturup** ağaçlar, duvarlar, meyveler, hayaller, kuşlar, böcekler arasında **kaybolup** gider. (s. 69 str. 10-12).
116. Mavi Kuş son güz **bitip** ilk kar düşünceye kadar kasabayla istasyon arasında hep böyle gider gelir. (s. 70 str. 1-2).
117. Ne zaman ki havalar soğumaya, müşteriler yoldaki ayazı **yiyip** mırıldanmaya başlarlar... (s. 70 str. 3-4).
118. O zaman Kenan otobüsü meydanın bir köşesine **çekip** dinlenmeye terk eder. (s. 71 str. 1-2).
119. Her kasabada olduğu gibi burada da bir deliyle bir meczup gün boyu **dolanıp** dururlar. (s. 71 str. 4-5).
120. Artık kar **kalkıp** yollar açılıncaya kadar Mavi Kuş onların mekânıdır. (s. 71 str. 9-10).
121. Kenan pek tabi olarak ara sıra **uğrayıp** Mavi Kuş’un bakımını yapar. (s.71 str. 19-20).
122. Oysa o şiirlerin içine **eğilip** bakmak lazımdır. (s. 74 str. 14).
123. Hemen **silkinip** Mavi Kuş’a dönsek iyi olacak. (s. 75 str. 11).
124. Mavi Kuş biçilmiş sarı buğday tarlalarının, **sürülüp** nadasa bırakılmış kahverengi toprakların... (s 76 str. 1-2).

125. Kuyumcu iyicene **aksileşip** yüzünü camdan yana döndürür. (s. 77 str. 23-24).
126. Bir süre imdat ister gibi umutsuzca etrafına bakınır, kimseden ses çıkmayınca yelkenleri **indirip** kaderine razı olur. (s. 79 str. 9-11).
127. Yol ufukta bulutların arasından **çıkıp** yumuşak tepeleri aşarak, yamaçlardan geçerek, dere yataklarını kıvrıla kıvrıla **dolanıp** vadiyi bir baştan ötekine tozlu-beyaz bir çizgi gibi bölüyor. (s. 81 str. 1-4).
128. ...geri masalardan birinde fosur fosur cigara **içip**, fısıl fısıl konuşan şalvarlı kasketli o iki yabancı olduğunu anlarız. (s 81 str. 8-10).
129. Onca yol **tepip** gelmişiz. (s 82 str. 10).
130. Onu **vurmayıp** ne edeceğiz, akrabanın yüzüne nasıl bakacağız. (s 82 str. 11-12).
131. Adamlar bir süre daha orada öylece heykel gibi **kalıp** sonra atlarının başını meçhul bir istikamete döndürerek dörtnala sürer... (s. 82 str. 16-18).
132. Kemal arada bir **silkinip** içinden kendine gel oğlum diyor; silkinmemiş olsan bülbül gibi **şakiyip** duran bu gül karşısında -lafa bak- iyicene **apışıp** mayıştığı belli olacak. (s. 84 str. 4-7).
133. Beşir Ağa tabakasını **çıkarpıp**, tütün sarmaya durunca Elizabeth'in gözü tabakaya takılır. (s. 85. Str. 3-4).
134. Elizabeth tabakayı elinde **evirip** çevirerek inceler, beğendiğini belli eden bir tavırla kocasına: (s. 85 str. 19-20).
135. ...tam yere çakılacak gibi pike **yayıp** yeniden havalanmakta, Seyfi'yi zevkten dört köşe etmektedir. (s. 86 str. 22-24).
136. Issız bozkırın ortasından **geçip** giden bir otobüs. (s. 86 str. 25).
137. Otobüsün ardı sıra **uçup** gelen bir uçurtma. (s. 86 str. 26).
138. Yukarıda tahta sandıklar, bavullar, çuvalar, **kıvrılıp** palazlara sarılmış yataklar arasına sırtüstü yatmış, köylülerin sepetlerinden bir elma **aşırıp** yemekte olan Erol. (s. 87 str. 5-8).

139. Neşe Hanım sinirli, küskün, güya konuşmaya iştirak **etmeyip** camdan dışarı bakıyor... (s. 88 str. 4-5).
140. Kitapları **seçip** alırlar ama kafalarına koydukları kitaba sahip olmak için her fedakarlığa katlanırlar. (s. 92 str. 6-8).
141. Ve bir gün, yani o kaçınılmaz kriz anı **gelip** çattı. (s. 92 str. 21-22).
142. Ben o gün **gidip** iyicene kafayı çektim. (s. 93 str. 8).
143. Telefon **edip** bir kamyon, birkaç işçi çağırdım. (s. 93 str. 12-13).
144. İpten kurtulan uçurtma ağır ağır yere doğru yaklaştı, bir çalıya **takılıp** kaldı. (s. 94 str. 18-20).
145. Dursan da **gidip** alsam usta. (s. 95 str. 3).
146. **Eğilip** şoförün kucağındaki kediyi alır. (s. 95 str. 10-11).
147. Kuyumcu Nazım Efendi elindeki olgun domatesi uzun süre **evirip** çevirdi. (s. 96 str. 1-2).
148. İçinden yemek gelmiyor, atmaya çekiniyor, ne yapacağına bir türlü karar veremiyor, domatese **bakıp** duruyordu. (s. 96 str. 2-4).
149. ...bir bahis **açıp** konuşmaya can atmaktadır. (s. 97 str. 16-17).
150. **Kalkıp** yanlarına gelir. (s. 98 str. 5).
151. Şehre, hastaneye götürün dediler, **kalkıp** yola çıktık ama... (s. 98 str. 8-9).
156. Sonra kulağına **eğilip** fısıldar. (s. 98 str. 20).
157. Sonra **kalkıp** yeniden kendi yerine oturur. (s. 98 str. 25).
158. Elizabeth gümüş ağızlığı **evirip çevirip** kocasına göstererek. (s. 99 str. 18-19).
159. **Evlenip** çoluk çocuğa karıştıktan sonra daha bir şişti, koca göbekli **olup** çıktı. (s. 101 str. 11-12).
160. Güya harmandan arta kalan son kırıntıları, otu, çöpü **toparlayıp** bir çuvala doldurmak için kağnyı **koşup** yeniden tarlaya gelmişti. (s. 102 str. 5-7).

161. Kışın **coşup**, yazın suyu iyicene kesilen dere tarlanın az ötesinde, şoseyi ikiye **bölüp** geçiyor. (s.102 str. 12-13).
162. ...köprüyü **yıkıp** yenisi yapmayı planladılar. (s. 102 str. 16-17).
163. Bu sebeple onca yolu **tepip** gelen Mavi Kuş her seferinde azalmış olsa da yine teker yarısına kadar çıkan sudan geçmek zorunda kalıyordu. (s. 102 str. 22-24).
164. ...gaza **yüklenip** egzozundan kıvılcımlar sıçrattı, bağırdı, çağırdı düştüğü çukurdan kurtulamadı. (s. 103 str. 17-18).
165. Neden sonra en başta Seyfi, ardından Kenan arabadan **çıkıp** suya girdiler. (s.103 str. 19-20).
166. Kadınlar, John ve doktor sudan **çıkıp** kenarda dikilirken... (s. 104 str. 2-3).
167. Çaresiz ellerini bellerine **dayayıp** etrafa bakınmaya başladılar. (s. 104 str. 8-9).
168. ...Mavi Kuş ve yolcuları bir tepenin üzerinde yüzüstü **yatıp** kendilerini gözetleyen o iki kişiden habersizlerdi. (s. 104 str. 13-15).
169. **Gidip** hanağzında pusu kuralım. (s. 104 str. 23-24).
170. Adamlar böyle **deyip** sürüne sürüne, geri geri **gidip** aşağıda bekleyen atlarına bindiler. (s. 105 str. 1-2).
171. Kenan'ın elini beline **koyup** etrafa bakındığını fark edince... (s. 105 str. 3-5).
172. ...çamura bulanmış lastiklerini **giyip** o yana doğru yürüdü. (s. 105 str. 6-7).
173. Gitti, gitti, derenin beri başında **durup** seslendi: (s. 105 str. 8).
174. ...içeride hasta vardır **deyip**, sonra Kenan'ı dahi beklemeden kendisi Bayram'a doğru bir iki adım atarak bağırdı. (s. 105 str. 19-21).
175. Şu öküzleri getir de **çekip** çıkaralım mereti. (s. 105 str. 23-24).
176. Ağız ağza **verip** aralarında konuşmaya başladılar. (s. 106 str. 12).

177. Aşağıda bütün bunlar **olup**-biterken, yukarıda Erol önce çekinerek sonra meraklanarak sepetlerin çuvaların arasına başını **gizleyip** oradan manzarayı dikizlemektedir. (s. 108 str. 1-4).
178. Bir ucundan **tutup** kaldırıncı Erol'la göz göze gelirler. (s. 108 str. 8-9).
179. Seyfi kafasını kaşır, **eğilip** küreği alır. (s. 108 str. 15).
180. Bayram boyunduruk **takıp** öküzleri getirince çekme halatı ile Mavi Kuş'a bağlarlar. (s. 109 str. 19-20).
181. Sonra **çıkıp** çalıştırır arabayı. (s. 109 str. 21).
182. Yolcular hep birden **yüklenip** iterler. (s. 109 str. 21-22).
183. ...çukurdan **kurtarıp** Mavi Kuş'u karşıya geçirirler. (s. 109 str. 22-23).
184. Herkes el-yüz **yıkayıp** yeniden yerine oturur. (s. 109 str. 24).
185. Yakında **gelip** çocuklara bakacağım. (s. 110 str. 4-5).
186. Para lazım olursa **gelip** beni bulursun. (s. 110 str. 12-13).
187. **Dönüp** arabayı atlar, **gazlayıp** Mavi Kuş'u uçurur. (s. 110 str. 21).
187. Sonra **dönüp** avucundaki paraları saymaya başlar. (s. 110 str. 22-23).
188. Aşağı vadi içinde, su boyunca yeşil bir şerit gibi **uzayıp** giden söğütler, kavaklar. (s. 111 str. 3-4).
189. ...geride kalanları kasabaya **götürüp** fakir-fukaraya dağıtır. (s. 111 str. 12-13).
190. ...derken sürü şoseyi **geçip** karşı tepelere yayılır. (s. 111 str. 18-19).
191. ...sütten ayrandan ne var ise habire **taşıyıp** dururlar. (s. 112 str. 1).
192. Haliyle şehrili olanlar bu herkesin peş peşe yıkanmadan **içip** iade ettiği maşrabadan ayran içmeyi reddettiler. (s. 112 str. 5-7).
193. Köylüler sığağın verdiği hararete birebir olan serin yayık ayranından **içip** bıyıklarını ellerinin tersiyle siliverdiler. (s. 112 str. 7-9).

194. Sonrası bu Ciniviz'in üstüne İslam askeri **sürüp** gelende, herif kaçacak delik aramış. (s. 113 str. 20-21).
195. Lakin hazineyi **yükleyip** götürececek vakit kalmamış. (s. 113 str. 22-23).
196. Bin bir hayal ile **kalkıp** ta İstanbullardan geldik. (s. 114 str. 18-19).
197. Herkes böyle **bırakıp** kaçarsa... (s. 115 str. 9).
198. O güne kadar kasabada otobüs yok; millet at sırtında, katır sırtında **gidip** geliyor. (s. 118 str. 14-15).
199. Bilal sevinçten deliye dönmüş, silahını **çıkarpıp** üç beş mermi sıkıyor havaya... (s. 119 str. 14-15).
200. Hatta kız gibi pırl pırl yeni bir çiftte **getirip** hediye ediyor; bir de eşi bulunmaz cins bir köpek. (s. 120 str. 4-5).
201. Dünyanın bütün çiçekleri, çocukları bir bir gözünün önünden **gelip** geçiyor. (s. 120 str. 15-16).
202. Oracığa **çöküp** oturmuştur. (s. 121 str. 12-13).
203. Neden sonra bütün cesaretini **toplayıp** seslenir. (s. 121 str. 13-14).
204. Hani gelin arabasının önüne **çıkıp** bahşiş isteyenler gibi. (s.123 str. 6-7).
205. ...tabanları **yağlayıp** kaçmaya başlamışlardır. (s.127 str. 17-18).
206. Kemal de **inip** Ağa ile kâhyanın yanına gelmiştir. (s. 127 str. 20).
207. Ağa fotörünü **çıkarpıp** dizine vurur. (s. 127 str. 22).
208. Kemal bir taşa **oturup** sigara yakmıştır. (s. 129 str. 5).
209. Şeytan diyor bir araba al, koy şu yola **gidip** gelsin. (s. 129 str. 11).
210. Kenan, Bilal, Seyfi aralarında **konuşup** şakalaşarak ve Beşir Ağaya hiç aldırmayarak, hiçbir şey olmamış gibi gelir arabaya binerler. (s. 130 str. 7-8).
211. ...tozlu yolda **ilerleyip** küçülen, bir yokuşun ardında kaybolan otobüse doğru bakarlar. (s. 130 str. 13-14).

212. Dut kuşları ağaca yumuşlar, bulut gibi bir **konup** bir kalkıyorlar. (s. 131 str. 11-12).
213. Sürekli **silkip** meyvesini toplayacaksın... (s. 131 str. 15).
214. Sağa sola bakacak, hele ki etrafı **silip** temizleyecek hali kalmamış. (s. 132 str. 1-2).
215. Anlaşılan tulumbadan su **çekip** sulanarak kotarılmış. (s. 132 str. 9).
216. Yeterli su verilmediğinden güneş altında **kuruyup** kavrulmuşlar. (s. 132 str. 10-11).
217. Hancı Mavi Kuş'un ne vakit **gelip** geçeceğini bildiği için... (s. 132 str. 23).
218. O gün handa civar köylerden **gelip** iki keçi, üç koyunu ile otobüs bekleyen bir köylü var. (s. 132 str. 26-27).
219. Güneş **çekilip** gitmiş, batmaya bir mızrak boyu kalmış... (s. 133 str. 6).
220. ...motor kapağından buharlar fışkırtarak virajı **dönüp** hanın önüne yanaşiyor. (s. 133 str. 12-13).
221. ...bir süre birbirlerini kokladıktan sonra **anlaşıp** yan yana uzanıyorlar. (s. 133 str. 18-20).
222. ...kapağı **kaldırıp** aniden geri çekilir. (s. 133 str. 26-27).
223. Kahya bizatihi içeri **girip** çıkararak ağanın masasını hazırlar. (s. 134 str. 2-3).
224. Elini yüzünü **yıkayıp** ferahlayan yolcular birer ikişer masalara yönelirler. (s. 134 str. 4-5).
225. ...sırtını kavağa **dayayıp** bir ayağını uzatmış, ötekini dikmiş, dağların ardına çekilen güneşten arta kalan kızılığa dalmıştır. (s. 134 str. 17-19).
226. Az sonra köpeği de **gelip** yanına uzanır. (s. 134 str. 20).
227. Erol brandanın altından başını çıkararak yine aşağıda ne **olup** bitiyor diye bakınmaktadır. (s. 134 str. 22-23).

228. ...yufkaya sarılı tulum peynirinden oluşan azığını **çözüp** yemeye başlar. (s. 134 str. 25-26).
229. ...köylülerin meyve sepetlerine **saldırıp** elma-armut ne bulursa mideye indirecektir. (s. 135 str. 1-3).
230. Su **getirip** kadının yüzünü yıkar... (s. 135 str. 8).
231. Duvarlardan birinde **sararıp** solmuş bir BCG aşısı afişi... (s. 135 str. 15-16).
232. ...gaz tenekesinden **yapılıp** duvara raptedilmiş su haznesi. (s. 135 str. 23-24).
233. Musluktan akan su zamanla **koyulaşıp** kan rengini aldı. (s. 138 str. 6-7).
234. Valizine **sarılıp** bir duvar dibine çöktü. (s. 138 str. 9).
235. Hancı Hasan tepesine **dikilip**: (s. 138 str. 10)
236. Adam bu bakıştan korkmuş olmalı ki, **üstelemeyip** uzaklaştı. (s. 138 str. 14-15).
237. İyi de millet **yayılp** kaldı buraya. (s. 139 str. 3).
238. Şu sepetten bir iki hıyar, domates **çıkarıp** yıka. (s. 139 str. 12).
239. **Gelip gelip** han önünü tabak gibi gören bir yerde, çalılarının arasında pusuya yatmışlardır. (s. 139 str. 20-21).
240. Yolcular **inip**, sağa sola **gidip**-gelme sona erinceye, herkes önündeki yemeği yemeye başlayıncaya kadar beklemişlerdir. (s. 139 str. 22-24).
241. Ve bekledikleri an da **gelip** çatmıştır. (s. 139 str. 25).
242. Dellenme, adam yemek **yiyip** su içmekte. (s. 140 str. 2).
243. Yahya kaşığı masaya **bırakıp** doğrulur. (s. 141 str. 4).
243. Sırtını **açıp** eliyle hızlı bir perküsyon yapar. (s. 142 str. 3).
244. Bir yandan da kendi kendine konuşuyor, kadının **duyup** duymadığına aldırmadan. (s. 142 str. 4-5).
245. **Doğrulup** ağız dolusu kusuyor. (s. 142 str. 10-11).

246. Hemen **koşup** bir bardak su kapıyor. (s. 142 str. 18).
247. Kerevet **yığılıp** kalıyor doktor. (s. 143 str. 2).
248. Bir şey yapmış olmak için **çıkarpıp** gözlüklerini siliyor. (s. 143 str. 2-3).
249. Tereddütsüz **girip** bir yatak çarşafı çekiyor çamaşırlar arasından. (s. 143 str. 5-6).
250. **Getirip** ölmüş kadının üzerine baştan ayağa örtüyor. (s. 143 str. 6-7).
251. Belki de tüm insanlarla birlikte şu **sönüp** giden genç kadının ruhu için de dua ederler. (s. 143 str. 13-15).
252. Böyle elleri arasında **kayıp** giden bir canı ilk kez görmüştü çünkü. (s. 143 str. 20-21).
253. ... “iyisin maşallah, bir şeyin yok” **deyip** hele bir de zararsız bir hap verince düzelirdi hastalar. (s. 144 str. 4-6).
254. Yeniden gözlüklerini **çıkarpıp** bu defa gözlerini siliyor... (s. 144 str. 4-6).
255. Şişeyi **götürüp** tezgâhın gerisindeki çöp tenekesine attı. (s. 145 str. 6-7).
256. Üstünü, başını, kırıvatını düzeltti, kapıyı **açıp** çıktı. (s. 145 str. 8).
257. Onu **alıp** bir sandalyeye oturttu. (s. 145 str. 12).
258. Avcı Bilal neden sonra **kalkıp** sanki olan biteni başından beri **görüp**-gözlemiş gibi doktorla adamın yanına geliyor. (s. 146 str. 2-4).
259. Ömür böyle geçiyor işte; kâh **unutup** kâh hatırlayarak. (s. 146 str. 17-18).
260. ...o yana-bu yana **gidip** gelmeler başlar, çalıların arasında pusuya yatarak yeni bir ölüm için tetiğe basmayı tasarlayan o iki adam da şaşkındır. (s. 146 str. 19-22).
261. Köylü “olmaz”ı duyunca Kenan’ın elini **bırakıp** ayağına sarılıyor. (s. 148 str. 15-16).
262. Ya hemen “hastir” **çekip** kovar adamı; ya da “aman sesini kes, peki diyerek susturur. (s. 148 str. 18-20).
263. Yolcular önce **olup**-biteni anlamakta zorlanıyor...(s. 149 str. 8).

264. Geriye **dönüp** koyunlarla-keçilere şaşkın ve kızgın bakan yolcular önlerine döner, mesele yatıştır. (s. 150 str. 7-9).
265. Lakin bir türlü yerinden **kalkıp** beyaz çarşaf altında upuzun yatan karısının cesedini görmeye cesaret edemez... (s. 151 str. 2-4).
265. Kazmanın sapına bütün vücuduyla abanınca tahtanın biri çivilerden **kurtulup** kalkar. (s. 152 str. 14-15).
266. **Avuçlayıp** bakar. (s. 152 str. 18).
267. **Evirip çevirip** bakar biraz, bir şeye benzetemez. (s. 153 str. 5-6).
268. ...yarısını altına, yarısını üstüne **yığıp** içine gömülür. (s. 153 str. 13-14).
269. Dizlerini karnına **çekip** yerleşir. (s. 153 str. 14-15).
270. Gemisi dalgaları yara yara gitmekte, önü sıra yunus balıkları bir **dalıp** bir çıkmaktadır. (s. 154 str. 2-4).
271. Seyirciler maçtan sonra Erol'u omuzlarına **alıp** bir tatlıcının önüne kadar taşırlar. (s. 154 str. 8-9).
272. Tepsi onları **uçurup** İstanbul'un semalarında gezdirir. (s. 154 str. 20).
273. ...aşağılarda karınca misali bir o yana bir bu yana **gidip** gelen insanlara, ağaçlara bakarlar. (s. 154 str. 21-23).
274. Kocasıyla doktorun **bitip** tükenmeyen konuşmaları artık anlamadığı bir mırıltıya dönüştüğünde o da bir İstanbul rüyası görmeye başlar. (s. 155 str. 4-6).
275. Çocukların yanından **gelip** geçen beyaz güvercin bu defa onun omzuna konmuştur. (s. 155 str. 7-8).
276. ...yaz yağmuru sabah sisi olarak **sarıp** sarmalar adamı. (s. 156 str. 1-2).
277. "Son kez" lafını cümleden **çıkarpıp** çıkarmamayı düşünüyor. (s. 156 str. 9-10).
278. Öyle de, bunca ince **eleyip** sık dokuyan bir mizaç nasıl olmuş da... (s. 156 str. 17-18).

279. Sonra rüyayı falan bir yana **bırakıp** hesap defterini açtı. (s. 156 str. 23-24).
280. Bütün gün evi **süpürüp**, dolma sararak ve o yıkanmayı unutmuş köylü kızlarıyla, şişman karılarla **konuşup** akşam kocamın eve dönmesini mi beklemeliyim. (s. 157 str. 8-11).
281. Elalem arabalarına **kurulup** denize, yazlığa, konsere, sinemaya gitsin... (s. 157 str. 16-17).
282. **Kestirip** atarsa atsın. (s. 157 str. 20).
283. Murat anahtarı **alıp** nazarlığı doktora gösteriyor. (s. 158 str. 8).
284. Beşir Ağa iki de bir köstekli, kapaklı, mineli Serkisof saatini **çıkartıp** bakıyor. (s. 159 str. 1-2).
285. ...bununla da **yetinmeyip** kâhyaya saati soruyordu. (s. 159 str. 4-5).
286. ...saatle bozmuş adamlar gibi neredeyse başkalarına da sormaya niyetleniyor, sonra **vazgeçip** kâhyaya çatıyordu. (s. 159 str. 8-10).
287. "Serkisof"un üstüne saat olmaz diyerek kolundan **siyırıp** bana verdin... (s. 160 str. 2-3).
288. Kâhya metal yaylı bilekliği hala parıldayan saati **çıkartıp** veriyor. (s. 160 str. 5-6).
289. ...artık **gidip** gitmediği bile belli olmayan Mavi Kuş, Beşir Ağa'yı **alıp** gençlik yıllarının fırtınalı günlerine taşıyor. (s. 160 str. 11-13).
290. Askerler fotoğraf **çektirip** silya gönderirken bir ellerini yumruk **yapıp** çenelerine dayar, saati bhusus gösterirlerdi. (s. 160 str. 20-22).
291. Güya askerden sonra İstanbul'un söylemesi **ayıp** kurdu olmuşlar... (s. 161 str. 5-6).
292. Babası ne **yapıp** eder, istenen parayı gönderirdi. (s. 161 str. 16-17).
293. "Yahu ağam, bana bir izin versen de **gidip** şu Beşir'i bir yoklasam" deyiverdi. (s. 161 str. 20-21).
294. **Sayıp** döktükleri ticaret tamamen yalandı. (s. 161 str. 24).

295. ...akşamdan akşama şöyle bir **uğrayıp** hasılatı kapıyor; bir de gece yarılardan sonra yatmak için geliyorlardı. (s. 161 str. 2-4).
296. Kâhya Beşir'i bir kenara **çekip**, bir kâhyanın bir ağa oğluna neyi ne kadar söyleyeceğini de hesaba katarak türlü nasihatler etti.(s. 162 5-7).
297. ...var olan serveti har **vurup** harman savurmadan bir an önce **gelip** arazinin, malın-mülkün, marabanın başına geçmesi gerektiğini dili döndüğünce tembihledi. (s. 162 str. 9-12).
298. Sonunda **dönüp** tek bir cümle söyledi. (s. 162 str. 14).
299. “**Olup**-biteni babama duyurursan kendini yok bil” (s. 162 str. 15).
300. Ağaya da hık-mık **edip** işin gerçeğine dair bir şey söylemedi. (s. 162 str. 20-21).
301. ...tel üstüne tel **çekip** dönmeye razı ettiler. (s. 163 str. 4-5).
302. Oğlan **çıkıp** geldi gelmesine ama ancak cenazeye yetişebildi. (s. 163 str. 5-6).
303. Beşir Ağa Omega'yı elinde **evirip** çevirirken içinden: (s. 163 str. 9).
304. ...ucundan ucundan göçü **toplayıp** şehir yerlerine, ameleliğe, kapıcılığa, işçiliğe, bir zenaatın ucundan tutmaya doğru yöneldi. (s. 163 str. 20-22).
305. ...sözler **alınıp** verilir, seçimler olur, yedi köye hükmü geçen, hatırı sayılan babasının hayrına siyaset erbabı memnun-mesut geldikleri gibi giderlerdi. (s. 164 str. 5-7).
306. Beşir Ağa “kuyu” lafının ardına düşmüş, senelerdir **uğraşıp** duruyor... (s. 164 str. 16-17).
307. Verilen söz bir tutulmaz, iki tutulmaz, üçüncüsünde **dönüp** sahibini çarpar. (s. 164 str. 21-22).
308. ...başvurmadık kapı bırakmamış, kendine göre **yüzüp yüzüp** kuyruğuna gelmişti. (s. 165 str. 4-5).
309. Kenan **doğrulup** yolculara: (s. 166 str. 11).
310. İsteyen kalsın, isteyen **inip** ihtiyacını gidersin, dedi. (s. 166 str. 13-14).

311. ...takım sandığını, krikoyu, pompayı **çıkarp** ön tekerin yanına taşıdı. (s. 167 str. 5-6).
312. Krikoyu **kurup** çalıştırırken bir yandan da Seyfi'ye emirler yağdırır. (s. 167 str. 10-11).
313. O da bir sigara **yakıp** ceketinin yakarlını kaldırır. (s. 167 str. 14).
314. Siboba bağlar, iki ayağıyla pedallara basarak pompayı paçaları arasına sıkıştırır, **eğilip** doğrularak lastiği şişirmeye başlar. (s. 169 str. 8-10).
315. Kenan doğrulur, kollarını **açıp** kapatarak iyicene gerinir... (s. 169 str. 11).
316. ...izmariti atar, üzerine **basıp** söndürür. (s. 169 str. 12-13).
317. Ateş var mı? Diye sorunca Kemal **çıkarp** bir kibrit kutusu uzatır. (s. 170 str. 2-3).
318. ...kısa sürede **yayıp** biter. (s. 170 str. 6).
319. Bir ara iç lastiği yeniden **şişirip** yamanın tam **yapışıp** yapışmadığına, hava **kaçırıp** kaçırmadığına bakmayı düşünürse de... (s. 170 str. 8-10).
320. Neden sonra ayağa **dikilip**, hatta lastiğin peşi sıra bağırarak... (s. 170 str. 23-24).
321. ...sadece **çarpıp** geçtiği taşlardan, çalılardan gelen ses duyulur olmuştur. (s. 171 str. 1-2).
322. Lastiğin peşinden koşanlar ellerini bellerine **dayayıp** yokuşun yarısında durur. (s. 171 str. 4-5).
323. Ne olacağı var mı, dereye **inip** arayacağız. (s. 171 str. 16).
324. İçerdekilerin dışarıda **olup**-bitenlerden haberi yoktur. (s. 172 str. 2).
325. Teker **takılıp** işi biten otobüs iki kuru dere **geçip** bir yokuş çıktıktan sonra Deştin Düzü'ne ulaştı. (s. 173 str. 1-2).
326. Ancak bunca aksilik, duraklama, gecikme Beşir Ağa'nın sabrını **tüketip** dilini açtığından... (s. 173 str. 14-16).

327. Kenan Beşir Ağa'nın biteviye **sürüp** giden sözlerine kah gülümseyerek kah "Tasalanma ağam seni menzile yetiştirir evel Allah" diyerek karşılık verse de, ağa hızını **alamayıp** sesini yükseltmeye başlıyor. (s. 174 str. 9-12).
328. En azından öndeki yolcular bir maraza çıkacak diye endişelenirken, Kenan arkaya **dönüp** sesleniyor. (s. 175 str. 2-3).
329. Seyfi **seğirtip** yetişiyor. (s. 175 str. 7).
330. Böyle **deyip** Kenan ayaklanıyor. (s. 175 str. 18).
331. Seyfi ile ustalık **gösterip** aniden yer değiştiriyorlar. (s. 175 str. 18-19).
332. Doktor **olup**-bitenleri izlemektedir. (s. 175 str. 21).
333. Herkes yerine **dönüp** oturur. (s. 179 str. 26).
334. Biz daha yeni attan **inip** arabaya bindik. (s. 180 str. 12).
335. ...az biraz, gide gide Demir **deyip** çıkmışlar işin içinden. (s. 181 str. 7-8).
336. Pek varlıklı değil, işte ayran aşısı, bulgur pilavı **geçinip** gidiyorlar. (s. 181 str. 10-11).
337. ...dalınlığa **gelip** ayaküstü bir komşuya uğrasa, ya kümeden yumurta çalar, ya ocağa bacasından kül döker... (s. 181 str. 16-18).
338. ...ergen kızların başından yazmasını **kapıp** kaçar olmadık muzırlıklar eder diye... (s. 182 str. 1-2).
339. Çocukluktan **çıkıp** ergenliğe geçinceye kadar umum köy ahalisine kök söktürmüş yani. (s. 182 str. 4-5).
340. "Be kadın, madem bir muska **yazdırıp** boynuna asacak idin, vaktinde yapsaydın ya şu işi ya" (s. 182 str. 10-11).
341. Askere **gidip** gelenin gözü açılır, ufku genişler. (s. 182 str. 24-25).
342. ...memlekete falan gitmeyi bir yana **koyup** "Hadi arkadaş, bir ayak önce şu işe **soyunup** yükü turalım" diye asılmaya başlamış. (s. 183 str. 12-15).

343. Bunlar atı, silahı; takımı taklavatı **dizip** o liman senin, bu köy benim tütün işine koyulmuşlar. (s. 183 str. 16-17).
344. ...kendi gelmemişse de şöhreti kuş **olup** kasaba meydanına konuvermiş. (s. 184 str. 1-2).
345. Şöyle vurmuş, şöyle kaçmış, bilmem nerede jandarma bunları kıştırınca çemberi nasıl **yarıp** çıkmış... (s. 184 str. 3-4).
346. Bir iki kere hapse **girip** çıktığı dahi söyleniyor. (s. 184 str. 7).
347. ...bir yerde mekân tut, evimin hanımı **olup** oturayım; beni tütün balyası gibi bir o yana bir bu yana **götürüp** getirme... (s.184 str. 15-17).
348. ...evimde **oturup** çiftim-çubuğumla geçineceğim diye jandarmaya dahi teminat **verip**, gerçekten bir zaman uslu uslu oturmuş. (s. 184 str. 21-23).
349. Bir gece yarısı Kenan'ı Çerkez kızına emanet **bırakıp**, her ikisini de **öpüp** kokladıktan sonra kayıplara karışıyor. (s. 185 str. 6-8).
350. Oğlu Kenan'a **sarılp** yatıyor. (s. 185 str. 11).
351. Eşini, oğlunu yokluyor, kalbim sizinle diyor, para **bırakıp** savuşuyor. (s. 185 str. 16-17).
352. Çerkez kızı dişlidir bu hususta, eh ele güne de muhtaç değil, kimseye boyun **eğip** etek öpmüyor. (s. 185 str. 23-24).
353. ...karlı bir kış gününde Zara-İmranlı yoluyla Kızıldağ'ı **aşıp** Akkilise'ye indiğinde pusuya düşüyor. (s. 186 str. 3-4).
354. Laf atan, işmar eden, gizlice haber gönderen, araya bohçacı kadınları koyan, hatta tehdit **edip** “Ya benimsin ya toprağın” diyen çok. (s. 187 str. 10-12).
355. ...yastığın altına **koyup** yatıyor. (s. 187 str. 15).
356. **Yanılp** da yaklaşmayın, hapı yutarsınız. (s. 188 str. 1-2).
357. Adam başını önüne **eğip** kaderine razı olmuş. (s. 188 str. 10-11).

358. ...**içip içip** içini dökcek samimi arkadaş arıyor, başını omzuna **dayayıp** ağlayacağı biri. (s. 188 str. 19-21).
359. Birlikte cüzleri boynuna **asıp** mahalle mescidine hocaya gitmişler... (s. 189 str. 2-3).
360. ...birlikte topaç **çevirip** kuş avlamışlar. (s. 189 str. 3-4).
361. Daha çok Bilal'in evinde **oturup**-kalkmışlar. (s. 189 str. 4-5).
362. Demir Ağa **vurulup** ölünce, Bilal'in babası Kenan'a daha bir yakınlık gösteriyor. (s. 189 str. 7-8).
363. Oğlanın ağzını bıçak açmıyor **dalıp dalıp** gidiyor... (s. 191 str. 1-2).
364. En büyük korkusu aşkını belli etmek; belli **edip** dile düşmek. (s. 191 str. 3-5).
365. ...değirmende **yatıp** kalkıyor. (s. 191 str. 14-15).
366. ...**kırılıp** ezilen buğday tanelerinden yayılan yanık kokuyu duyar iken, hasılı ince fikre tepeden tırnağa **batıp** kalmış iken **silkinip** aniden bir nara patlatır. (s. 192 str. 10-14).
367. Sonra yolu-yordamı **unutmayıp** Zeliha'nın arkadaşlarından sır saklamasını bilen, nazının geçtiği bir kızı araya koyarak haber göndermiş. (s. 192 str. 16-18).
368. Muamma falan **deyip** de işi zora koşmayalım. (s. 193 str. 7).
369. Bilal'in vakti zamanında kasabayı terk **edip** şehir yerlerine yerleşmiş, oralarda yükü tutmuş olan amcazadelerinden biri tam bu sırada **çıkıp** gelmiş. (s. 193 str. 10-12).
370. Kız "He" derse kasabadan **ayrılıp** şehir yerlerinde oturacak ya; yalancıkta yaş **döküp** hem ağlarım-hem giderim ayağına yatıvermiş. (s. 193 str. 21-23).
371. Kenan da böylece kan damlayan kalbini **avuçlayıp** değirmenin en karanlık köşesine çöküvermiş. (s. 193 str. 24).
372. İşte Kenan'ın iyi kötü dengede duran aklını **oynatıp**, suskunluğunu kökünden söken... (s. 194 str. 2-3).
373. Değirmene taş lazımdır, hele ben **çıkıp** civar köyleri dolaşayım... (s. 194 str. 7-8).

374. Zaten **dönüp** geldiğinde ilk işi değirmeni bırakmak oluyor. (s. 194 str. 11-12).
375. Bunlar atlarına **binip** o dağ senin, bu dağ benim geyik peşinde aylarca dolanıyorlar. (s. 194 str. 13-15).
376. ...ta ki askerlik **gelip** çatana kadar. (s. 194 str. 16-17).
377. Evliliği **silip** atıyor kafasından. (s. 194 str. 21).
378. ...Kenan'ın araya koyduğu kız da, aferin yani ser **verip** sır vermiyor. (s. 195 str. 1-2).
379. ...sanki kılıç **atlayıp** yemin ediyor. (s. 195 str. 6-7).
380. ...bazen arabayı **durdurup**, yolcuların homurdanarak “Yine ne gördü de durdu bu deli” demelerine aldırmayarak bunlara bir süre **dalıp** gider. (s. 195 str. 14-16).
381. Havaya savrulan küller ağır ağır yere iner, yine öyle **yığılıp** kalır. (s. 195 str. 19-20).
382. Beşir Ağa'nın kaçan keyfi **dönüp** geri geldi. (s. 196 str. 3-4).
383. Tiren on bir buçukta gelecekti, saat olmuş on iki, acaba **geçip** gitti mi? (s. 196 str. 5-6).
384. Ya **geçip** gitti ise, ağır misafirimiz var. (s. 196 str. 14-15).
385. ...bir köşede yakın köylerden birinde çıkan ve vaktiyle işletilen krom madeninden **taşınıp** getirilmiş... (s. 198 str. 10-12).
386. Otobüs gelir, bir geniş kavis çizerek burnunu ambara doğru **döndürüp** durur. (s. 200 str. 1-2).
387. Kuyumcu koşuyu tamamlayamamış, **tökezleyip** yere kapaklanmış... (s. 202 str. 10-11).
388. Jandarmalar bagaja **çıkıp** sepetleri, sandıkları, çuvaları birer birer **indirip** meydana yığar. (s. 203 str. 12-13).
389. Set işçileri ne yapacaklarını gayet iyi bilmenin verdiği alışkanlıkla bir o yana, bir bu yana **gidip** gelmekte... (s. 206 str. 1-2).

390. ...kalkarak kameraya doğru yürüyecek, bel planında **kalıp** orada seyircilere doğru sinemayla ilgili görüşlerini aktaracaktır. (s. 207 str. 18-20).

391. Elbette insanın böyle uzakta **durup**, kendine, ötekine ve yaşadığı hayata bakması enteresandır. (s. 208 str. 7-8).

392. Sonra rolden **çıkıp** asıl kişiliği ile görüntü yönetmenin yanına doğru gider. (s. 209 str. 10-11).

393. Otobüsü yol boyu takip eden, bazı yerlerde pusuya **yatıp** jandarmalar arasında elleri kelepçeli duran mahkumu vurmak isteyen... (s. 210 str. 1-3).

394. Kahkahasını **kesip** gömleğinde büyüyen kan lekesine bakar. (s. 210 str. 17-18).

395. ...oradan oraya **gidip** gelen insanlar, bir koşturmaca, bağırırlar; bütün bu gürültünün arasından iki atlinin **uzaklaşıp** giden nal sesleri. (s. 211 str. 6-9).

4.4.1.1.4. -Inca / -Unca Eki

-Inca / -Unca eki kendisinden sonra gelen fiilin ya da fiilimsinin hemen, kendisinin ardı sıra yapıldığını yapılacağını gösterir. Yani kurduğu önerme ile birlikte cümlede zaman zarfı olur. (Gencan, 1975: 359).

1. ...ağzındaki altın dişin parıltısına **rastlayınca** “Daha çökmedik efendi” diye şişiniyor. (s. 15 str. 1-5).

2. **Yakalayınca** yüzüne doğru yaklaşır. (s. 25 str. 20).

3. ...kocası onu hafifçe basamağa oturtup, sonra yukarı çıkarak kendisini bir iki adım atmaya **zorlayınca** fısıltı halinde iki kez ‘ah’ çeker. (s. 26 str. 20-23).

4. Askere **gidinceye kadar** marangoz ustası imiş, oradan. (s. 33 str. 2-3).

5. Büyüyüp yürümeye **çıkınca** topal topal gittiği görülürmüş. (s.33 str. 7-8).

6. Ta ki Süryani usta memleketin ahvalini pek tekin görmeyip yurtdışına **çıkıncaya kadar**. (s.33 str. 14-16).

7. Memlekete **varınca**; “Ulan hayırsız, ulan vefasız neredesin sen? Karın hastalanıp öldü, Nazım’a babaannesi baktı, ne karayazılı bir çocukmuş bu, babaanne de vefat **edince** eşin dostun yanında barındı.” (s. 33 str. 19-21).
8. O **çekilince** gün ışığı yeniden dükkâna düştü. (s. 38 str.19-20).
9. Hey be... İkimiz bir **olunca**... Neler yaparız, neler. (s. 48 str.16-17).
10. Fotör **uçunca** meydandakiler kahkahayı bastı. (s. 50 str. 24).
11. Bir şeyler söylemeye niyet eder, sonra vazgeçip basamağa çıkar, içeriye şöyle bir **göz atınca** Doktor Yahya’yı görür... (s. 54 str. 7-9).
12. Ağa turistlerin limonata almadıklarını **görünce** üsteler: (s. 56 str. 19).
13. Önden gelen genç adam Tanpınar’ın meşhur şiirini **okuyunca** genç kızın ilgisi ona yönelmiştir. (s. 60 str. 5-6).
14. Mavi Kuş’un kalktığını **görünce** heyecanlanır, Erol’a doğru koşar. (s. 67 str. 3).
15. Unutma bak. İstanbul’a **varınca**... (s. 67 str. 10).
16. Elmanın serin, tatlı suyu damağına yayılıp oradan boğazına doğru **yollanınca** oğlana bir canlılık gelir. (s. 69 str. 7-9).
17. Kışın kahve **kapanıncaya** kadar kahvede ısınır çay içerler. (s. 71 str. 6-7).
18. Artık kar kalkıp yollar **açılıncaya** kadar Mavi Kuş onların mekânıdır. (s. 71 str. 9-10).
19. İlkeler böyle **belirlenince**; medeniyet unsurları da bu ilkelerden neşet eden nispetlere, gelişmelere biçimlere ulaşır. (s. 72 str. 23-26).
20. Bir süre imdat ister gibi umutsuzca etrafına bakınır, kimseden ses **çıkmayınca** yelkenleri indirip kaderine razı olur. (s. 79 str. 9-11).
21. Beşir Ağa tabakasını çıkarıp, tütün sarmaya **durunca** Elizabeth’in gözü tabakaya takılır. (s. 85. Str. 3-4).
22. Kitapları elden çıkaracağını **duyunca** kamyona hücum ettiler. (s. 94 str. 6-7).

23. Kenan **sertleşince** Seyfi susar. (s. 95 str. 10).
24. Şehre **varınca** doğru hastaneye. (s. 97 str. 25).
25. Amerikalı **deyince** orda duracaksın. (s. 100 str. 6).
26. Karısı genç yaşta ince hastalıktan **ölüverince** iki yavru yetim kaldı. (s. 101 str. 13-14).
27. Araba sökün **edince** Koto Bayram yerinden kıpırdandı, heyecanlandı. (s. 103 str. 9-10).
28. Kenan'ın elini beline koyup etrafa bakındığını **fark edince**... (s. 105 str. 3-5).
29. Bayram zılgıtı **yiynce** düşe kalka koşarak öküzlere doğru gider. (s. 107 str. 7-8).
30. Bir ucundan tutup **kaldırınca** Erol'la göz göze gelirler. (s. 108 str. 8-9).
31. O **gidince** Erol rahat bir nefes alır. (s. 109 str. 16).
32. Bayram boyunduruk takıp öküzleri **getirince** çekme halatı ile Mavi Kuş'a bağlarlar. (s. 109 str. 19-20).
33. Yolun bu bölümüne **gelince** bostancılar Mavi Kuş'un önüne çıkar... (s. 111 str. 6-7).
34. Ayran faslı **bitince** Mavi Kuş'un içinde sigaralar yenilendi sohbet koyulaştı. (s. 112 str. 17-18).
35. Tepedeki karaltılar köpeğin havlamasını **duyunca** durmuş... (s. 127 str. 15).
36. Otobüs tırmandığı tepeyi **aşınca** uzaktan han görünür. (s. 131 str 1).
37. Az sonra hancı ve karısının gelenlere yemek taşıdığını **görünce** o da yufkaya sarılı tulum peynirinden oluşan azığını çözüp yemeye başlar. (s. 134 str. 24-26).
38. Yolcular inip, sağa sola gidip-gelme sona **erinceye**, herkes önündeki yemeği yemeye **başlayınca** kadar beklemişlerdir. (s. 139 str. 22-24).
39. Şimdi su dökmeye kalkar, **kalkınca** hedefi büyütür. (s. 140 str. 18-19).
40. Dişçiye **gidince** ağrısı geçenler gibi gelirlerdi yanına. (s. 144 str. 2-3).

41. ... “iyisin maşallah, bir şeyin yok” deyip hele bir de zararsız bir hap **verince** düzelirdi hastalar. (s. 144 str. 4-6).
42. Şişeyi **hatırlayınca** ferahladı. (s. 145 str. 2).
43. Alkol daha şişenin ağzı dudaklarına **değince** göstermişti tesirini. (s. 145 str. 3-4).
44. Köylü “olmaz”ı **duyunca** Kenan’ın elini bırakıp ayağına sarılıyor. (s. 148 str. 15-16).
45. Mesele **anlaşılmca** kıyamet kopuyor. (s. 149 str. 10).
46. Sesler **kesilince** kendi mantığına uyan açıklamasını yapıyor. (s. 149 str. 16-17).
47. **Gidince** paralar da uçar. (s. 149 str. 24).
48. Kazmanın sapına bütün vücuduyla **abanınca** tahtanın biri çivilerden kurtulup kalkar. (s. 152 str. 14-15).
49. “Atsın” **deyince** parmağında parlayan alyansa bakıyor. (s. 157 str. 21-22).
50. Baban rahmete **kavuşunca**, Serkisof’u sen devraldın. (s. 160 str. 1).
51. Askerlik **bitince** bunu araya aldılar. (s. 160 str. 23-24).
52. İzini **koparınca** İstanbul’un yolunu tuttu. (s. 161 str. 22).
53. Babası **ölünce** bu defa kendine gelmeye başladılar. (s. 164 str. 8).
54. Ateş var mı? Diye **sorunca** Kemal çıkarıp bir kibrit kutusu uzatır. (s. 170 str. 2-3).
55. “Al şunu koy yerine **deyince** lastiği bırakır, makineyi alır, takım sandığına yönelir. (s. 170 str. 13-15).
56. Mavi Kuş düze **çıkınca** epeyce hızlanıyor. (s. 173 str. 14).
57. ...tehdit makamında hareketlere **kalkışınca**, Kenan’ın sabrı vitesten atıyor. (s. 174 str. 16-17).
58. Seyfi direksiyona **geçince** arabanın düzenli yürüyüşü bozulur... (s. 176 str. 5-6).
59. Durum bu noktaya **geline** yolcular hepten ayaklanır. (s. 178 str. 16).

60. Ben de anlamadım şeytan aldatmaya **başlayınca** kendiliğinden uslandı herhal diye karşılık veriyormuş. S. 182 str. 15-17).
61. Şöyle vurmuş, şöyle kaçmış, bilmem nerede jandarma bunları **kıstırınca** çemberi nasıl yarıp çıkmış... (s. 184 str. 3-4).
62. ...artık dayanışım kalmadı **deyince** Demir oğlan “peki” demiş. (s. 184 str. 17-18).
63. Ama lüver patirtısına **yakalanınca** soluğu kasaba dışında anca alabilmişler. (s. 187 str. 18-19).
64. Babaları böyle gece-gündüz birlikte **olunca** Kenan ile Bilal de arkadaşlığı ilerletmiş. (s. 188 str. 25).
65. Demir Ağa vurulup **ölünce**, Bilal’in babası Kenan’a daha bir yakınlık gösteriyor. (s. 189 str. 7-8).
66. Kenan askere **gidinceye** kadar ki işi bu. (s. 189 str. 11).
67. Değirmenci **deyince** eli-yüzü unlu, boynu eğri, kenarda duran bir sünepe zavallı anlamayın sakın. (s. 189 str. 12-13).
68. ...fidana su **yürüyünce** Hikmet-i Hüda ağaç yaprak açar, çiçekle donanır. (s. 190 str. 2-3).
69. Otobüs bir tepeyi **aşınca** nihayet aşağılarda istasyonun ölgün ışıkları görüldü. (s. 196 str. 1-2).
70. ...lakin maden **kapanınca** orada öylece bir tepecik olarak kalmış maden yığıntısı. (s. 198 str. 12-13).
71. Kemal otobüsten **inince** doğruca komiser ile jandarma komutanının yanına gitmiş, onlarla konuşmaya başlamıştır. (s. 201 str. 10-12).
72. Her şey tamam **olunca** yönetmen sırtı dönük olarak oturduğu koltuktan kalkar... (s. 207 str. 21-22).

4.4.1.1.5. -*All* Eki

-*All* eki, başlangıcı geçmişe dayanan ve devamı asıl fiille bütünleştiği için ‘bir zamandan beri’ anlamıyla zamanda süreklilik gösteren zarf-fiiller türetir.(Korkmaz, 2007: 1009). Yalın halde kullanımının yanı sıra beri edatıyla birlikte de kullanılır.

1. Kendisi Rahmet-i Rahman’a **kavuşalı** seneler oluyor. (s.6 str. 17)

4.4.1.1.6. -*mAdAn* Eki

-*mAdAn* zarf-fiil ekinin getirildiği fiil, kendisinden sonra gelen fiilin anlamını zaman yönünden tamamlar. Bu ek, eklendiği fiil gerçekleşmeden kendisinden sonra gelen fiilin gerçekleştiğini / gerçekleşeceğini bildirir. (Kurt, 2006: 28).

1. Zaten gayemiz ey sevgili okur, nasıl bir macera nakledeceğimizi **anlatmadan** önce nerede durduğumuzu, hangi insanlarla muhatap olduğumuzu göstermektedir. (s. 8 str. 6-8).

2. Kasabalı: “Siz onu gençliğinde görmeliydiniz; saza söze tövbe edip elini işretten **kesmeden** önce ne yürekler yakmıştır” diye anlatır. (s. 9 str. 5-7).

3. Sıkıysa çarığınızı **çıkarmadan** gir bakalım. (s. 13 str. 17).

4. Ne kadar gevezelik çukuruna **düşmeden** şu kasaba meydanını çepeçevre kuşatan binaları, dükkânları, insanlar sayalım-söyleyelim dediysek de lafı uzattık. (s. 17 str.9-11).

5. Hadi bakalım kendiniz gelin ve kitabı **incitmeden** sayfayı çevirin. (s.18 str. 4-5).

6. Kenan onu birkaç kez okşayıp **silmeden** sefere çıkmaz. (s.20 str. 17-18).

7. ...bir beze sarılı paketi **çaktırmadan** alıp omzunda asılı duran çantasına atar. (s. 30 str. 9-10).

8. Çok **geçmeden** beklenen son yolcunun kim olduğu anlaşılır. (s. 60 str. 21-22).

9. Kestirmeden gider, ırmağa **varmadan** yetişiriz. (s. 61 str. 7).

10. Bu delinin bir kedisi var, kucağına **almadan** yola çıkmaz. (s. 63 str. 21-22).

11. O daha sözünü **tamamlamadan** Seyfi kediyi ön kapıdan içeri bırakır. (s. 63 str. 23-24).
12. Siyah-beyaz alacalı, kısa tüylü şişman kedi yolcuları **takmadan**, dönüp bir kez bile **bakmadan** bir iki adımda şoföre ulaşır... (s. 63 str. 27-28).
13. Meselenin daha fazla tatsızlığa **varmadan** böylece halledilmesi yolcuları rahatlatmıştır. (s. 79 str. 20-21).
14. Sonra **kestirmeden** gelip otobüsün geçeceği yolun başını tutmuşlar. (s. 81 str. 12-13).
15. Kemal bu “evet”e **sırtmadan** cevap vereyim dedi ama yine de bir miktar sırttı. (s. 84 str. 21-22).
16. ...içeride hasta vardır deyip, sonra Kenan’ı dahi **beklemeden** kendisi Bayram’a doğru bir iki adım atarak bağırdı. (s. 105 str. 19-21).
17. Haliyle şehirli olanlar bu herkesin peş peşe **yıkanmadan** içip iade ettiği maşrabadan ayran içmeyi reddettiler. (s. 112 str. 5-7).
18. Bilal uzun bir süre canlı cenaze gibi hiç **konuşmadan** dolaşiyor etrafta. (s. 119 str. 25-26).
19. Yahu harita **olmadan** para ne işe yarar. (s. 124 str. 25).
20. Bu delinin izni **olmadan** bu dağlarda değil avcı, kuş bile uçamaz. (s. 127 str. 25).
21. Bir yandan da kendi kendine konuşuyor, kadının duyup duymadığına **aldırmadan**. (s. 142 str. 4-5).
22. Doktor ne yaptığını **bilmeden** ceplerini karıştırıyor. (s. 142 str. 16).
23. Demeye **kalmadan** Kenan patlıyor. (s. 148 str. 13).
24. Gerçekçi olmak lazım ve işin adını gözünü **kırpmadan** koymak lazım. (s. 157 str. 4-6).

25. ...var olan serveti har vurup harman **savurmadan** bir an önce gelip arazinin, malın-mülkün, marabanın başına geçmesi gerektiğini dili döndüğünce tembihledi. (s. 162 str. 9-12).
26. Beşir bunu çıt **çıkarmadan** dinledi. (s. 162 str. 13).
27. Beşir'in başına bir iş **gelmeden** babasının başına geldi. (s. 162 str. 25).
28. Bir süre çevirir suyun içinde, çok **geçmeden** su fokurdamaya başlar, patlak bulunmuştur. (s. 169 str. 20-22).
29. Daha toz duman **dağılmadan**, motor stop **etmeden** o ana kadar varlıkları belli olmayan elleri silahlı polis ve jandarmalar... (s. 200 str. 3-5).
30. John elini terli alnından geçirerek **çaktırmadan** haç işareti yapar. (s. 204 str. 22-23).

4.4.1.1.7. **-ken Eki**

i- ek fiilinin zarf biçimidir. Kullanımda çok kez aradaki *i-* ek fiili eriyip kaybolurken ünlü ile biten ad kök ve gövdelerden sonra araya bir de *-y-* koruyucu ünsüzü girer ve *-yken* biçimin alır. (Korkmaz, 2007: 1014).

1. Şimdi biz bu kasap kimdir, nedir; keman çalmayı nereden öğrenmiştir, **çalarken** öğleüstü demeyip iki duble rakı içmekte midir... (s.6 str. 10-12).
2. ...saçı uzun aklı kıt kadınlar yüzünden neredeyse Çifte Gelinler Türbesi **olacak iken**, (s. 10 str. 21-22).
3. Bu bankaya **girerken** çarışını çıkaranların hikâyesi boldur. (s.13 str. 18).
4. Çardaklı kahvede prafa, altı kol iskambil gibi köylü oyunları **oyanırken**, Sefa'nın yeşil çuha kaplı masalarında briç oynayanlara bile rastlanır. (s.16 str. 16-18).
5. Köpeği az ilerde kaptığı nevaleyi şapır-şupur **yerken** görüp hışımla ayağa kalkarak yerden bir taş aranıyor. (s. 23 str. 25-26).
6. ...ince tahtadan hafifçe çakılmış, kenarları delikli bir sandığı tek eliyle yukarı **iterken**, öteki eliyle de bir çuvalı tutmaktadır. (s. 29 str. 15-18).

7. Yukarıdaki sandığı almaya **çalışırken** basamağa dayadığı ayağı kayar, sandık elinden kurtulur. (s. 29 str. 18-19).
8. **Uzanırken** kendi kendine söylenmektedir. (s. 31 str. 15).
9. Bu Mardin’de **asker iken** bir oğlu oluyor, adını Nazım koyuyorlar. (s. 33 str. 4-5).
10. ...silahlar **atılırken** kazayla en yakın arkadaşı olan damadı vurmuş. (s.36 str. 11-12).
11. Hapisane hapisane gezerek cezasını **çeker iken** bunlardan birinde bir çingene kemancıyla tanışmış, ondan keman çalmasını öğrenmişti. (s. 36 str. 13-16).
12. Deli Kenan Mavi Kuş’u yeni bir sefere **hazırlarken**, Nazım Efendi dükkânın tahta kepenklerini özenle kapadı. (s. 37 str. 1-3).
13. Tam valizi alıp **çıkacak iken** tahta döşemede koyu kahve renkli birkaç leke gördü. (s. 37 str. 12-13).
14. Hayvan kuyruğunda teneke tangır-tungur **kaçarken** bu basar kahkahayı. (s. 42 str. 11-12).
15. Onu böyle elinde valiz, önüne baka baka **yürürken** görenler içlerinden “Nazım Efendi yine mal almaya gidiyor” diye geçirirler. (s. 43 str. 4-6).
16. Olur mu Bey ben **dururken**. (s. 45 str. 2).
17. Yerine **otururken** kâhyanın boş böğrüne bir dirsek atarak kulağına eğilir. (s. 57 str. 12-13).
18. O öyle tarlalar, tepeler, tek tük ahlat ağaçları arasından dumanını savuru savura **geçerken** masallardan fırlamış bir tiren lokomotifini andırır. (s. 70 str. 17-19).
19. Kız **konuşurken** Kemal’in tuhafına giden bir gül kokusu hissetmesi. (s. 83 str. 18-19).
20. O zaman, yani işçiler her birinin edinme macerası ayrı olan kitapları, öyle koli koli **götürürken** etimden et kesiliyor...(s. 93 str. 15-17).
21. **Derken** domatesin kırmızısı gözünde büyümeye başladı. (s. 96 str. 5).

22. Kadınlar, John ve doktor sudan çıkıp kenarda **dikilirken**... (s. 104 str. 2-3).
23. Kenan tokatı indirmek **üzereyken** vazgeçer... (s. 107 str. 3).
24. Aşağıda bütün bunlar olup-**biterken**, yukarıda Erol önce çekinerek sonra meraklanarak sepetlerin çuvalların arasına başını gizleyip oradan manzarayı dikizlemektedir. (s. 108 str. 1-4).
25. Seyfi, elinde kürek tam **inecekken** durur. (s. 108 str. 27).
26. Elinde kürek merdivenden **inerken** kendi kendine mırıldanır. (s. 109 str. 13-14).
27. ...**derken** sürü şoseyi geçip karşı tepelere yayılır. (s. 111 str. 18-19).
28. Ağa bunlar İslam askerinin önünden **kaçarken** hazineyi bi tamam bu kuyuya indirmişler. (s. 114 str.2-3).
29. Ava çok düşkünmüş genç **iken**. (s. 118 str. 9).
30. **Dönerken** Bursa mı Ankara mı, bir yerde buluyorlar bu arabayı... (s. 118 str. 12-13).
31. Bir yıl, iki yıl, **derken** sürmeli gelinin bir türlü çocuğu olmuyor. (s. 118 str. 23-24).
32. Bilal karısını kuş sütü kuru üzüm ile **beslerken**; kaynana, kaynata, görümceler gelinin elini sıcak sudan soğuk suya sokturmuyorlar. (s. 119 str. 1-3).
33. **Derken** beklenen gün. (s. 119 str. 4).
34. Çocuklar alt alta, üst üste paraları kapmak için **çabalarken** Mavi Kuş uzaklaşır. (s. 123 str. 15-16).
35. Fidan **iken** birkaç yıl suyunu vereceksin... (s. 132 str. 15).
36. **Derken** kadın bir öksürük nöbeti ile sarsılıyor. (s. 142 str. 10).
37. ...**derken** o iki keçi üç koyun ile bekleyen köylü Kenan'a yanaşiyor. (s. 148 str. 1-3).
38. Kuyumcu göz ucuyla Kenan'ı **süzerken** içinden... (s. 150 str. 19).

39. ...tıkına tıkına **yerken** kendilerini bir anda tepsinin içinde bulurlar. (s. 154 str. 18-19).
40. Askerler fotoğraf çektirip sılaya **gönderirken** bir ellerini yumruk yapıp çenelerine dayar, saati bahusus gösterirlerdi. (s. 160 str. 20-22).
41. Beşir Ağa Omega'yı elinde evirip **çevirirken** içinden: (s. 163 str. 9).
42. Son söz, siyasilerden birinin araziyi **gezerken** sarf ettiği "kuyu" lafı olmuştu. (s. 164 str. 11-12).
43. Tam bu halde **iken** işi iyicene civıtır... (s. 178 str. 9).
44. Oğlan daha boynunda Elifba hocaya **giderken**, ardından ilk mektep sıralarında **otururken** ne mal olduğunu tüm kasaba ahalisine göstermiş imiş. (s. 189 str. 14-16).
45. Bir gün değirmende böyle dönen taşa bakar **iken**, pervaneye düşen suyun sesini dinler **iken**, kırılıp ezilen buğday tanelerinden yayılan yanık kokuyu duyar **iken**, hasılı ince fikre tepeden tırnağa batıp kalmış **iken** silkinip aniden bir nara patlatır. (s. 192 str. 10-14).
46. Bilal ile birlikte askerden **dönerken** getirdikleri Mavi Kuş'a veriyor meylini. (s. 195 str. 9-10).
47. Yine de Kenan her bahar çiçeklenmiş bir badem ağacı gördüğünde, yolda **iken** aynı dala tünemiş iki üveyiğe rastladığında... (s. 195 str. 12-14).
48. Bekleyişin uzaması diğer yolcuları da sessizliğe bürümüş **iken**, istasyonun görünmesiyle birlikte onlarda da bir kıpırtı, bir sevinç görülür. (s. 197 str. 2-4).
49. Yolcular bu muhataralı yolculuğun sağ selamete sona ermesine tam sevinecek **iken**, yeni bir endişenin kucağına düşerler. (s. 200 str. 7-9).
50. Öyle ki sandık **açılırken** Elizabeth başını kocasının omzuna yaslar, manzarayı görmek istemez. (s. 204 str. 5-6).
51. Herkes içerde ne var diye merakla **beklerken**... (s. 204 str. 9).
52. Sinema şudur, budur **derken**, araya giren kurşun sesleri. (s. 211 str. 12-13).

V. BÖLÜM

TARTIŞMA - SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde öncelikle araştırma sorularına elde edilen bulgular neticesinde cevap verilmeye çalışılmış ardından da araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlar ve bunlara yönelik öneriler dile getirilmiştir.

1. Kaç tane fiilimsi içeren cümle tespit edilmiş ve hangi fiilimsi grubuyla daha çok karşılaşmıştır?

211 sayfadan oluşan *Mavi Kuş* adlı hikayenin incelenmesi sonucunda 1668 fiilimsi içeren cümle tespit edilmiştir. En çok karşılaşılan fiilimsi grubunun ise zarf-fiiller (770) olduğu görülmüştür. Tespit edilen fiilimsi gruplarının metinde kullanılan sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Fiilimsi Grubu	Metinde Kullanılan Sayısı
İsim-fiil	268
-mAk	88
-mA	170
-(y)Iş	10
Sıfat-fiil	630
-DUk	178
-mIş	61
-An	340
-r, -Ar, -Ir / -Ur	-
-mAz	17
-Ici, -UcU	1
-AcAk	32
-AsI	1
Zarf-fiil	770
-(y)A, -(y)I / -(y)U	22
-ArAk	198
-Ip / -Up	395
-IncA / -UncA	72
-All	1
-mAdAn	30
-ken	52
Genel Toplam	1668

2. Yazarın anlatımında fiilimsilerin fiilimsilerin etkisi nedir?

Dilimizde fiilimsiler sayesinde birden fazla yargıyı tek bir cümle ile ifade edebilmekteyiz. Bu da bize anlatılmak isteneni parça parça ve anlam olarak kopuk cümleler yerine bir cümle ile kısa yoldan ifade etme olanağı sağlamaktadır.

Öykümüzün yazarı Mustafa Kutlu da Mavi Kuş'ta fiilimsilere oldukça yer vererek Türkçenin bu özelliğinden faydalanmıştır. Özellikle mekan ve kişi tasvirlerinde fiilimsilerle uzun cümleler kurarak anlatımına derinlik katmıştır. Yine fiilimsiler sayesinde akıcı bir üsluba ulaşarak okuyucunun sıkılmamasını sağlamıştır.

3. Fiilimsilerin Türkçe öğretimindeki yeri ve önemi nedir?

Türkçe öğretiminin kazanımları arasında dil bilgisi öğretimi önemli bir yer tutmaktadır. İlkokulda sezdirilmeye başlayan dil bilgisi kazanımları ortaokuldan itibaren aşamalı ve sarmal bir şekilde öğrencilere kazandırılmaktadır.

Dil bilgisi öğretiminde kendisine sekizinci sınıf kazanımları arasında yer bulan fiilimsiler, yaklaşık dokuz haftalık (42 saat) bir süreçte öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu kazanımlar şu şekildedir;

- Fiilimsiyle, fiil ve isim soylu kelimeler arasındaki farkları kavrar.
- Fiilimsilerin işlevlerini ve kullanım özelliklerini kavrar.
- Fiilimsileri özelliklerine uygun biçimde kullanır.
- Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur.

Oldukça uzun sayılacak bir süreci kapsayan fiilimsi öğretimi sayesinde öğrenciler ilk olarak kendilerine verilen cümlelerdeki fiilimsileri bulmayı öğrenip ardından da farklı cümleleri fiilimsi ekleri ile birleştirerek yeni cümleler türetmeyi öğrenecektir. Bu etkinlikler sayesinde öğrenciler uzun fakat akıcı cümleler kurmayı öğrenerek düzgün bir ifade yeteneği kazanmış olacaktır. Yine bu edinmiş oldukları ifade yeteneğini zamanla yazma becerilerine aktararak öğrencilerimizde sürekli eksikliğini hissettiğimiz yazılı anlatım becerilerini de geliştirmiş olacağız.

5.1. Sonuç

Araştırmada Türk hikayeciliğinin önemli isimlerinden olan Mustafa Kutlu'nun Mavi Kuş adlı hikayesi incelenmiştir.

İnceleme sonucunda eserde fiilimsi içeren 1668 cümle tespit edilmiştir. Bu cümlelerin fiilimsi gruplarına dağılımı ise şu şekildedir: İsim-fiiller 268, Sıfat-fiiller 630 ve Zarf-fiiller 770.

Mustafa Kutlu'nun Mavi Kuş isimli hikayesine dair yaptığımız bu çalışma onun dili kullanma tarzı, üslubu ve kelime dünyası ile ilgili kayda değer bilgiler edinmemizi sağlamıştır. Kutlu, zaman zaman hikayenin kahramanlarını yerel bir söyleyişle konuştursa da okuyucuyu sıkmayan anlaşılması kolay sade bir dili vardır. Bunda eserinde karşılık konuşmalardan sıkça yararlanmasının da etkisi vardır.

Yine çalışmada edindiğimiz sonuç doğrultusunda Kutlu'nun oldukça fazla fiilimsi eklerini kullandığını göstermekteyiz. Bu da onun, fiilimsilerin anlama kattığı akıcılık ve derinlikten faydalanmak istediğinin göstergesidir.

5.2. Öneriler

Dil bilgisi kısaca dilin yapısal özelliklerini inceleyip bunları tespit eden bir alan olarak tanımlanabilir. Dil bilgisi öğretimi ise bu kuralların çeşitli yöntem ve tekniklerle öğrencilere öğretilmesini sağlayan ve bu sayede öğrencilerin kendi ana dillerini doğru kullanmalarını amaç edinen bir süreçtir.

Fiilimsiler dil bilgisi öğretiminde önemli bir yer tutar. Türkçe eğitimi ve öğretiminde öğrenciye fiilimsiler kavratılarak öğrencinin birden fazla yargıyı birden çok cümle ile ifade etmesi yerine tek bir cümle ile ifade etmesini sağlayabiliriz.

Dil bilgisi öğretiminde metin seçimine de dikkat edilmelidir. Seçilen metinlerin seçkin edebi eserler arasından olması öğrencilerin yöresel özelliklerden kaynaklanan dil yanlışlarını düzeltmeleri açısından önemlidir. Dil bilgisi öğreniminde önemli bir yer tutan ilk ve orta öğrenimi boyunca, dilin doğru ve güzel kullanıldığı metinlerle çok sık karşılaşmayan bir öğrenci, aileden ve çevreden edindiği yanlış dil kullanımını ileriki yıllarla taşıyacak ve bu yanlışların düzeltilmesi oldukça zor olacaktır. Bu yüzden

araştırmamıza konu olan Mavi Kuş adlı eserde yer alan cümleler öğrencilerin dili doğru kullanma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olabilir.

Dil bilgisi öğretiminde fazla uygulama yapmadan verilen bilgiler kısa süre sonra unutulacaktır. Bu yüzden öğretmenlerimiz konu anlatımları sırasında anlattıklarını somutlaştıracak örnek cümlelere ihtiyaç duymaktadır. Kitapta tespit edilen cümleler Türkçe eğitim ve öğretimiyle ilgili bu alandaki boşluğu doldurabilecek niteliktedir.

Fiilimsiler başlığı altında yapılan çalışmalara bakıldığı zaman çalışmaların daha çok Türkçenin önceki dönemlerindeki fiilimsi ekleri üzerine olduğunu görmekteyiz. Fiilimsi ve Türkçe eğitimi kavramlarını bir arada içeren çalışmalar ise yok denecek kadar azdır. Oysa dil bilgisi öğretimi içerisinde oldukça önemli bir yer teşkil eden fiilimsilere daha fazla önem verilebilir.

Bu tez çalışmasında tespit edilen fiilimsi gruplarının ve varılan sonuçların Türkçe eğitimine bir yardımcı kaynak olacağını düşünüyorum.

KAYNAKÇA

ANDAÇ, Feridun (2010) “Mustafa Kutlu İle Dünden Bugüne” *Fayrap*, 25, 24-31.

ARSLANBENZER, Hakan (2004) “Mustafa Kutlu Okuma Kılavuzu” *Kılavuz*, 15, 40-43.

AKSAN, Doğan (2003) *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

AYTAŞ, Gıyasettin ve M. ÇEÇEN Akif (2010) “Ana Dili Eğitiminde Dil Bilgisi Öğretiminin Yeri ve Önemi” *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 77-88.

AYVAZOĞLU, Beşir (2008) *Defterimde Kırk Suret*. İstanbul: Kapı Yayınları.

BANGUOĞLU, Tahsin (1990) *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

BAYRAKTAR, Nesrin (2004) *Türkçede Fiilimsiler*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

COŞKUN, Sezai (2010) “Mustafa Kutlu’nun Hikâyelerinde Temel İzlek Olarak Köy-Kent Meselesi” *Turkish Studies*, 5/2, 363-409.

COŞKUN, Sezai (2005) “Mustafa Kutlu’nun Hikâyeciliği Mavi Kuş’un Sırrı” *Yağmur*, 26, 30-32.

ERASLAN, Kemal (1980) *Eski Türkçe’de İsim-füller*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ERASLAN, Kemal (1999) *Türk Gramerinin Sorunları II*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

ERDEM, İlhan ve ÇELİK Muhittin (2011) “Dil Bilgisi Öğretim Yöntemi Üzerine Değerlendirmeler” *Turkish Studies*, 6/1, 1030-1041.

ERGİN, Muharrem (2004) *Türk Dil Bilgisi*. Ankara: Bayrak Yayınları.

GABAIN, A. von (1988) *Eski Türkçenin Grameri*. Çev. Mehmet Akalın. Ankara: Türk Dil Kurumu.

GENCAN, Tahir Nejat (1975) *Dilbilgisi*. İstanbul: Türk Dil Kurumu.

GÖÇER, Ali (2007) “Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Çözümleme Yönteminin Kullanımı” *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.5, 101-120.

HOPURCUOĞLU, Abdulkadir (2010) *Okul Öncesi Eğitimine Devam Eden Türk Çocuklarının Dil Gelişimi Açısından Fiilimsi Kullanımlarının İncelenmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hatay.

KARACA, Alaattin (2012) “Ortadaki Adam’dan Hayat Güzeldir’e Mustafa Kutlu’nun Hikâyesi” *Türk Edebiyatı*, 462, 44-47.

KARADOĞAN, Ahmet (2008) “Türkiye Türkçesindeki -DIk ve -An Sıfat-fiil Eklerinde Sınır Vurgulayışını Rolü” *Türk Dili* 678, 519-527.

KARADÜZ, Adnan (2007) Dil Bilgisi Öğretimi, 285-317. İlköğretimde Türkçe Öğretimi (Editör: A. KIRKILIÇ ve H. AKYOL). Ankara: PegemA Yayıncılık.

KAVCAR, C., OĞUZKAN F., SEVER S. (2004) *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayıncılık.

KORKMAZ, Zeynep (2007) *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

KURT, Pınar (2006) *Zarf-fiillerin Anlam Farklılıklarının Kavratılması*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

KUTLU, Mustafa (2011) *Mavi Kuş*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

KÜÇÜKYILMAZ, Mücahit (2005) “Allah Varsa Trajedi Yoktur” *Anlayış*, 27, 36-40.

MEB (2006) *İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Devlet Kitapları Müdürlüğü.

NAMLI, Taner (2012) “Mustafa Kutlu’nun “Sır”ı” *Türk Edebiyatı*, 462, 58-61.

ÖZ, M. Feyzi (2001) *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

ÖZBAY, Murat (2006) *Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Öncü Kitap.

SEVER, Sedat (2000) *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

TONGA, Necati (2010) “Ortadaki Adam’dan Tahir Sami Bey’in Özel Hayatına Mustafa Kutlu Hikâyeciliğinin Kronolojik Tahlili” *Fayrap* 25, 6-9.

TOPRAK, Nurcan (2010) “Ufukta Bir Ağaç - Mustafa Kutlu Biyografisi - ” *Fayrap* 25, 3-5

TOSUN, Necip (2004) *Türk Öykücülüğünde Mustafa Kutlu*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

ÜSTÜNER, Ahad (2000) *Anadolu Ağızlarında Sıfat-fiil Ekleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

YAPICI, Mehmet (2004) “İlköğretim Dil Bilgisi Konularının Çocuğunun Bilişsel Düzeyine Uygunluğu” *İlköğretim – Online*, 3(2), 35-41.

YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK Hasan (2011) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILDIRIM, Ercan (2007) *Mustafa Kutlu Hikâyeciliği*. Ankara: Ebabil Yayıncılık.

YILMAZ, Özlem Deniz (2009) *Türkiye Türkçesinde Eylemsi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

YILMAZ, Yakup (2012) “{-mAk} ve {-mA} Eklerinin Hal Ekleriyle Münasebeti” *Turkish Studies*, 7-2, 1267-1280.

ÖZ GEÇMİŞ**KİŞİSEL BİLGİLER**

Adı Soyadı : Okan AKGÜL
Uyruğu : Türkiye (TC)
Doğum Tarihi ve Yeri : 11.08.1986, İslahiye
Medeni Durumu : Bekar
Telefon : 554 478 5006
Email : okanakgul@ymail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Erciyes Üni. Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği	2009
Lise	75. Yıl Milli Piyango Anadolu Lisesi	2004

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2011 - Halen	Kayapınar İstiklal Ortaokulu	Öğretmen

YABANCI DİL

İngilizce